

Uvodnik

Jurij Paljk

Nismo sami!

Nismo sami, bi lahko zapisali pod tridnevno, ki jo je v slovenskem pastoralnem središču v Gorici, v cerkvi sv. Ivana in v domu msgr. Franca Močnika, priredil mladi goriški duhovnik p. Mirko Pelicon z namenom, da bi se slovenski verniki pred največjim krščanskim praznikom, Veliko nočjo, duhovno pripravili nanj.

Namen je bil dober, saj smo v tem raztrganem in prehitrem, predvsem pa preveč pozunanjenem in razkristjanjenem svetu vsi potrebni požirka bistre vode, in naj se še tako čudno sliši, potrebni smo besede v svetu, ki je preveč gostobeseden in zato beseda v njem nima več svojega pomena.

V Gorici je v petek zvečer s slovesno sveto mašo začel tridnevno prvi mož slovenske Cerkve, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit msgr. Alojzij Uran in takoj nam je zbranim povedal, da je prišel kot duhovnik, da bo govoril o duhovnih vsebinah, da bo govoril kot pastir in v imenu Pastirja, da bo govoril o Besedi in bo Besedo oznanjal.

Tako je tudi bilo, saj je msgr. Uran pod vodstvom p. Mirka Pelicona v slabih dveh dneh srečal in spoznal ogromno slovenskih ljudi in vernikov, kot dobri pastir je obiskal tudi ostarele, onemogle in bolnike v Zavodu sv. Družine, predvsem pa je maševal, imel katehezo za mlade, nagovoril slovenske družine, starše, stare starše in vse vzgojitelje, ki skrbijo za naše otroke. Podobno kot papež Janez Pavel II. je prinesel vedno sveže sporočilo evangelija in večkrat ponovil, naj se ne bojimo, ker nismo sami, saj je z nami Gospod, pa čeprav je sam priznal, da po njegovem še nikdar v zgodovini človeštva človek ni bil tako prestrašen in osamljen, zbežan, kot je danes, k čemu veliko pripomore tudi pretirano zasipavanje z novicami, ki so pretežno vse negativno obarvane. S tem da se je posebej srečal še s tistimi, ki delamo na področju kulture, je prvi mož slovenske Cerkve dal jasno vedeti, kako se sam zaveda, da je danes izjemnega pomena prav nova evangelizacija in je zato še kako pravilen njegov nasvet, naj pozabimo na velike številke, na masovno Cerkev, na triumfalno Cerkev in naj raje začnemo pri sebi po načelu: "Gospod Bog, spremeni in pomagaj temu umazanemu in gredemu svetu in zato začni pri meni!" Istočasno je msgr. Uran prepričal s svojo ljudsko modrostjo, ki je prepojena z modrostjo, predvsem pa je ponudil molitev kot tisti požirek vsakdanje duhovne hrane, h kateremu se bo potrebno ponovno vrniti, če bomo hoteli kot kristjani zares pričevati v svetu Kristusa in njegovo veselo novico. Znal nam je prisluhniti in znal je nagovarjati, bil je z nami, dal nam je vedeti, da nismo sami, da ne bomo sami, ko si je med sveto mašo zaželel pri sv. Ivanu, da bi "zares končno padle državne meje in bi bili Slovenci med seboj tesneje povezani!"

V nedeljo pa smo bili priče prihodu drugega moža posvetne slovenske oblasti v Gorico, če lahko tako poimenujemo prihod predsednika Državnega zbora Republike Slovenije Franceta Cukjatija, ki je z goriškim županom Brancatijem v prvi vrsti sledil sveti maši, nakar je v nabito polni dvorani spregovoril o vlogi kristjana v politiki. Bil je naravnost odličen, ko je pozval mlade, naj začno politično razmišljati, naj vstopijo v javno in politično življenje, "da bodo spremenili svet", krščanske vrednote je ponudil kot vzorec življenja v svetu in politiki, kot državnik je zagotovil, da bo slovenska država tudi v prihodnje stala ob strani naši narodni manjšini, o spravi je govoril kot zrel mož politike, ki svojo politiko gradi na krščanskih in danes občečloveških vrednotah. Tridnevnična je bila požirek duhovne hrane, ki jo potrebujemo, a tudi jasno in lepo sporočilo, da nismo sami.

Nadškof Alojzij Uran in predsednik France Cukjati pri sv. Ivanu v Gorici

Foto DPD

Samo pravna gesta ali pravno dejanje?

Ko je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja postalo jasno, da se v Vzhodni Evropi komunizmu izteka njegov čas, so v Nemčiji leta 1989 poleti podelili mislecu, pisatelju in gledališkemu avtorju Václavu Havlu mirovno nagrado Nemškega knjigotrskega združenja. To je bil začetek češko-nemške sprave. Ker so komunistične oblasti še vedno šikanirale Václava Havla, ta ni mogel osebno sprejeti nagrade, je pa poslal nemškemu predsedniku pismo, katerega vsebina predstavlja skrbno utemeljeno voljo do sprave z Nemčijo. Pri tem se je Havel ravnal po opominu češkega škofa Comeniusa, čes da: "Vsakdo mora začeti s poboljšanjem pri sebi". Zato je razkril brez zadržkov kriminalna dejanja lastne države. Dogodki v Pragi so se potem kar prehitevali. 1. januarja 1990 je Václav Havel postal češkoslovaški predsednik in samo štiri dni po prevzemu visokega položaja je začel potovati in obiskal kot prvo Berlin in potem München, kar ima velik simbolični naboj. V Berlinu je namreč Hitler leta 1939 ponižal češkoslovaškega predsednika Hácha, v Münchnu je leta 1938 bila izsiljena, ob italijanski udeležbi, zloglasna protičeška pogodba. Novi češkoslovaški predsednik se je torej podal prav tja, kar je imelo izreden odmev tako v Nemčiji kot tudi v njegovi domovini.

15. marca 1939 je Hitler vkorakal s silo v Hradčane, enainpetdeset let kasneje je Havel med telefonskim razgovorom opozoril na to

tedanjega nemškega predsednika Richarda von Weizsäckerja in izrazil željo, da bi 15. marca 1990 šla skupaj po isti poti v miru. Tako se je v veliki dvorani praškega gradu izvršila posebna slovesnost. Václav Neumann je ob tej priložnosti dirigiral Dvoržakovo simfonijo "Iz novega sveta". Nemški predsednik je zabeležil v svojih spominih: "Težko je bilo med pozdravnima govoroma prikriti ganjenost".

To sta bili simbolični pravni gesti na nivoju državnih predsednikov, kakršna naj bi bila pravna gesta med predsedniki Italije, Hrvaške in Slovenije, o kateri se že dlje veliko govori. Omenjeni pravni gesti med Nemci na eni strani ter Čehi in Slovaki na drugi strani sta zaznamovali šele začetek preučevanja skupne zgodovine, promoviranja znanja lastnih napak in intenzivnega dogovarjanja med državama, preden je prišlo do pravega pravnega dejanja v Pragi sedem let kasneje.

Do podobne pravne geste med Italijo in Slovenijo ni moglo še priti, ker je bila politična in moralna konstelacija drugačna. Po osamosvojitvi Slovenije je namreč v Ljubljani ostal za predsednika bivši komunist, Italija pa ni država, ki bi pošteno preučila lastno zgodovino, ki bi promovirala in presegla lastne napake z desetisočnimi sodnimi postopki in tisočnimi obsodbami lastnih vojnih zločincev, kot je to storila Nemčija.

Tudi v tedniku videmske nadškofije "Vita cattolica" gospod Gosgnach v svojem članku govori o simbolični gesti kot o pravem

dejanju med predsedniki Italije, Hrvaške in Slovenije. Naj mi bo dovoljeno izraziti svoje začudenje nad nejasnostjo tega pisanja, ki ne razlikuje med pravno gesto in pravnim dejanjem. Ko kristjan želi prejeti zakrament svete pokore, ne gre k duhovniku s šopkom rož ali vencem, zato da bi dobil odvezo lastnih grehov. Skesanec se ne gre poklonit pred podobo razpela ali Matere Božje, pač pa stopi v spovednico in z jasnimi besedami izpove duhovniku svoje grehe. Beseda ima pri tem važno vlogo. Po mednarodni diplomaciji sprave grešnik ne gre v spovednico, temveč pred parlament ali ustrezno važno institucijo, kjer ni Božjega predstavnika, ampak so navzoči predstavniki napadenega naroda. Tudi tu ima beseda odločilno vlogo: kdor se oprošča, mora to storiti z jasnimi besedami, žrtve napada pri tem ne smejo ostati neimenovane.

V mednarodni diplomaciji sprave označujemo ta postopek kot "civilno religijo", ker vsebuje jasno razpoznavne sestavine religiozne kulture, ki je še vedno prisotna v kulturi evropskih narodov. Tako so se obnašali vedno Nemci in do neke mere tudi Japonci. Vse drugo, in še posebno pravna gesta v troje, bi po najnovejših sovražnostih do Slovanov, rekli bi po takem cunamiju sovražnosti, kot smo ga doživeli ob nedavnem dnevu spomina, bila površno, neučinkovito pravno početje, ki bi koristilo izključno tistim politikom, ki nimajo ne poštenosti ne civilnega poguma, da bi se soočili z resnico.

Peter Merku'

Romano Prodi v Sloveniji

Nekdanji predsednik evropske komisije Romano Prodi, vodja italijanskega levosredinskega opozicijskega bloka, je na dvodnevem obisku v Ljubljani srečal Janeza Janšo, govoril o izzivih Evrope in iz rok slovenskega predsednika Janeza Drnovška prejel visoko državno odlikovanje.

Sveti oče počasi okreva

Janez Pavel II. v rimski bolnišnici Gemelli okreva po zadnji operaciji

Telefonski pogovor med Terpinom in Prodiem V ospredju manjšinska vprašanja

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin je imel daljši telefonski sestanek z liderjem levsredinske koalicije Romanom Prodiem pred njegovim obiskom v Republiki Sloveniji, kjer mu je predsednik republike Drnovšek izročil državno odlikovanje RS.

Terpin je Prodiu natančno seznanil s političnim položajem v

Sloveniji po spremembah, ki so nastopile po zadnjih parlamentarnih volitvah. Pogovor je potekal tudi o pritiskih, ki jih je v zadnjih tednih italijanska desna sredina izvajala na Republiko Slovenijo in Slovence nasploh ob proslavljanju dneva spomina. Deželni tajnik SSK je podprl spravno pobudo, ki naj bi jo predsedniki Italije, Slovenije in Hrvaške izvedli v juniju in tako poskušali zapreti sporno stran zgodovine, ki žal še vedno breneni sožitje ob meji.

Večji del pogovora je deželni tajnik Terpin izkoristil, da je nekdanjega predsednika Evropske komisije natančno informiral o zavlačevanju, ki ga Berlusconi je vlada opravlja v zvezi z neizpolnjevanjem zaščitnega zakona. Prodi in Terpin sta se ob koncu še dogovorila, da bo po deželnih volitvah, ki bodo v začetku aprila po skoraj vsej Italiji, spet prišlo do srečanja med tremi manjšinskimi strankami, Slovensko skupnostjo, Južnotirolsko ljudsko stranko (SVP) in Union Valdôtaine (UV), kar bo še dodatno pripomoglo k utrditvi vezi med levsredinsko koalicijo in tremi zgodovinskimi narodnostnimi manjšinami.

SSO in SKGZ v komisijah Državnega zbora Pred obiskom v Rimu

Delegacija parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu bo v marcu opravila večdnevni obisk v Rimu, kjer se bo sestala z ustavno in z zunanje-politično komisijo italijanske poslanske zbornice. V okviru priprav na rimsko srečanje je predsednik komisije Kramberger povabil v Ljubljano predsednika obeh krovnih organizacij Slovencev v Italiji ter se z njima pogovoril o položaju

manjšine. Pavšič in Pahor sta opozorila na pomanjkanje politične volje pri italijanskih osrednjih oblasteh, ki še niso prižgale zelene luči za zaščitni zakon ter s pretvezami zavlačujejo določitev območja, kjer se bo zakon izvajal. Pri tem si ne pomišljajo vračati krivdo na paritetni odbor. Rimska vlada je politične izbire na mejnem področju zaupala desnici, ki si s sistematično protislovensko držo pridobiva nacionali-

stične zasluge za volilno kampanjo. Predsednik Kramberger je povedal, da je eden izmed ciljev rimskih pogovorov tudi obravnavna manjšinskih vprašanj, ter je zagotovil, da bo so-govornike opozoril na dolžnosti osrednje vlade. Manjšinska predstavnik je potem sprejel tudi predsednik zunanje-politične komisije Jerovšek, katerega so zanimalo posledice najnovejše nacionalistične gonje italijanske desnice ter njeni cilji, ki gotovo ne koristijo meddržavnim odnosom. Vse to v luči napovedanega obiska italijanskega zunanjega ministra Finija v Sloveniji.

Dve vprašanji poslanca Menie

Politična ofenziva NZ proti vodstvu UI v Istri

Po končanem proslavljanju dneva spomina na fojbe in eksodus Italijanov iz Istre, z Reke in iz Dalmacije je tržaški poslanec Nacionalnega zaveznitva Roberto Menia sprožil pravo politično ofenzivo proti vodstvu Unije Italijanov, predstavniške organizacije italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. Samo od sebe se postavlja vprašanje, kateri so vzroki in razlogi za takšno zaostritev tržaške skrajne desnice do omenjene organizacije italijanske manjšine v Istri. Razlogov je gotovo več in vseh morda še ne poznamo. Čeprav nam ni poznano celotno ozadje zadeve, naj povemo, da so se v zadnjih letih v marsikaterem pogledu spremenile razmere znotraj italijanske manjšine in njene organiziranosti. Začelo se je s krhanjem odno-

sov med Unijo in Tržaško ljudsko univerzo, ki s pooblastilom italijanske vlade posreduje pri razporejanju finančnih sredstev, ki jih Italija namenja svojima manjšinama v Sloveniji in na Hrvaškem. Trenja so dosegla višek pred dvema letoma, ko je omenjena tržaška ustanova, potem ko so v njej dobili močan vpliv ljudje iz Berlusconijevega desnosredinskega pola, zaustavila dotok sredstev za italijansko manjšino v Istri, češ da njihova uporaba ni dovolj pregledna. Naknadno se je spor vsaj formalno zgledil. Septembra 2002 pa se je v Pulju na pobudo nekaterih znanih osebnosti iz manjšinske skupnosti ustanovila nova organizacija italijanske manjšine, poimenovana Associazione libera Italiani dell'Adriatico (Svobodno združenje Italijanov Jadrana), ki se ima za nekakšno opo-

zicijo oz. alternativo Uniji Italijanov. Za zdaj ni še povsem prelomila z Unijo, vendar politično izpodbija njen monopolni položaj. Ob tem velja poudariti, da nova manjšinska organizacija uživa politično podporo tržaških desničarjev iz vrst optantov. Ti krogi očitajo sedanjemu vodstvu Unije, da je ideološko obremenjena s prejšnjim režimom in ne štiti dovolj italijanskih interesov v Istri. Nova organizacija se med drugim zavzema za vračanje premoženja optantov in njihovo vrnitev na nekdanje domove.

Podoben, če ne celo hujši očitki so pred kratkim izrekli italijanski konzul na Reki na račun podpredsednika Unije Italijanov Silvana Zillija, češ da igra vlogo "pete kolone". To je povzročilo veliko hude krvi v samem vodstvu Unije, ki je bila presenečena nad konzulovo izjavo, saj je neobičajno, da se uradni predstavnik matične države spusti na takšno raven izražanja. Polemiko je nato nadaljeval, kot uvodoma rečeno, tržaški poslanec Nacionalnega zaveznitva Roberto Menia, ki je v minulem mesecu februarju naslovil dve vprašanji na več italijanskih ministrstev. V vprašanju na zunanje ministertvo zahteva, naj le-to prevzame nadzor nad razdelitvijo in uporabo finančnih prispevkov za manjšino, ker da sedanje vodstvo Unije Italijanov neustrezno uporablja omenjene prispevke in se zaradi svoje domnevne komunistične preteklosti udinja slovenskim oz. hrvaškim oblastem. Gre torej za odkrito nezaupnico politiki Unije Italijanov. V drugem parlamentarnem vprašanju pa se spotika nad tistimi pripadniki manjšine, ki imajo dvojno državljanstvo (slovensko oz. hrvaško in italijansko) in (po njegovem zatrjevanju) nepravilno izkoriščajo razne ugodnosti v Italiji, kot na primer prejemanje pokojnine in koriščenje zdravstvenih uslug.

/ stran 12
Alojz Tul

Neokusne Berlusconijeve izjave

Kratek stik med Kvirinalom in Palačo Chigi

Prav na dan, ko je prof. Romano Prodi bil v Rimu izvoljen za predsednika Federacije Ojke, so radijska in televizijska poročila opozarjala na izvajanja predsednika vlade Silvia Berlusconija med njegovim nastopom na zasedanju Zavoda za zunanjo trgovino, ki je bilo ta dan prav tako v italijanski prestolnici. Berlusconi je v svojem nastopu med drugim pozval predsednika republike Ciampija (na sliki), naj ne posluša "levih siren" in naj brez nepotrebne zamujanja podpisuje zakone, ki jih je odobril parlament. Poznavalci italijanskih notranje-političnih razmer ne poznajo v vsej zgodovini republike primera, da bi se ministriški predsednik tako nespoštljivo vedel do državnega poglavarja, ki je predvsem varuh republiške ustave in porok za njeno korektno izvajanje. Berlusconi je ob tej priložnosti tudi grobo žalil pripadnike politične levice, saj jih je označil za "sirene". V slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo, da je sirena v grški mitologiji "deklina, od pasu navzdol ptica ali riba, ki z zapeljivim petjem vabi, mami človeka in ga pogublja". Toda to še ni vse. Berlusconi je tudi zavrnil Ciampijeva izvajanja med obiskom v Porde-

nonu, kjer je politične predstavnike in predvsem poslovne ljudi opozoril, da Italija ne more v tujini več tekmovati s svojimi izdelki. Berlusconi pa je dejal, da to ne ustreza resnici, češ da je Italija "bogata in srečna" dežela. Italijanske podjetnike je Berlusconi tudi pozval, naj ne računajo na "čudežne zmognosti Daljnega vzhoda", s čimer je gotovo spravil v veliko zadrego predsednika republike, ki se je bil pred kratkim vrnil s potovanja po Indiji in na Kitajskem, kjer je svojim gostiteljem topla pripravila, naj navežejo ali okrepijo svoje poslovne stike z italijanskimi podjetji. Državni poglavar, ki praviloma ne odgovarja na napade in kritike, se tokrat ni držal tega pravila. Že naslednji dan je s Kvirinala prišlo kratko, a zelo jasno pojasnilo, da je predsednik republike doslej vedno natančno ter podrobno navedel vzroke, zaradi katerih ni odobril tistih zakonov, ki jih je bil vrnil parlamentu z vabilom, naj o njih ponovno glasuje. Ravnal je torej po črki in duhu republiške ustave. Četudi se Berlusconi in njegovi politični prijatelji zdaj še tako zaklinjajo, da niso nikdar podvomili o "institucionalni neoporečnosti" predsednika

Ciampija, neovržno drži, da je med desnosredinsko večino, ki je na vladi, in Kvirinalom prišlo do kratkega stika, kar utegne imeti tudi vidne posledice. Povsem jasno je, da je za Berlusconi in njegove politične prijatelje iz Doma svoboščin že v polnem teku volilna kampanja ne le za deželne volitve, ki bodo na začetku prihodnjega meseca, temveč tudi za državnozbornske volitve v prihodnjem letu. Predsednik Ciampi pa po njihovem ne more krožiti po državi in v stiku z ljudmi razmišljati o zadevah, za katere naj bi bila pristojna le vlada.

/ stran 12
Drago Legiša

Za omejitev težkega prometa

V ponedeljek, 21. februarja, je v Jamljah potekalo javno srečanje o omejitvah težkega prometa na državni cesti št. 55 med deželnimi svetniki (prisotni Špacapan, Gherghetta in Paselli), doberdobskim županom Vizintinom, goriško pokrajino (prisotna Minin in Marinčič) in odborom Okolje 2000 (prisotna Ballarin in Oretti) ter prebivalstvom Sabličev, Jamelj, Dola in Doberdoba. Čeprav je Dežela že julija lani sprejela dnevni red, ki ga je predlagal Špacapan in so ga podpisali ostali posoški svetniki (razen AN, ker ga je predlagal svetovalec SSK), se še danes deželna uprava ni dokončno zavzela za zaporo

ceste št. 55 skozi Sabliče in Dol. To je v svojem posegu naglasil Mirko Špacapan, ki je ugotavljal, da morajo odgovorni ukrepati, ne pa z dvomljivimi raziskavami skušati dokazati, da cesta pravzaprav ni nevarna. Najslabše bi bilo, je naglasil Špacapan, da bi cestno podjetje ANAS delalo na tem, da se ugledajo zavoji pri Sabličih in s tem omogočijo nadaljnji promet težkim tovornjakom. Deželni odbornik Sonogo bi moral zadevi bolj slediti in zastaviti vso svojo vplivnost, da se dokončno ustavi tovornjaki skozi Jamlje in Sabliče.

Povejmo na glas

Niso vsi za mirno sodelovanje

Današnji čas sploh ni lahek, čeprav je osrednjo težavo težko prepoznati. Slej ko prej smo na pričetku novega, globalnega obdobja in zanj je značilna splošna negotovost. Ekonomske perspektive so se zaznavno zožile, prepad med razvitim in nerazvitim svetom se vztrajno poglablja in to povzroča nepojasljivo, vendar občuteno nelagodnost. In pod pritiskom te nelagodnosti kot tudi neprijetnega ekonomskega upadanja se znajde človek na razpotju, in to bodisi kot posameznik bodisi kot skupnost, kot narod, država, civilizacija: odgovoriti na nastali položaj z večjim razumevanjem drugega, torej za vsako ceno izboljšati medsebojne odnose, ali pa se v stiski oprijeti ostrejših prijemov, ki, čeprav vprašljivi, prinesejo vsaj neke vrste olajšanja. Še posebej po izbruhu terorizma se je odločujoča večina našega zahodnega sveta odločila za ostrejšo prijeme, ker da pač drugače ni bilo mogoče. In od tedaj naprej se zdi, da se zadeve počasi, a zanesljivo vse bolj zaostrejujejo, dokler nismo pred nedavnim tu v najožjem prostoru ugotovili, da razpiti film "Srce v breznu" sploh ni imel umetniških, ampak povsem politične nagibe, v teh pa smo prepoznali željo po zaostrovanju znotraj večinskega kakor tudi v odnosu na sosednje narode. Seveda smo oboje, film in zaostrovalne nagibe, odločno odklonili. Toda stvar se s tem ne konča. Nedavno je znani Roberto Menia dal pomenljivo izjavo, v kateri izraža upanje, da bodo "v miroljubni Evropi Italijani nekega dne ponovno osvojili - ne v vojnem smislu

- Dalmacijo in Istro, ekonomske in kulturne prostore, ki so bili vedno last Italije." Pustimo ob strani ponesrečeno in grobo razlago, da "ne v vojnem smislu", pri čemer že zanikana misel na vojno priključijo njeno ime v ušesa, in pomislimo, kako sploh ni samo po sebi umevno, da naj bi bili dandanes vsi za mirno in plodno razumevanje ter sodelovanje in kako si nekateri novo Evropo še vedno predstavljajo kot družbo vase zaprtih narodov, ki ne razmišljajo o sobivanju z drugimi, pač pa želijo čim več prostora zgolj zase in za življenje v sebi. Pomislimo torej, da žal obstajajo tudi drugačni pogledi na prihodnost, kot so tisti odprti in sodelujoči z drugimi, in da imajo takšni pogledi celo pravico do svojega glasu, čeprav je več kot otipljivo, da pomenijo zaostrovanje in večanje medsebojnih razdalj ter ukinjanje resnično plodnega dogovarjanja in soustvarjanja. Niso torej vsi za mirno sodelovanje, to je resnica in to je dejstvo. Svetovna dogajanja, kot rečeno, potekajo v nasprotni smeri od pomiritve in pomirjanja in kot taka nedvomno vplivajo na manjše, recimo krajevne prostore. Tega se velja zavedati in zato prizadevanja za mirno sodelovanje čim bolj okrepiti, kjer in kadar je le mogoče. Bilo bi namreč usodno, ko slabšanja razmer sploh ne bi opazili, v tem primeru bi zaostritev kot načelo ali že praksa dobila še več prostora in bi lahko postala edina, seveda nikakor ne srečna smer naše prihodnosti.

Janez Povše

Na dnu...

NE RAZUMEM, ZAKAJ PA MENE,
KI SEM PREDSEDNIK ZVEZE
PRELUKNJANIH PODPLATOV,
NIHČE NOČE IMETI
ZA ČASTNEGA
GOSTA!

Pogovor Marko Jarc

Materialistična družba kvari duhovno življenje

Marko Jarc je star 25 let in študira pravo na tržaški univerzi, doma pa je iz Doberdoba, kjer poje pri pevskem zboru Hrast. Zelo rad hodi v hribe in se ukvarja s plezanjem. Tudi njemu smo postavili nekaj vprašanj v zvezi z vero in njegovim doživljanjem le-te.

Kakšen je tvoj odnos do vere?

Pozitiven, izhajam namreč iz verne družine. Babica je bila verna, oče in mama sta verna

življenju izhodiščna točka. Ustvariš si tako svoje pojmovanje o stvarnosti in odločiš, katero pot boš ubral. Večina ljudi ima, zahvaljujoč se katoliški veri, podobne principe, potem pa se vsak obnaša po svoji vesti.

Tvoja vest je torej plod katoliškega nauka?

Ne samo moja, ampak mislim, da je tudi vseh ostalih ljudi, ki živijo v naši družbi. Tudi če kdo ne hodi k maši, se vsekakor obnaša po katoliških principih, kot je na primer zapoved "spuščaj očeta in mater". Zrasli smo pač v duhu teh principov, zato je naravno, da se po njih obnašamo. Avtomatično razmišljaj na nek določen način in se držiš določenih pravil.

Katastrofa v jugovhodni Aziji: kako lahko Bog dovoli, da se take stvari dogajajo?

Zaradi istega razloga, kot na primer dovoli, da jaz zaostanem na nekem izpitu. So pač preizkušnje, pred katere nas postavlja Bog.

Če padeš na izpitu, si morda sam kriv, ker se nisi dovolj učil. Naravne katastrofe pa ne nastajajo zaradi človeške nemarnosti...

No, že res, po pravici povedano, pa se ne sprašujem dosti po teh stvareh. Moja filozofija je, da sprejemam stvari, kakor pridejo. Ko se znajdem v določenih situacijah ali težavah, skušam ukrepati najbolje, kot zmorem. Kot so mene naučili, Bog samo gleda. Gleda, kako se človek obnaša in ravna v življenju. Nato pride sodišče. Ko prideš pred Boga, se znajdeš na zatožni klopi in moraš tam dokazati, kaj si v življenju naredil dobrega ali slabega.

Iz tvojih besed lahko razberem, da verjameš v posmrtno življenje.

Gotovo.

Lahko torej rečemo, da si Bog nekako zapisuje ocene. Nabrani moraš določeno število točk, da se ti odprejo nebeška vrata...

Tako. Ravno zaradi tega sem prepričan, da ti je v življenju dobro, če se dobro obnašaš. Če pa se ti v življenju godi slabo, se moraš ravno tako dobro obnašati in skušati spremeniti zlo v dobro.

Moliš?

Ne, rekel bi, da ne. Sem pa zelo refleksiven, dosti razmišljam in analiziram vse, kar se dogaja okoli mene.

Kakšno vlogo ima Bog v tvojem življenju?

Je eno vodilo. Ko se znajdem pred kako izbiro, izberem po Božjih principih. Bog nima direktne vloge v mojem življenju, vidi pa se njegova prisotnost v mojih principih, ki izhajajo iz katoliške vere.

Bereš Novi glas?

Ne.

Zakaj ne?

Še sam ne vem zakaj. Ne znam

ti povedati kakega bolj tehtnega razloga. Morda je bolje, da me vprašaš, zakaj ni toliko razširjen verski tisk.

Dobro, pa odgovori na to vprašanje.

Ni toliko razširjen, ker ljudje verskih časopisov ne kupujejo.

In zakaj jih ne kupujejo?

Verjetno zato, ker za nekatere ljudi vera ni tako važna komponenta življenja, da bi jo želeli poglobiti. Raje kupujejo "Settimano enigmistica", "Il Piccolo" ali "Gazzetto dello sport". Ti časopisi morda vsebujejo tematike, ki so jim bolj blizu. Problem katoliškega tiska pa je tudi ta, da so nekateri ljudje že a priori opredeljeni proti njemu.

Če se zazreš v svojo realnost, kakšen je odnos mladine do vere?

Skoraj bi rekel, da problema ni, kajti malokdo, kot jaz vidim, si ga sploh postavlja. Problem ni odnos do vere, problem je si postaviti problem odnosa do vere. O tem se malokdo sprašuje.

Zakaj?

Ljudje nimajo več časa, raje mislijo na druge stvari, in to zato, ker nimamo potrebe, da bi si ta vprašanja postavljali. Kaj ti je treba, da se sprašuješ po določenih stvareh, če ti potem odgovor ne menja praktičnega življenja.

Važen delež pa ima v življenju tudi duhovnost. Mar ne?

Popolnoma se strinjam s tabo, ampak treba je priznati, da živimo v materialistični družbi, v kateri je življenjski standard kolikor toliko dober. Vse nam je prelahko, zato ni interesa, da bi si postavljali bolj duhovna vprašanja. Postavljali si jih bomo, ko nam bo življenje težje. Dandanes se po teh stvareh sprašujejo, na primer, nekatere države tretjega sveta, kajti tam imajo ljudje čas in potrebo, da se sprašujejo po razlogih za težke življenjske razmere, v katerih živijo. Nočem posploševati, ampak opažam, da je vera, v teh državah, zelo važna komponenta družbenega življenja in da se zato, zelo hitro širi.

Tudi naša prihodnost pa se ne zdi naravnost rožnata, vsaj današnja situacija kaže na to.

Hodili pa bomo pogostje k maši...

Metka Kuret

Paradoksi

TV-film Srce v breznu je ponesrečena špekulacija na račun žrtve druge svetovne vojne, a je vendarle politična uspešnica za italijansko desnico in navsezadnje tudi za levico. Po pravici povedano so lahko zadovoljni tudi slovenski komunisti, ki so z NOB-jem zamaskirali svojo revolucijo.

Tudi tokrat smo potegnili nekaj paradoksov:

1. Italijanska desnica, ki je z izgubljenim vojno zapravlila (sicer krivično pridobljeno) državno ozemlje, je postala braniteljica celovitosti države.

2. Italijanski komunisti, ki so osvojili razlago povojnih pokolov z etničnim čiščenjem, so se še dobro zmazali iz pasti. Nihče jim ni očital, da so se bojevali za 7. federativno republiko. Zdaj se bodo lahko še naprej zavzemali za spravo.

3. Filmska in pofilmska vihra je komaj oplazila slovenske komuniste, saj so vsi očitki leteli samo na barbarski slovenski nacionalizem. Zdaj so si lahko spet s ponosom nadeli titovke s peterokrako zvezdo: krivdo je nase prevzel genociden narod.

4. Slovenski komunisti so zadovoljni, ker so diplomatski vozeli pustili v rokah nove vlade: ker ni reagirala dovolj ostro, je postala avtomatično nadaljevalka kolaboracionizma, oni pa edini branilci države.

p-doks

France Cukjati na zasebnem obisku v duhovnjiji sv. Ivana v Gorici

"Osnovna drža kristjana je pogum povedati resnico!"

Z leve: Cukjati, Brancati, Pelikan in zakonca Bonutti med mašo

V sklopu tridnevne priprave na Veliko noč je bil v nedeljo, 27. februarja, gost duhovnjije sv. Ivana v Gorici - na zasebnem obisku - predsednik državnega zbora Republike Slovenije France Cukjati. Našim ljudem je spregovoril o tem, kaj lahko kristjan pričakuje od politike in politika od kristjana. V Gorico je prišel v spremstvu konzula Zorka Pelikana in se skupno z goriškim županom Vittoriojem Brancatijem udeležil nedeljske maše ob 10. uri, ki jo je daroval p. Mirko Pelicon.

Cukjati, po izobrazbi strojni inženir, filozof, teolog in splošni zdravnik, je oče štirih otrok. Uradno je stopil v politiko leta 2000, čeprav - je povedal po maši v pogovoru, ki ga je p. Mirko vodil v natrpanem Močnikovem domu ob cerkvi sv. Ivana - je o pravičnejši družbi razmišljal že kot otrok. Oktobra lani je bil z visoko podporo izvoljen za predsednika slovenske zakonodajne skupščine. Deset let je bil tudi v slovenski Družbi Jezusovi; na to obdobje hrani lepe spomine, saj mu je izkušnja veliko pomagala v nadaljnjem delu. "Odnos med krščanstvom in politiko je zelo tesen," je začel svoj poseg. Zvest personalistični viziji je poudaril, da krščanstvo ni fiktivna združba ali ideologija, ampak so kristjani; prav tako politika ni fiktivno okolje, ampak so ljudje-politiki. Vprašati se moramo ne sa-

mo, kaj od politike pričakujemo, ampak tudi, kaj ji lahko damo. Krščanske vrednote (enakost pred zakonom, socialna pravičnost, pravna država itd.) in zapovedi (laž je sramota, kraja ali uboj nista dovoljena itd.) so zasidrane v zavesti evropske in zahodne omike, ljudje so jih osvojili, veljajo za splošne človeške vrednote. Ni jih treba več uveljavljati; kristjani pa moramo biti njihovi varuhi, kar pomeni, da "mora-

Foto JMP

mo odreagirati, ko so ogrožene ali kršene". Sijajno je Cukjati kot politik z jasnimi in izostrenimi krščanskimi stališčem spregovoril o aktualni temi sprave: najprej mora priti do priznanja lastne (osebne ali narodove) napake, nato do kesanja in posledičnega odpuščanja, ki omogoči spravo in prijateljstvo. Lep primer zrelosti, ki je privedel do zgodovinske sprave, sta pokazali Nemčija in Poljska. "Krščanska drža nam namreč narekuje zavest, da nismo angeli"; vsak, tudi narod, mora najprej priznati svojo napako. Slovenci imamo greh revolucije, je rekel: "Smo se že očistili tega? Posamezniki ja, uradna politika pa še ne." Tako priznanje pa mora dozoreti samo, ni mogoče ga izsiliti. "Sami moramo priznati svoj greh, se pokesati in ponuditi roko... To morajo storiti vsi sosednji narodi, tudi Italija." Kdo pa naj privede narod do tega procesa, če ne kristjani, je vprašal Cukjati. V vseh prevodih evangelija - tako italijanskem kot slovenskem, nemškem itd. - je zapisano: kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen. "Ni modrosti oz. metode, ki bi prekinila to verigo sovraštva in maščevanja, ra-

sten napake." Gotovo pa je naloga kristjanov in Cerkve, da resnico, ki nas bo osvobodila, odkrivajo in tudi pogumno, brez sovraštva povedo. "Kristjana nikakor ne sme obremenjevati strah pred resnico!" Predsednik DZ se veseli dobrega sodelovanja "v osrčju Evrope," med Gorico in Novo Gorico: "Tu dva naroda ustvarjata žarišče iskrenega prijateljstva, kar ima izredno pozitiven vpliv. Če boste tako nadaljevali, bo dosti prej prišlo do sprave."

Za kristjane je lahko močan izziv tudi problem upadanja rojstev. Skrb za ustrezno družinsko politiko je naloga, ki je država žal ne opravlja dovolj dobro. V Sloveniji se je še pred tremi desetletji rojevalo letno okrog 30 tisoč otrok, že nekaj let pa največ po 17 tisoč. Ko bi država imela več posluha za to in bi zagotovila mladim lažji dostop do službe in doma, bi rodnost gotovo narasla, je povedal. Mlade je zato spodbudil, naj imajo pogum se tudi v obliki civilne družbe podati v politično arena. Razmišljajo naj politično, saj "naše osebno življenje velikokrat odvisi prav od pravil politike."

Danijel Devetak

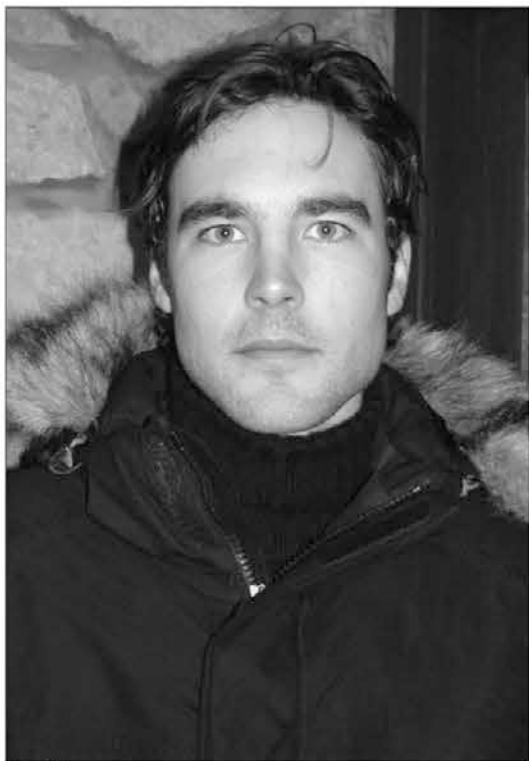

Foto IG

in zato sem veren tudi jaz. Kot član nove generacije seveda nisem prisiljen hoditi k maši, kot so bili, na primer, naši starši. To je zdaj moja lastna izbira.

Zahajaš redno v cerkev?

Za praznike, kot sta Božič in Velika noč, gotovo, drugače pa nekoliko bolj poredko. Vsekakor pa me v cerkvi nekajkrat na leto le vidijo.

Zakaj hodiš k maši?

Po pravici povedano zato, ker lahko tako srečam prijatelje in grem potem v njihovi družbi še kam naokrog. K maši pa hodim tudi zato, ker mi po celem tednu "divjanja" cerkev daje občutek miru. Ne molim celo mašo. Občasno poslušam duhovnika, občasno pa se zatopim v svoje misli, gledam ljudi okoli sebe, premišljam, kaj in kako je bilo med tednom. Skratka, maša je zame trenutek zbranosti, ki ga drugače, brez nje, ne bi zmozel tako zlahka doseči.

Spoštuješ Božje zapovedi?

Ne vem, recimo, da ja. Skušam se obnašati korektno, in to v katerikoli okoliščini.

Kakšno je stanje v doberdobski župniji? Vidiš pri maši precej mladine?

Situacija verjetno ni boljša kakor v ostalih župnijah, ampak nekaj mladih že je.

V slučaju, da ju ločuješ, kako ločuješ pojma vero in Cerkve?

Osebnost se soočam z vero po zaslugi predstavnikov katoliške Cerkve, priznavam cerkveno hierarhijo in se obnašam po katoliških naukih.

Torej istovetiš vero in Cerkve?

Ja, kajti posredovanje vere preko Cerkve je po mojem zelo koristno. Tako si človek lahko bolje obrazloži določene pojme. Kdor je v tem bolj podkovan in naštudiran, kot so na primer duhovniki, ti lahko pokaže določene poti, posreduje nekatere nauke, ki so ti v

Po nedavnem operacijskem posegu

Sveti oče okreva, saj je z okna bolnišnice že blagoslovil vernike

Papež Janez Pavel II., ki so ga prejšnji teden operirali na sapniku, se je minulo nedeljo, 27. februarja, nepričakovano pojavil na oknu svoje sobe v 10. nadstropju rimske bolnišnice Gemelli in s kretljivo roko, ki simbolizira križ, blagoslovil množico, ki se je zbrala pred bolnišnico. Prvič v 26 letih njegovega načelovanja Cerkvi je nedeljski blagoslov potekal brez papeža. Papež Janez Pavel II. doslej ni še nikoli zamudil tradicionalnega nedeljskega blagoslova, niti po poskusu atentata maja leta 1981 niti po operaciji na debelem črevesu leta 1992. Tudi ko so 84-letnega svetega očeta v začetku februarja hospitalizirali, je z okna bolnišnice blagoslovil vernike. V soboto pa je namestnik tiskovnega predstavnika Vatikana Ciro Benedetti sporočil, da papež v nedeljo ne bo blagoslovil vernikov, zato je bil njegov blagoslov z okna bolnišnice precejšnje in prijetno presenečenje. V sporočilu, ki ga je pred tem v njegovem imenu prebral namestnik državnega tajnika, argentinski nadškof Leonardo Sandri, je papež zaprosil vernike, naj molijo zanj: "Dragi bratje in sestre, ponovno se obračam na vas iz bolnišnice Gemelli. Globoko se vam zahvaljujem in duhovno vas čutim zelo blizu. Mislim na vas, zbrane na Trgu sv. Petra, in na vse tiste, ki vas po svetu skrbi zame. Prosim vas, da me

spremljate v vaših molitvah," je v sporočilu zapisal papež.

Sveti oče je po agencijskih sporočilih in tudi po tem, kar je poročala Slovenska tiskovna agencija, sicer mirno preživel peto noč v rimski bolnišnici Gemelli. Zdravniki so sicer že v soboto zvečer, 26. februarja, sporočili, da so izvidi po traheotomiji, s katero so mu v četrtek olajšali dihanje, zadovoljivi. Papežu so morali v četrtek zvečer z operativnim posegom na sapniku olajšati dihanje. Čeprav med zdravniki po poročanju Slovenske tiskovne agencije vlada optimizem, pa so si neenotni, koliko časa bo trajalo in kako zahtevno bo njegovo okrevanje. Strokovnjaki se bojijo predvsem nepredvidenih zapletov, kot so na primer različne okužbe, ki bi lahko hitro poslabšale papeževo zdravstveno stanje. Najbolj kritičen bo prvi teden po operaciji, opozarjajo zdravniki, ki sicer poudarjajo tudi trdoživost svetega očeta in dejstvo, da je njegova krvna slika izjemno dobra za njegova leta. Poleg tega trdijo, da ima močno srce; dober znak je tudi, da kljub vsemu rad je, kar le more. V torek, 1. marca, je marsikateri italijanski dnevnik najavil, da

bo sveti oče zaradi previdnosti verjetno ostal v bolnišnici vse do Velike noči. Zanj bi bilo to najbolje; v začetku februarja, ob prejšnji hospitalizaciji, je namreč prehitro zapustil bolnišnico, kar se mu je potem po mnenju marsikoga maščevalo. Papež sicer diha sam, a zdravniki so mu svetovali, naj nekaj dni ne govori; nekatere agencije pišejo tudi o tem, naj sveti oče kar nekaj tednov ne bi smel spregovoriti. Kot je na nedavni novinarski konferenci povedal tiskovni predstavnik Vatikana Joaquín Navarro-Valls, papež tudi nima kake pljučne okužbe ali vročine. Poudaril je tudi, da traheotomija ni bila "nujen poseg". "Šlo je za poseg, s katerim se je hotelo in se je zagotovilo ustrezno dihanje bolniku," je povedal Navarro-Valls. Po operaciji papeža Janeza

Pavla II. ni bilo zapletov, so minuli ponedeljek, 28. februarja, sporočili iz Vatikana. Sporočili so tudi, da je sveti oče že začel s prvimi razgibalnimi vajami za hitrejšo rehabilitacijo. Splošno zdravstveno stanje svetega očeta je nekaj dni po operaciji na sapniku dobro, so še zapisali v poročilu. "Sveti oče je začel s terapijo za izboljšanje dihanja in govorjenja. Je redno, prav tako pa nekaj ur dnevno preživi v vozičku," so še pojasnili v poročilu. V Vatikanu so tudi napovedali, da bodo naslednje poročilo o papeževem zdravstvenem stanju objavili v četrtek, 3. marca. Papežu, ki ne sme govoriti, so ob bolniško posteljo postavili notes in pisalo, da bi lahko še naprej vodil Cerkev. Po besedah kardinala Francesca Pompedda papež svoja pooblastila lahko izvaja "brez besed".

Ustanovitelj gibanja Comunione e Liberazione Umrl karizmatik don Luigi Giussani

Zaradi pljučnice je v 82. letu starosti v torek, 22. februarja, umrl v Milanu karizmatični duhovnik in ustanovitelj gibanja Comunione e Liberazione Luigi Giussani. Kot duhovnik je s svojim študijem in prodornim pastoralnim delom zlasti z mladimi globoko posegel v italijansko družbo v drugi polovici 20. stoletja. Rodil se je v revni družini v vasi Desio blizu lombardske prestolnice leta 1922. Še zelo mlad je stopil v semenišče, nato opravil teološko fakulteto v kraju Venegono v pokrajini Varese. Po duhovniškem posvečenju je najprej poučeval v semenišču ter se specializiral v študiju vzhodne in protestantske teologije. Sredi petdesetih let je opustil poučevanje v semenišču in se raje posvetil srednje- in višješolski mladini.

zanih na gibanje. Začeli so skrbeti za lačne, zapornike, brezposelne in družine v težavah. Ena njihovih najbolj odmevnih javnih pobud je znani Meeting v Riminiju, ki poteka vsako leto ob koncu poletja in je prava politično-kulturna prireditve, na kateri se rojevajo nove ideje in spodbude za kristjane, ki želijo svoje pričanje na konkreten in koristen način vnašati v družbeno tkivo.

Pogreba v Milanu se je udeležilo več kot 20 tisoč ljudi od vsepovsod. Med njimi so bili tudi vidni politiki, kot npr. ministrski predsednik Silvio Berlusconi, predsednik senata Marcello Pera, predsednik poslanske zbornice Pier Ferdinando Casini in drugi. Krsto je sprejel kardinal Joseph Ratzinger, ki jo je skupno z milanskim nadškofom kard. Dionio-

V letih 1964-1990 je poučeval teologijo na univerzi La Cattolica v Milanu. Janez Pavel II. ga je leta 1983 povzdignil v monsinjorja in častnega prelata. Zgodba Luigija Giussanija je neločljivo povezana z zgodbo gibanja Comunione e Liberazione, ki ga je sam ustanovil in bil njegova duša vse do smrti. Sredi prejšnjega stoletja je namreč "don Gius", kot so ga imenovali, začutil željo, da bi vzbudil močnejšo krščansko prisotnost med študenti. Začel je z manjšo skupino na klasičnem liceju Berchet v Milanu, ki pa je s časom prerasla v omenjeno gibanje, ki danes šteje okrog 48 tisoč pripadnikov v 64 državah sveta. V vročih zadnjih 60 letih se je gibanje razširilo tudi na številne akademске študente in odrasle. Z leti so člani bratstva na pobudo pokojnega prelata ustanovili celo vrsto kulturnih in karitativnih dejavnosti, ve-

gijem Tettamanzijem tudi blagoslovil. V homiliji je kard. Ratzinger povedal, da je Giussani "iskal lepoto in tako našel Kristusa." Rodil se je v družini, kjer je primanjkoval kruh, bilo pa je veliko glasbe; zato je od vsega začetka bil "ranjen od želje po lepoti." "Pomagal je izboljšati svet." V stolnici je v imenu svetega očeta spregovoril msgr. Stanislaw Rilko; Janez Pavel II. se je tako želel zahvaliti pokojniku, ki je bil "učitelj človečnosti in branitelj tiste vernosti, ki je prisotna v srcu vsakega človeka." Bil je zgled za vso Cerkev, je rekel kard. Tettamanzi. Ganljivo je bilo pričevanje g. Juliana Carrona, pokojnikovega tesnega sodelavca, ki ga je don Gius sam imenoval za svojega naslednika na vrhu gibanja CL: "Njegov pogled bomo vedno nosili v svojih očeh; tisti pogled, preko katerega smo čutili, da nas gleda Kristus sam." DD

Dvanajst let Slovenske škofovske konference

V tesnem sodelovanju s svetim očetom za blagor slovenske Cerkve

Preteklo soboto je minilo dvanajst let od ustanovitve samostojne Slovenske škofovske konference (SŠK). Slovenski škofje so bili do ustanovitve samostojne SŠK 19. februarja 1993 z drugimi škofi na območju nekdanje Jugoslavije povezani v Jugoslovansko škofovsko konferenco, znotraj katere je bila 20. junija 1983 ustanovljena Slovenska pokrajinska škofovska konferenca. Slovenski škofje so na seji 25. julija 1992 pripravili osnutek statuta samostojne Slovenske

škofovske konference. Papež Janez Pavel II. je pri pridobitvi pozitivnega mnenja Kongregacije za škofo in Urada za odnose z državami pri Državnem tajništvu Svetega sedeža 19. februarja 1993 v skladu z normami in določbami cerkvenega prava potrdil statut samostojne Slovenske škofovske konference. S tem je Cerkev na Slovenskem dobila večjo pravno trdnost in samostojnost. Škofovska konferenca je zbor škofov kakega naroda ali določenegega ozemlja, ki v medse-

bojni edinosti in hierarhični povezanosti s papežem ter v skladu z zakonikom cerkvenega prava, statutom in drugimi pravnimi normami izvršuje nekatere naloge v blagor vernikov na ozemlju lastne škofovske konference. Po statutu so člani Slovenske škofovske konference vsi krajevni in pomožni škofje, ki jim je v okviru lastne škofije zaupano posebno poslanstvo, medtem ko apostolski nuncij (odposlanec rimskega papeža) ni njen član. Slovenska škofovska konferen-

ca trenutno šteje sedem članov, medtem ko upokojeni škofje nimajo odločujočega glasu, lahko pa so povabljeni na plenarna zasedanja. Vsaka konferenca izvoli predsednika in njegovega namestnika (podpredsednika) ter generalnega tajnika. Prvi predsednik Slovenske škofovske konference je bil zdaj upokojeni ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar (1993-1997), drugi predsednik ljubljanski nadškof Franc Rode, sedanjí prefekt Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja (1997-2004), tretji pa od 7. decembra 2004 dalje mariborski škof Franc Kramberger. Sedanjí podpredsednik Slovenske škofovske konference je ljubljanski nadškof Alojzij Uran.

4. POSTNA NEDELJA

1 Sam 16, 1b.6-7.10-13a; Ps 23; Ef 5,8-14; Jn 9,1-41

Odlomki evangelijev od 3. postne do vključno Cvetne nedelje so zelo dolgi. To pa zato, da nas pripravijo na največji čudež, t.j. na vstajenje od mrtvih. Človeška govorica potrebuje namreč opise za neverjetno dejstvo, proti kateremu govori vsa zgodovina zato, ker ne najde nobenega dokaza o vstajenju mrtvega človeka. Ker nam to nudi le vera. To je živi Jezus.

Šele po vstajenju Božjega Sina kot človeka in Boga, začnemo preverjati nezaslišano ljubezen tega moža, ki se polagoma razodeva, danes po Samarijanki. Trdi, da dokončava delo tistega, ki ga je poslal (Jn 4,34). To delo se namreč zaključuje z veličastnim vstajenjem in večnim življenjem njega in vsakega, ki vanj veruje (Jn 11, 25-26).

Za Samarijanko se razodeva po sleporojenem človeku, ki ga ozdravi in prenove telesno in

duhovno, da je lahko kos vsem Judom, ki ga vlačijo pred farizeje, kot da bi bil kdo ve kakšen grešnik. Preganjajo ga zato, ker ga je Jezus ozdravil slepote: "Ves si rojen v greh, pa nas boš učil?", so mu rekli (Jn 9,34).

Še huje se bo godilo od mrtvih obujenemu Lazarju, ki je postal živ očitek nevernim Judom. Hoteli so ga namreč ubiti, ker je veliko Judov tudi zaradi njega verovalo v Jezusa (Jn 12,10-11).

V vsem tem se razodeva slep in od začetka sovražni proces proti Božjemu Sinu (Bultmann, d.E.d. Joh., 1941,59).

Toda sredi vsega grešnega in sredi vse nevere deluje v tišini Božja moč. Gospod "vidi v srce" (1 Sam 16,7). Bog je tisti, ki vodi vso zgodovino.

Psalm, ki so ga Judje radi večkrat molili, se glasi: "Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka ... Mojo dušo poživlja ... Tudi če bi hodil po globeli smrtne sence, se ne bojim hudega, ker si ti ob meni ... Le dobrota in milina me bosta spremljali vse dni mojega življenja" (Ps 23,1-6).

Judje in farizeji so imeli sebe za pravične, zato so zaničevali vse druge, zlasti uboge, češ

da so taki, ker jih Bog ne mara. Toda Jezus ravno tako razglasi za vredne Božjega kraljestva (Mt 5,3-12).

Sv. Pavel nas v drugem berilu današnje nedelje, ki je namenjeno tudi nam, spomni, da smo bili tema in ne luč v Gospodu, da smo bili in smo grešniki. Toda stremeti moramo po luči, ki daje sad v vsakršni dobroti, pravičnosti in resnici. Kajti dela teme so jalova in lahko tudi sramotna. Zato poziva: "Prebudi se, ki spiš, in vstani od mrtvih (!) in razsvetlil te bo Kristus" (Ef 5,8-14).

Govorica Sv. pisma o temi, vodi, luči in podobnem, zlasti pri Janezu, je mišljena najprej duhovno. Tudi ozdravljen slepega človeka je najprej mišljeno duhovno. Kar je za človeka kakor zdravje, je življenje, je svoboda, ki zajame celega človeka. Duh je namreč tisti, ki oživlja, telo ne more nič. "Duh je sicer voljan, a telo je slabotno" (Mt 26,41).

Primat, iniciativa je vedno pri Bogu. On je tisti, ki dela vse v vseh (1 Kor 12,6). Pri sleporojenem človeku se eni spotikajo ob njegove starše in druge, češ da so krivi za bolezen sina. Jezus pa nas drugače uči, kajti spopade se z boleznijo kot tako in pokaže na

skrivnost zla, ki ga je treba najprej odstraniti. Pri tem pa se najprej osvobaja človek. In samo to je važno.

Evangelist spretno pokaže na vso neumnost Judov in farizejev, ki dejansko ne privoščijo sleporojenemu človeku čudovite dobrine vida. Iščejo pretveze, samo da bi Jezusa tožili nepostavnosti in greha (Jn 9,24).

A tudi ozdravljenec jim ne ostane ničesar dolžan. Pogumen je, zlasti zato, ker je ozdravel, njegovi starši pa so bojazljivi. Trezno pove svoje mnenje o Jezusu: "Če je grešnik, ne vem. Eno pa vem, da sem bil prej slep in da zdaj vidim" (Jn 9,25). In ko vanj tiščijo, jim zabrusi: "Povedal sem vam že, pa niste poslušali. Čemu hočete znova slišati? Bi mar tudi vi radi postali njegovi učenci?" (Jn 9,27).

Ker Judje prej slepega ne prenesejo, ker jim zna odgovarjati, sami pa ostanejo zakrknjeni v navidezni pravi veri v očetno postavo in Mojzesa, ga znajo le ozmerjati. On pa vztraja: "Od vekomaj se ni slišalo, da bi kdo od rojstva slepemu odprl oči". Tedaj ga vržejo ven. Tu pa sreča Jezusa in ga hvaležno moli in počasti (Jn 9,28 nss).

Nekaj misli ob novi knjigi Janeza Pavla II.

Spomin in identiteta

Karol Wojtyła ni katerikoli pisatelj. Zato je bilo že vnaprej jasno, da bo tudi njegova najnovejša knjiga z naslovom *Spomin in identiteta* povzročila velik odmev v javnosti.

O delu, ki so ga prejšnji teden predstavili v rimski palači Colonna glasnik Sv. sedeža Joaquín Navarro-Valls, kard. Joseph Ratzinger in urednik italijanskega dnevnika *Corriere della sera* Paolo Mieli, so pisali mediji vsega sveta. Knjiga, ki je izšla v 14 izdajah in 11 jezikih, obsega pet poglavij na okrog 220 straneh. Vsebuje globoka razmišljanja o dobrem in zlu, o ideologijah 20. stoletja in njihovih zablodah, sploh o velikih temah človeške zgodovine. Sveti oče se sam postavlja pred skrivnost Boga, stvarstva in človeka ter vabi bralce, naj tudi sami razmišljajo o vsem tem. Z mislijo preletava ključne dogodke 20. stoletja in svojega poslanstva, da bi z jasnim očesom pogledal v prihodnost. Zgovorni so že naslovi poglavij, ki govorijo o mejah zla, o svobodi in odgovornosti, o pojmu domovine, o Evropi ter možnostih in nevarnostih demokracije. Izredno zanimiv je epilog, in sicer nova razmišljanja v obliki pogovora o atentatu na Trgu sv. Petra, pa tudi o 11. septembru 2001 v New Yorku in pokolu nedolžnih v Beslanu septembra 2004. Sveti oče prvič piše, da je 13. maja 1981 mislil, da je umrl: "Dejansko sem že bil na oni strani." In poudarja: "Vsi pravijo, da je Ali Agca profesionalen morilec. Atentat ni bil njegova pobuda, nekdo drug si ga je zamislil in mu ga naročil." Besede so težke in zopet odpirajo razpravo o temnih, še ne-

razčiščenih plateg tega, kar se je zgodilo tistega 13. maja ob 17.17. Mieli je povedal, da bi morali sedaj, ko je preteklo precej let in so tudi arhivi odprti javnosti, zadevo podkovanu razčistiti na mednarodni ravni; "to pa mora bolj zanimati laike in zgodovinarje kot samo Cerkev". Vsekakor je sv. oče vedno bolj prepričan o tem, da je na Trgu sv. Petra Nekdo posegel in mu rešil življenje.

Marsikdo je že pred izidom knjige namigoval, da papež v njej govori o komunizmu kot nujnem zlu in da primerja splav s holokavstvom. Sam Ratzinger, prefekt kongregacije za verski nauk, pa je na predstavitvi glede tega povedal, da Janez Pavel II. ne postavlja na isto raven shoah in splava, ker "ne primerja dejstev ali sistemov; želi pa priklicati pozornost na sedanje skušnjave, saj niti demokracije niso zavarovane pred zlom."

Sveti oče razmišlja o tragedijah totalitarnih režimov, ki jim je bil sam priča, in se z mislijo vrača v svojo rodno Poljsko:

"Doživel sem norost nacizma in komunizma. Božja Previdnost pa je vedela, kdaj se bo njun čas končal." Stoletje, ki je za nami, ugotavlja Wojtyła, je sprožilo zgodovinske in ideološke procese, preko katerih je z močjo izbruhalo zlo. Na istem prizorišču pa jih je človeštvo tudi presešlo. V zgodovini sodobne Evrope, ki jo je močno zaznamovalo razsvetljenje, so se pojavili tudi številni dobri sadovi, še ugotavlja papež. To samo potrjuje, da je zlo nič drugega kot odsotnost dobrega. Skrivnost je, kako se utegne zlo razvijati na dobri zemlji; skrivnost je tudi, kako zlo ne utegne iztrebiti vsaj dela dobrega, ki se še naprej širi kljub zlu. Konec koncev, pravi sv. oče, je človeška zgodovina in narava "oder", na katerem sobivata pšenica in ljuljka, dobro in zlo.

Z leti se je Wojtyła - tudi na podlagi svoje izkušnje - pričal, da so "ideologije zla" zrasle in se zakoreninile v zgodovini evropske filozofske misli, ki je zabrisala Boga. To je drama zgodovine odrešenja: človek je ostal sam kot "stvarnik" svoje zgodovine in omike. Sam je odločal o tem, kaj je dobro in kaj zlo. In ko je prišel do tega, da je brez Boga dočel, kaj je dobro in kaj ne, je lahko tudi odločal o poboju skupine ljudi. Pri Tretem Reichu, piše sv. oče, so odločali ljudje, ki so sicer prišli na oblast po demokratični poti in to

izkoristili za uresničitev "perverzih programov nacionalistične ideologije". Na podoben način so razmišljale tudi komunistične stranke v Sovjetski zvezi in drugih marksističnih državah. Tako je prišlo do pokola Judov, Romov, ukrajinskih kmetov, pravoslavne in katoliške duhovščine v Rusiji itd. Kratili so človeške pravice in preganjali vse, ki se niso strinjali z marksističnim ali nacističnim pogledom na svet. Po vojni, še piše sv. oče, sem razmišljal, da je Bog dopustil nacizmu dvanajst let življenja: "Zdi se, da je to bila meja, ki jo je Božja Previdnost postavila takšni norosti... Če pa je komunizem trajal dalj časa in ima pred sabo, kot sem tedaj mislil sam pri sebi, še perspektivo nadaljnjega razvoja, mora biti tudi v tem kakšen smisel... Zdi se, kot bi tisto zlo bilo potrebno za človeka in svet." V nekaterih okoliščinah je zlo namreč lahko koristno, saj rojeva priložnosti, v katerih se pojavi dobro. Že sv. Pavel nas roti: "Ne da se premagati hudemu, temveč premagaj hudo z dobrim!" (Rim 12,21). Tako lahko zlo postane spodbuda, iz katere nastane večje dobro. O svoji zgodovinski vlogi razmišlja papež na zelo skromen in ponižen način: "Smešami je in ostane nekaj skrivnostnega", večkrat zapiše. Kljub temu da je Cerkev velikokrat, zlasti na tridentinskem koncilu jasno opredelila katoliški nauk o izvirnem grehu, ostaja skrivnost. Vedno znova postavlja ta nauk nova vprašanja.

Božje Previdnosti in številnih prizadevnih "nevrednih služabnikov" evangelija.

Padli so režimi, ki so sloneli na ideologijah zla, navaja sv. oče, žal pa se Božji zakon še vedno krši. "Ohranil se je zakonit poboj človeških bitij, ki so bila spočeta, a se še niso rodila. To je pokol, ki so ga določili demokratično izvoljeni parlamentarci."

V isti zgodovini se torej pojavljata Božje in človeško dobro. "Ni lahko pozabiti na zlo, ki ga človek izkusi na svoji koži," piše papež. "Lahko ga samo odпустimo. Kaj pa pomeni odpuščati, če ne se obrniti na dobro, ki je večje od kateregakoli zla? Tako dobro, konec koncev, lahko ima svojo osnovo samo v Bogu. Samo Bog je to dobro." Božje dobro je torej postavilo mejo zlu in tako poseglo "v človeško zgodovino, še zlasti v evropsko zgodovino, prek Kristusa. Zato ni mogoče ločiti Kristusa od človeške zgodovine... Samo v njem lahko dejansko vsi narodi in vse človeštvo prestopijo prag upanja." Wojtyła-filozof se skratka sprašuje o zlu in, zakoreninjen v veri, najde odgovore, polne zaupanja. Zaradi Kristusove smrti in vstajenja sta človeško trpljenje in bolečina obluba odrešenja. Zlo ne more obstajati, če ne obstaja tudi dobro, pravi papež. Prav v tem je naše upanje: zlo ima sicer veliko moč, ki pa ni neskončna, ampak omejena.

Danijel Devetak

Ukmarjev pogled nad zvezde (3)

Majhen želod in težka buča

Jakob Ukmar, zazrt v zvezde, ljubimec veselja, občudovalec neskončnih makrokozmosov, je bil obenem tudi prefinjen in globok opazovalec najpomembnejšega mikrokozmosa, božjega kompasa, to je: človekovega srca. Od kod prihajamo, kdo in kje smo in kam gremo? Ta osnovna vprašanja človekovega bivanja niso le vprašanja za filozofe, teologe, znanstvenike in raziskovalce. To so vprašanja, ki si jih zastavlja tako branjeva na trgu kot delavec v tovarni in kmet na polju. Vsakdo, ki človeško raste, trči ob ta osnovna bivanjska vprašanja. Tu je tudi vozlišče vsake religije. Ukmar se je o tem spraševal ne le z vidika krščanstva. Njegova širina in intelektualna drznost sta v njegovo razmišljanje vključevala tudi druge religije in stare, že izumrle civilizacije. Kakšne odgovore dajeja npr. hinduizem in budizem, kaj je zapisano v starih egipčanskih in fe-

ničanskih pisavah, kako so te stare kulture vplivale na nastanek Biblije, na pripoved o rajnu na zemlji, o stvarjenju sveta in človeka, o prvem grehu?

Ta pogled v temo zavrt začetek človekovega obstoja na zemlji je v Ukmarjevem zadnjem delu, v Eshatologiji, dobil jasne in preproste odgovore, utemeljene predvsem z velikim poznavanjem judovsko-krščanskega svetega spisa, Biblije.

Ko Ukmar piše o bibličnem poročilu o rajnu, o Adamu in Evi, o prvem, izvirnem grehu, grehu nepokorščine, se zaveda, da se giblje na simbolni ravni, na ravni simboličnih pripovedi, ki nimajo namena nuditi znanstveno razlago o nastanku človeka in o njegovi pravi naravi. Je bilo po Božji zamisli v človeku le dobro, lepo, plemenito in harmonično? Ali pa je od začetka človek dober in slab, svet in grešen, pošten in pokvarjen? S Cerkvijo je Ukmar prepričan, da je človek v Božji zamisli zares bil "bogupodoben", dober, brez greha. Toda Božja ljubezen je šla dlje od te zamisli. Človeku

je darovala tudi svobodo kot najdragocenejši dar svobodnega Stvarnika. Ko jo je človek uporabljal, je imel možnost, da jo tudi zlorabi. Očitno jo tudi je! To je za Ukmarja dovolj jasen in trezen odgovor.

"Izvorni greh s svojimi posledicami je in ostane nekaj skrivnostnega", večkrat zapiše. Kljub temu da je Cerkev velikokrat, zlasti na tridentinskem koncilu jasno opredelila katoliški nauk o izvirnem grehu, ostaja skrivnost. Vedno znova postavlja ta nauk nova vprašanja.

Ukmar tudi sam, s preprosto razmišljujočim človekom, stopi na simbolno raven in nam ob tem pove naslednjo priliko. "Tak je človek, ki božja dela rad kritizira in bi bil marsikaj boljše uredil, kakor je sedaj urejeno. Menda je znana pripoved o človeku, ki je ležal pod košatim hrastom in videl na bližnji hrstvi po tleh plezajočo bučo ter sam pri sebi razmišljal: to pa že ni prav, da ima tako veliko drevo tako majhen sad, kakršen je želod, tako revno in po tleh plezajoče stebelce pa tako velik

sad. Ko je pa pod hrastom zdremal in ga je iz dreveža zbudil želod, ki mu je bil padel na nos, je vzkliknil: hvala Bogu, da mi je padel na nos samo tale mali želod, na pa velika in težka buča" (Eshatologija, 25-26).

Ukmar se zaveda, da je resnica o človeku prav tako globoka kakor resnica o Bogu in da ju, ta dva večna sopotnika, človeka in Boga, ne moremo nikoli do konca razumeti in enkrat za vselej opredeliti. S sv. Avguštinom vzklikne: "Bog dela iz slabega dobro rajši, ko da ne bi bilo sploh nič slabega" (Eshatologija 27). In tistim, ki si belijo glave s številnimi filozofskimi in antropološkimi razlagami človekovega izvora in njegovega padca preprosto odgovarja: "Brez moralnega padca prvih staršev ne bi imeli sedanjega zveličavnega reda, ki bolj ko vse ogramno materialno stvarstvo razodeva božjo modrost in božjo ljubezen ... ne bi imeli krščanstva in ne bi v veliko nočni vigiliji peli: O srečni greh, ki imaš takega in tako velikega Odrešenika" (Eshatologija 26). Kar pomeni: Bog ima prav in kar je njegov načrt, je najboljši.

Zvone Štrubelj

Stališče SŠK

Stališče Slovenske škofovske konference ob izidu knjige Spomin in identiteta

Ob izidu knjige papeža Janeza Pavla II. z naslovom Spomin in identiteta, ki je večina sploh še ni mogla prebrati, so že nastali komentarji in opredelitve do nekaterih stališč v njej. To je v načelu skregano s strokovnim pristopom do stvari. Najprej je potrebno videti celoto in potem dele izjave v njej. Če papež primerja splav s holokavstvom, lahko to naredi na eni sami predpostavki, ki je splošno znana iz vseh cerkvenih dokumentov. Za krščanski pogled na človeka je temeljnega pomena, da človeka kot osebo razumemo in obravnavamo od trenutka spočetja do njegove naravne smrti. Vsaka oblika nasilja nad že rojenim ali še nerojenim človekom je nesprejemljiva in je v določenih okoliščinah vedno dejanje, ki je v jedru slabo, ker je umor. Papež ne razlikuje umora rojenega ali še nerojenega človeka, zanj sta oba osebi. Okoliščine v primeru holokavsta in v primeru splavov so seveda različne. Kakor je totalitarna miselnost pripeljala do holokavsta, tako sodobna totalitarna miselnost o popolni svobodi razpoganja z zarodkom vodi do novega holokavsta. V obeh primerih gre za množično ubijanje nedolžnih in nemočnih ljudi. Med vojno so ali to še vedno počnejo vojaške enote, ki so za takšno početje posebej določene. Danes to počnejo splošna kulturna miselnost in njeni zakoniti izvajalci na ginekoloških klinikah, ki se skrivajo za zakoni, ki jim to zaupujejo in naročajo. In te zakone sprejemajo parlamenti. Politično odločanje tako posega na področje moralnega odločanja s tem, da legalizira nekaj, kar se po krščanski morali ne da legalizirati. V tem smislu lahko razumemo papeževe odlomke v knjigi, ki je sicer še nihče ni prebral.

Kratke

Slovenska škofovska konferenca ponovno vabi k molitvi za papeža

Cerkev na Slovenskem s pozornostjo spremlja informacije o zdravstvenem stanju papeža Janeza Pavla II., ki jih posreduje tiskovni urad Svetega sedeža. Papeža so pred dnevi operirali in je v bolnišnici preživel mirno noč. Slovenska škofovska konferenca vabi vernike, naj se pridružijo molitvam vernikov po vsem svetu za svetega očeta. Slovenski škofje, duhovniki, redovnice in redovniki ter verniki svetemu očetu želimo čimprejše okrevanje in obljublamo molitveno podporo. Za zdravje svetega očeta bomo molili pri sv. mašah v prošnjah za vse potrebe. Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Urán je v ponedeljek, 28. februarja 2005. ob 20.30. v zasebni kapeli, na Ciril-Methodovem trgu 4, v Ljubljani, skupaj s sodelavci molil rožni venec za zdravje svetega očeta. Molitvi so se verniki pridružili prek postaje Radia Ognjišče, ki je molitev tudi neposredno prenašal.

Dr. Franc Rode imenovan za člana Kongregacije za škofo

V soboto, 26. februarja 2005. je sveti oče Janez Pavel II. imenoval dr. Franca Rodeta, nekdanjega ljubljanskega nadškofa in sedanjega prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, za člana Kongregacije za škofo. Po Zakoniku Cerkevne prava (ZCP) so kongregacije uradi rimske kurije, po katerih papež navadno opravlja posle vesoljne Cerkve in ki v njegovem imenu in z njegovo oblastjo izvršujejo službo v blagor Cerkvam (prim. kan. 360 ZCP). Kongregacije so najvišji upravni organ za posamezno področje delovanja, njihovi člani pa so samo kardinali in škofje. V Rimski kuriji je poleg državnega tajništva še devet kongregacij, tri sodišča in enajst svetov. Kongregacija za škofo je pristojna za ustanovitev, spreminjanje, ukinitve delnih Cerkva (škofij) in vojaških ordinarij, za imenovanje škofov in njihovo izobrazbo, za apostolske vizitacije, za vse zadeve osebnih prelatur, za obiske ad limina apostolorum ter za delne koncile (cerkvene zbere) in škofovske konference, katerim potrjuje statute.

Kratke

SD Sončnica: četrto predavanje

V sredo, 9. marca, bo ob 20.30 v domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici govorila Marja Strojina na temo **Otroci in nasilje**. Gostja niza predavanj, ki jih prireja Skupnost družin Sončnica, je priznana psihologinja, ki je svoje življenjsko delo zapisala otrokom in družini. Bila je zaposlena kot svetovalka na Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani. Aktivno sodeluje tudi v raznih dobrotelčnih ustanovah (Unicef, Šola za starše itd.). Na goriškem večeru bo govorila o nasilju v družinah in med mladimi ter nakazala, kako naj jim pomagamo, da se bodo naučili premagati nasilje in se izražati bolj konstruktivno.

Natečaj cerkvenega zborovskega petja

Prosvetno društvo Podgora organizira 1. natečaj cerkvenega zborovskega petja "Bogomir Špacapan".

1. Vpišejo se lahko mešani pevski zbori, ki gojijo cerkveno glasbo, brez omejitev v sestavi in številu pevcev.
2. Prednost bo dana zborom, ki redno nastopajo pri spremljanju svete maše.
3. Zbori lahko nastopijo s spremljavo glasbila ali "a cappella", na koru ali pred oltarjem.
4. Vsak zbor ima na razpolago desetminutni program.
5. Skladbe naj bodo primerne za spremljavo svete daritve skozi vse cerkveno leto, prednost naj bo dana izboru slovenskih avtorjev.
6. Nastopajoče zbere bo ocenjevala strokovna komisija, ki bo vsakemu dosodila oceno za izvedbo.
7. Na podlagi ocene bodo zbori uvrščeni po vrednostni lestvici, proti kateri ni možnosti ugovora.
8. Ocena bo temeljila na zahtevnosti predstavljenih skladb, njihove intonacijske in interpretativne izvedbe ter na splošnem vtisu pevskega sestava.
9. Tekmovalo bo šest zborov, ki bodo izbrani na podlagi ocene organizatorjev.
10. Najbolje uvrščeni zbor bo dobitnik nagrade "Bogomir Špacapan" v znesku 500 evrov, drugouvrščeni bo prejel 300 evrov, tretjeouvrščeni pa 200 evrov. Vsi pevski sestavi bodo prejeli priznanje za udeležbo na tekmovanju.
11. Natečaj bo v župnijski cerkvi v Podgori v nedeljo, 3. aprila, ob 16. uri.
12. Rok vpisa zapade 15. marca 2005. Do tega datuma morajo zbori predstaviti organizatorjem program z notnim materialom na sledeči naslov:

PD Podgora, Ulica San Giusto 11, 34170 Piedimonte-Podgora, Gorizia-Gorica, Italia-Italija. Elektronska pošta: lidijarc@yahoo.it; mirkspac@virgilio.it (Zbor lahko pošlje organizatorjem tudi kaseto ali zgoščenko.)

Igralec Janez Starina na osnovni šoli Oton Župančič

Skupina učiteljev slovenskega jezika iz osnovnih šol goriškega ravnateljstva, z veteranko Majdo Zavadlav na čelu, je v ponedeljek, 21. t.m., popoldne sedela v šolskih klopih v učilnici OŠ O. Župančič v ulici Brolo v Gorici in ob prisotnosti ravnateljice Mirke Brajnik aktivno spremljala lekcijo, ki jo je v sklopu gledaliških delovnih srečanj tokrat vodil priznani igralec, režiser in pedagog na novogoriški Gledališki gimnaziji Janez Starina, do lanske sezone eden izmed markantnih stebrov Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, sedaj član Mestnega gledališča ljubljanskega. Starina in režiser Emil Aberšek iz SNG Nova Gorica kot mentorja teh gledaliških ur posredujejo osnovnošolskim vzgojiteljicam osnove pravega pristopa k odorskemu govoru in nastopom, ki bodo zelo uporabne ob pripravah na razne šolske prireditve. Igralec Starina je tri ure s svojim toplim, prodornim glasom, v katerem besede kar zapojejo, ko zadobijo pravi, poln zven in vso pomensko razsežnost, razlagal in skušal z ustreznimi vajami čim bolj nazorno pokazati globoko zajemanje, vdihavanje sape, ki omogoča, opirajoč se na prepono, pravilno dihanje oz. počasno izdihavanje. Ob branju ede izmed pesmic o mačku Muriju Kajetana Koviča jim je obrazložil, kako naj se čim jasneje in naravno približajo besedi, njegovi zvočni in vsebinski interpretaciji, upoštevajoč razlogo o pravilnosti dihanja, naglaševanju besed in ritmu verza. Z natančnimi odgovori je poslušalkam tudi razjasnil marsikatero nejasnost in dvome, ki se jim porajajo v zvezi z vadbo otrok ob recitacijah, prizorčkih in šolskih nastopih nasploh.

Te "delavnice" lepe govorice so zelo pomemben in koristen pripomoček za naše učiteljice pri trdem, vztrajnem vzgojnem delu za izboljševanje, bogatenje in tehtno ovrednotenje slovenskega jezika, ki, žal, še posebno med otroki iz mešanih družin, iz leta v leto vidno peša.

Predstavitve Klemšetove knjige v Štandrežu in Ločniku

Po prvi predstavitvi, ki je bila 26. januarja v Podgori, bodo knjigo o ledinskih imenih Lucinis Podgora Štandrež predstavili v četrtek, 3. marca, ob 20.30 v Štandrežu. O preučevanju in pomenu ledinskih imen bosta na srečanju, ki bo v kulturnem domu Andreja Budala, spregovorila Saša Quinzi in avtor publikacije Vlado Klemše. V imenu rajonskega sveta Štandrež, ki je skupaj z rajonskima svetoma za Podgoro in Ločnik podpril izid knjige, bo pozdravil Marjan Breščak. Knjiga je nastala na osnovi gradiva - Terezijanskega, Jožefinskega in Franciscijskega katastra - in zajema časovno obdobje od druge polovice 18. stol. do polovice 19. stol. Napisana je v slovenščini, italijanščini in furlanščini. Vsaka od v naslovu navedenih skupnosti je obravnavana posebej, kar omogoča večjo preglednost in uporabnost. V publikaciji je navedenih okrog 1500 krajevskih, ledinskih in drugih imen, ki so zabeležena v omenjenih arhivskih gradivih. Navedenih je tudi 300 priimkov in imen lastnikov zemljišč ter kolonov. Knjigo bodo 11. marca predstavili tudi na sedežu krajevne skupnosti v Ločniku.

Boris Pahor gost bogatega kulturnega srečanja

Kosovelov večer v Ronkah

Slovensko kulturno rekreativno društvo Jadro, Tržiški kulturni konzorcij in odborništvo za kulturo so 25. februarja v občinski sejni dvorani v Ronkah priredili večer, posvečen Srečku Kosovelu. Po uradnih pozdravih odbornika Savia Cumina v imenu občinske uprave in predstavnice Tržiškega javnega središča Aleksandre Devetak je posegel predsednik društva Jadro Karlo Mučič; prebral je tudi pismo odbornice za kulturo Angele Calderera, ki se zaradi bolezni ni mogla udeležiti večera.

Večer se je začel s Kosovelovo pesmijo *Pa da bi zna!*; zapel jo je MePZ Starši ensamble, zbor staršev otrok, ki obiskujejo Šolo oz. vrtec v Romjanu, uglasila pa njihova dirigentka Silvia Pierotti Černic iz Ronk. Zbor je predstavila Damjana Kobal. Nato sta izbor pesniških stihov občuteno prebrala v slovenščini in italijanščini Luisa Gergolet in Paolo Fagiolo. Vmes je pisatelj Boris

Pahor govoril o pesniku, njegovi družini in času po prvi svetovni vojni. V okupirani Primorski so Srečko in člani njegove družine vzdrževali stike s Tr-

matičnim slovenskim narodom. Brat Stano je študiral in se preživljal v Ljubljani, tudi sestre so večkrat potovale, tako da jih je spoznal italijanski oficir, ki

Foto Bumbaca

jim je dajal dovoljenje za odhod čez mejo. Eno pismo oficirja in pisatelja Carla Curcia Kosovelovi sestri je Pahor prebral iz svoje knjige *Srečko Kosovel a Trieste e altri scritti*. Pisatelj je poudaril, kako je Kosovel evropski pesnik

zaradi svojega širšega razgleda, saj je trpel zaradi vzdušja propadanja v Evropi. Pahor je lepo prikazal trpljenje kraškega pesnika, ki si je kljub prisotnosti smrtno sence želel lepote. Kosovel je bil velik pesnik, toda tudi velik poznavalec vse slovenske kulture.

Na koncu večera je nastopil deklinski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela, ki je pod taktirko Patricije Rutar Valič zapel tri pesmi.

Prvi večer iz niza štirih srečanj z naslovom Raziskovanje-Esplorazione je bil - kot bodo tudi drugi - namenjen predvsem italijanski publiki; tokrat je lahko spoznala Kosovela in tudi Borisa Pahorja, čigar knjigo Nekropola je v italijanščini izdal prav Tržiški konzorcij. Naslednja skupna pobuda "Vsi v kino" bo 4. marca v prenovljeni Vili Vicentini Miniussi, novem sedežu konzorcija v središču Ronk. Na sporedu bo film *Ekspress, ekspress* (1999) Igorja Šterka v slovenščini in s podnapisi v italijanščini v sodelovanju s Kinoateljcem; uvodno misel bo imel Aleš Doktorič.

KM

Zelo dobro uspelo slavje v Št mavru

Letošnji Valentin ni oznanil pomladi

Vasica Štmaver je od nekdanj priljubljena izletniška točka vseh Goričanov, posebno praznično pa je pod Sabotinom na nedeljo po 14. februarju, in sicer ob sv. Valentinu, ko KD Sabotin poskrbi za večdnevno slavje, ki sega s svojimi koreninami davnino v preteklost. Slovesno in pristrčno domače je bilo tu tudi letoš, čeprav znanilec pomladi - sv. Valentin - ni prinesel še sonca in toplejših dni. Sami organizatorji pa bodo znali povedati, da je bilo v prejšnjih letih tudi slabše vreme, zgodilo se je, da so preletavale tudi snežinke ali da je bil mraz res neznoosno oster.

Letošnje lepo, čeprav mrzlo, vreme ni preprečilo izletnikom in obiskovalcem, da bi se v soboto zvečer in v nedeljo popoldne podali v Štmaver. Cerkevni praznik se namreč že vrsto let odvija več dni, običajno s kulturnim programom v soboto in mašnim darovanjem v cerkvi sv. Mavra in veselicu v nedeljo. Tako je bilo tudi letoš. Poslopje bivše osnovne šole na Znoršču, kjer ima društvo Sabotin svoj sedež, je bilo v soboto res prenatrpano. Marsikdo si je namreč želel ogledati kiperska umetniška dela, s katerimi sta se predstavila Alojz Breščak iz mestne četrti Mado-

nina in Julko Florenin iz Gabrij, ki sta z lesom in kamnom vtila življenje v nežive materiale ter poskrbela za prava presečenja. Umetnika je občuteno predstavila Irenka Ferlat, ki je eden od stebrov domačega društva, ter vsem prisotnim spregovorila o zanimivi življenjski poti in osebnosti dveh domačih umetnikov. Velja povedati, da so značilne za štmavsko praznovanje tudi posebne in nadvse zanimive razstave domačih ustvarjalcev, ki jih boste težko našli kje drugje in ki pričajo o tem, kako je lahko spretna ročna obrt, ki jo je v današnjem svetu težko najti, podlaga za umetnost. V šoli so bili vsem na ogled tudi izdelki raziskave o praznovanju sv. Valentina, za katero so poskrbeli otroci OŠ J. Abram iz Pevme, ki so vsem prisotnim tudi poklonili ročno izdelana srca, v zame-nu za prostovoljne prispevke za šolo. Praznik sv. Valentina je namreč društvo priredilo v sodelovanju z domačo župnijo, krajevnim svetom, ZSKP in osnovno šolo.

Ob razstavi so v soboto prišli na svoj račun tudi ljubitelji zborovskega petja, saj sta večer sooblikovala domača moška

Foto Bumbaca

skupina Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic in MePZ Slavec iz bližnjega Solkana pod taktirko Julice Faganel. Drugi del programa, ki je potekal v nedeljo popoldne, je ravno tako lepo uspel. Mašnega darovanja v domači cerkvi, ki ga je spremljalo petje zbora Štmaver, se niti letoš niso mogli udeležiti vsi, saj je bila cerkev sv. Mavra premajhna. Maševal je p. Vid s Kostanjevice, ker župnik g. Marjan ni še okreval. Prisotni so se nato v spredu za pihalnim orkestrom Goriška Brda odpravili v poslopje domače osnovne šole, kjer so lahko prisluhnili

koncertu pihalnega orkestra, ki je tudi tokrat navdušil vse udeležence s svojim priljubljenim repertoarjem. Formalnega dela programa praznovanj je bilo tako konec; nato so se vsi obiskovalci lahko ustavili ob domačem prigrizku in briški kapljici, posebne pozornosti pa so bili deležni tudi letoš daleč znani štmavski štruklji, ki so jih domačinke nekoč cvrle v vsaki hiši, prodajale pa so jih v osmih in gostilnah, ki jih danes ni več. Za pokušno teh dobrot se morate podati le na praznik sv. Valentina v Štmaver.

EJ

SKPD FRANČIŠEK B. SEDEJ
vabi ob dnevu slovenske kulture na proslavo
PESEM JE NAŠE VESELJE

Ob 30. obletnici rednega delovanja Otroškega in Mladinskega zbora F. B. Sedej
nedelja, 6. marca 2005, ob 16. uri
v Sedejevem domu v Števerjanu
Ob priložnosti bo na voljo jubilejna brošura

POD POKROVITELJSTVOM ZDRUŽENJA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ GORICE

ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PRIMORSKA POJE 2005

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Nedelja, 13. marca 2005, ob 17. uri

Vsak dan
preberite sveži
slovenski tisk v

Kavarni
Vittoria

Slovenski kulturni praznik v Podgori

Miroslav Košuta: kultura vliva upanje v prihodnost

Osmi februar, dan smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna, je za nas Slovence praznični dan, saj praznujemo slovenski kulturni praznik in cel februar se tako odvijajo proslave po vseh naših dvoranah. Slovenci doma in po svetu se spominjamo svoje preteklosti, govorimo o svoji sedanjosti in iščemo pota naše prihodnosti. Kultura je tista vrednota, ki narod plemeniti, ga ohranja in mu daje živeti. Kultura je ustvarjanje, je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. Živa in čista beseda naših velikih mož, njih misli in čustva, skrb in bolečina, njihov pogum in vera v bodočnost, vse to je kultura. Kultura je del nas, kot je življenje del nas. Kultura nas duhovno plemeniti in bogati, nas osvobaja, nam odpira pota in širi nova obzorja, nas osrečuje, izobražuje, nam daje moč in vero v lepše življenje tudi takrat, ko nam vse naokrog postane nekam čudno naspotujoče. Težke čase smo doživljali Slovenci in tudi današnji čas nam ni vedno prija-

Foto Bumbaca

zen, naklonjen in pravičen. So-dobnemu človeku manjka predvsem srčne kulture in to privede večkrat do hudih trenj med posamezniki in med narodi. Člani prosvetnega društva Podgora smo obeležili slovenski kulturni praznik v petek, 25. februarja, v župnijski dvorani, kjer se je zbralo veliko ljubi-

teljev domače besede. Na oder so najprej stopili najmlajši; kljub skrčeni zasedbi zaradi bolezni so otroci pogumno zapeli tri vesele pesmice. Mladi recitatorji našega društva, Sara, Nataša, Dana, Irena, Jurij, Damjan, Aljoša, so občuteno podali nekaj poezij tržaškega pesnika Miroslava Košute, letošnjega častnega gosta. Pavček je o njem takole zapisal: Njegova poezija raste iz njegove prave domačije: s Krasa in tržaškega morja in iz bolečine. Ta dva temeljna navdiha polnita verz z nostalgijo po nekdanjem mestu in morju, po izginjajočem slovenstvu... Miroslav Košuta je v svojem nagovoru povedal med drugim, kako je kultura važna, saj nam vliva upanja v bodočnost. Spomnil se je svojih otroških let, ko je v naših krajih divjal fašizem, ko so mu odpeljali očeta, enega strica so med vojno ubili, drugega obesili.

Spomnil se je, kako je bila njegova družina navezana na slovenstvo in kako je zaradi tega morala trpeti. Omenil je sedanjosti, ko nekateri hočejo izkriviti zgodovino in poblatiti naš narod, ki naj bi zagrešil moralstvo nedolžnih ljudi... in skrivajo drugo plat zgodovine... Povedal nam je, da se čuti doma od Sabotina, prek Krasa vse tja do Jadranskega morja, ko skozi hišna okna opazuje bela jadra in žitna polja. Važno je spoštovanje sočloveka, njegovih misli, barve kože, kajti drugače ne more naše življenje biti drugače. Pesnik je navezan na svojo domovino, svoj jezik, narod. Rad ima otroke, katerim je namenil veliko poezij o miškah, mucah, rožicah... Njegovo zadnjo zbirko je ilustriral slikar Klavdij Palčič in prav v petek so jo predstavili otrokom v Škednju. Pesnik nam je tudi sam prebral nekaj svojih poezij. Skupina Akord je zapela priljubljene Kosovelove Bore in Slovenec sem, MePZ Podgora pa se je predstavil s tremi pesmimi, katerih besedilo je napisal Prešeren: Luna sije, Vso srečo ti želim in Zdravljico. Večer smo zaključili ob prigrizku in dobri kapljici v sosednji dvorani, kamor se je vesela družba pomaknila v vesel klepet. Spomnil Miroslav Košuta nam je imel še veliko lepega povedati, veseli smo bili še posebno naših otrok in mladih, ki so veselo sčebetali in pričali, da smo še Slovenci v Podgori.

didi

Drugo predavanje Skupnosti družin Sončnica

Kazen in pohvala - učinkoviti vzgojni sredstvi?

O kazni in pohvali kot sestavnih del zdrave vzgoje je 23. februarja govoril pred prepolno Močnikovo dvorano psihoterapevt Bogdan Žorž, že drugič gost tega kroga poslušalcev. V času, ko vzgojni delež družine dramatično pada, se pa nepredvidljivo večja delež drugih vzgojnih dejavnikov in še posebno nevzgojnih, je nujno, da se starši izobražujejo in svoj prispevek obogatijo. Med tremi modeli vzgoje, to so avtoritativna, permissivna in zdrava vzgoja, naj izberejo slednjo. Toga vzgoja oblikuje nesamostojne osebnosti brez hrbtnice, hlapce in podredljive ljudi, sicer navidezno trdne osebe, v katerih pa je odločnost le krinka, ki zakriva plašnost ranjene in ranljive notranjosti. Permissivna vzgoja pa daje ljudi, ki niso sposobni prevzemanja odgovornosti, odrekovanja in sklepanja zdravih medsebojnih odnosov, vodi k zasvojenosti in je po učinkih podobna togi. Kaj je torej zdrava vzgoja? To je proces, prek katerega poskušamo otroka vzgojiti v svobodno, odgovorno osebnost, zmerno ljubezni, to je nekega globokega medčloveškega odnosa. Med odraščanjem otroka skrbimo za skladnost njegovega razvoja: za telesni, čustveni, intelektualni, socialni in duhovni razvoj. Tudi vprašanja iz duhovne sfere sodijo v otrokovo vzgojo. Temeljna bivanjska vprašanja se sama pojavljajo v otroku med 5. in 7. letom. Ko jih okolje presliši, jih zatre v otroku in mu onemogoči, da išče odgovore nanje. Predavatelj je nato obravnaval dejavnike razvoja. Trije temeljni vzvodi zanje so otrokove potrebe, ki jih moramo prepoznati in se nanje ustrezno odzivati, pogoj okolja, ki možnosti otrokovega razvoja ovirajo ali spodbujajo, in lastna motivacija,

s katero se otrok odziva na pogoje okolja.

Danes veliko otrok odraščava v nestimulativnem okolju, zato je potrebno, da starši potiskajo otroka v aktivno, ga izpostavljajo naporu in odgovornosti, ne pa varujejo pred nevarnostmi in mu odvezajo bremena. Sicer oblikujemo leno, pasivno, neustvarjalno osebnosti, ki sledijo vodilu "kar bo, pa bo" in "ustvarjamo ljudi, čakajoče na penzijo" (A. Trstenjak). Drugo je prezahtevno okolje, ki daje pretirano samokritične ljudi, kronično nezadovoljne, depresivne, z občutki manjvrednosti. Ustrezno okolje naj bi bilo primerno obremenjevalno, kjer bi vladali spodbujanje, motivacije in razvoj ustvarjalnosti. Mera ustreznega obremenjevanja narakuje otrokova narava sama, njegove moči in motivacije. Tu se pokaže vsa vzgojna umetnost posameznih staršev. Vzgojati "vse svoje otroke enako" je škodljiva pravičnost. Vzgoja naj teži k temeljnima vrednotama svobode in ljubezni. Vzgoja za svobodo sloni na treh stebrih: na vzgoji za odrekovanje, vzgoji za odgovornost in postavljanju meja. Danes se pri izbiri ne znamo kvalitetno odrediti "drugim" možnostim in smo večkrat za glavo "pri njih". Tako nimamo ne enega ne drugega. Naučiti je treba otroke, da se zberejo le k eni stvari in se takrat le tej posvetijo. Po izbiri si je treba prevzeti tudi odgovornost zanj. Le-ta nosi s sabo kup vprašanj: komu odgovarjam, čemu odgovarjam... Odgovarjam Nekomu, ki je nad nami, ker tako je in pika.

Foto NK

Tako je odgovornost postavljena na trden sistem verovanja. In nazadnje naučimo otroka spoznavati in spoštovati postavljene meje. Tudi vzgoja za ljubezen sloni na treh stebrih: na vzgoji za sprejemanje, vzgoji za dajanje in vzgoji za spoštovanje, razumevanje in odpuščanje. Vzgoja za dajanje ali darovanje (žrtvovanje je grd izraz) naj sloni na spoznanju, da od okolja prejmem in okolju tudi dajem od svojega, kar imam (ne tega, česar ne rabim). Predavatelj je nato vzel v pretres vzgojna sredstva. Najučinkovitejši je zgled. Pogosto mislimo, da dajemo otroku zgled s svojim vedenjem: oče nekje gara ves dan za družino, a ga doma ni videti, mati pa gara doma, a sama. Vendar temeljni zgled je naš odnos do otroka. Ni dovolj, da otrok vidi zgled, mora biti pri opravljenih soudeležen, sicer dobi le zgled, da on ni za delo, ker za delo smo mi starši. In on bo samo opazoval. Drugo sredstvo je poduk, ko starši dajo osnovne smernice. Zelo pomemben je pogovor, ko smo pripravljene otroka poslušati in z njim izmenjati mnenja. Pogovor teče vedno v obeh smereh. Tega je danes veliko, vendar se

mnogokrat razvedeni v poduk ali zdrkne na vrstniški pogovor. S tem prikrajšamo otroka za mamo ali očeta, vrstnikov pa ima otrok že dovolj in boljših. Naloga staršev je, da omogočijo otrokom izkušnje. Poleg raznih tečajev, ki gredo iz konteksta vsakdanjega življenja, so potrebne vsakodnevne izkušnje. Tu starši Sepamo, ker otroci danes ne znajo npr. opravljati hišnih opravil. Vzgojno sredstvo je tudi nagrada, ki je zelo poudarjena pri permissivni vzgoji, ima pa svojo vrednost le v primerjavi s svojim nasprotnim polom, kaznijo. Če otroka le nagrujemo, si ta misli, da mu vse pripada in si ne prisvoji občutka, da si je to prislužil. Če ga nenehno hvalimo, začuti, da je pohvala neiskrena in odraste v človeka, ki ni sposoben pristnega odnosa z drugimi. Če ga vzgajamo predvsem s kaznijo, dobiva občutek, da ne bo nikoli dober, kazen mu kakorkoli na koncu ne uide. Tak otrok razvija sovražne odnos do okolja. Prava vzgoja išče ravnovesje med nagrado in kaznijo, ki pa ni neko matematično razmerje. Bolj nerodnega otroka bi bilo treba bolj nagradjevati in spregledati kako njegovo neumnost, bolj bistrega in ustvarjalnega pa hvaliti le za izjemne uspehe. Nagradjevati ne pomeni razvajati, saj otrok doživlja, da je njegovo dobro delo potrjeno. Prva nagrada in kazen sta pohvala in graja, starševska pozornost, torej nematerialna. Fizična kazen danes ni več potrebna in deluje tudi zelo ponižujoče. Nagrada in kazen vzgojno učinkujeta le, če sta v ravnotežju, ju otrok razume, sta sorazmerna dejanju, sta izrečena in izvršena "tu in zdaj" in upoštevata kulturne norme okolja. Najbolj zaletljivo drobnje, manjše kazni. Kazen je mogoče nadomestiti z dobrih delom, kar je zelo učinkovito, a zelo zahtevno izvesti. Dobro delo praviloma ne sme biti kazen in ne sme služiti le "popravi krivice".

Harjet Dornik

Obvestila

V soboto, 5. marca, bo ob 19. uri v cerkvi sv. Marka v Rupi med sv. mašo igrala mlada organistka iz Zagreba Dolores Koščak. Po maši bo kratak koncert. Toplo vabljeni!
Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča prijavitelce za izlet v Gonars, vilo Manin in Por. denon, da bosta oba avtobusa odpeljala ob 8. uri 8. marca iz Sovodenj izpred cerkve, nato s postanki pri lekarni v Sovodnjah, pri cerkvi v Štandrežu, pred gostilno Primožič v Gorici in v Podgori.

KD Sabotin organizira na sedežu društva v Štmaru tečaj šivanja za deklice od 10. leta dalje. Tečaj, ki ga bo vodila domačinka Eda Pahor, se bo začel aprila. Udeleženske se bodo učile osnovne tehnike ročnega in strojnega šivanja. Končni izdelek bo poletni komplet "top" in mini krilo. Informacije: 0481 539979.

Novi glas vabi na potovanje po sledih sv. bratov Cirila in Metoda na Češko, Moravsko in Slovaško z avtobusom od 17. do 24. maja 2005. Pri vpisu akontacija 200,00 evrov. Na upravi (0481 533177) informacije in programi potovanja. Pohitite!

Sožalje

Ob smrti Aleša Bonuttija izreka Kulturni center Lojze Bratuž iskreno sožalje mami Hermini in očetu Karlu Bonuttiju.

Darovi

Za **Novi glas** ob nabirki za katoliški tisk: župnije Števerjan-Jazbine 163,00; Nabrežina 510,00; Subida-Plešivo 180,00; Podgora

65,00; Pevma 40,00; Štmaver 38,00 evrov.

Za **števerjansko cerkev**: N.N. 50,00; N.N. 10,00; v spomin na Magdo Feroletto-Ciglič soproj Ivan 250,00; Darko Dornik z družino 30,00; N.N. za ogrevanje 20,00; N.N. v spomin na Dionizijo Bajt 30; N.N. 70,00; N.N. 200,00; N.N. 12,00; N.N. za ogrevanje 47,00; N.N. 40,00; N.N. 27,00; N.N. 30,00 evrov.

Za **cerkev** na Jazbinah: Lojze Colja 20,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 4.3. do 10.3.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 4. marca (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.
Ponedeljek, 7. marca (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 8. marca (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Žafran, pomladanska cvetka, začimba in barvilo. - Izbor melodij.

Četrtek, 10. marca: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na odprtje
prodajne razstave

UMETNIKI ZA KARITAS

Avtorje in dela, ki so nastala na 10. likovni delavnici na Sinjem Vrhu, bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn. Na razstavi bodo tudi dela, ki so jih poklonili slovenski goriški umetniki.

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 3. marca 2005, ob 18. uri

SKRD JADRO, TRŽIŠKI KULTURNI KONZORCIJ
in ODBORNIŠTVO ZA KULTURO

vabijo na filmski večer

"EKSPRES, EKSPRES" (1999)

Igorja Šterka

(v slovensčini in podnapisi v italijanščini)

V sodelovanju s Kinoateljejem iz Gorice

Petek, 4. marca, ob 20.30

Villa Vicentini Miniussi, nov sedež Konzorcija, trg Unita', Ronke

SKRD JADRO

vljudno vabi

na odprtje slikarske razstave

"TRASGRESIVE COMUNICATION"

člana Iva Petkovška,

ki bo v baru 33 v Ronkah.

Predstavlja ga bo občinski odbornik Enrico Masara'.

Ronke, 5. marca 2005, ob 17.30 uri

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

Predavanja 2005

Marja Strojim

OTROCI IN NASILJE

Sreda, 9. marca, ob 20.30

Dom Franc Močnik, Gorica, ul. San Giovanni 9

Slovensko-italijanski odnosi

Z zgodovino do resnice

Vz nemirljivo dogajanje, ki smo mu priča, oživljanje in novo opredeljevanje problema italijansko-slovenskega sožitja, ima globoke korenine. Sto petdeset let stara izjava italijanskega publicista Pacifica Valussija o nujnosti asimilacije Slovanov ob severovzhodnih obalah Jadrana govori tudi o našem času. Če se asimilacija Slovencev in Hrvatov ne bi nadaljevala, bi po Valussijevem mnenju prišlo do tekme med "sosednima, različnima civilizacijama, v kateri bi ena stran skušala nadvladati drugo. Toda tekma bi se vselej končala v prid manj civilizirane stranke, bolj delavne, v naporih bolj vztrajne." Ti civilizaciji naj bi bili torej po sodbi enega od utemeljiteljev asimilacijskih posegov zoper Slovence kakovostno različni.

Danes, ko je pojem o stopnji civiliziranosti že presežen, pa različnosti ne razumejo tisti, ki razširjajo tezo, da sta za razvoj slovensko (slovensko)-italijanskega sožitja v preteklosti enako kriva nacionalizma obeh narodov. Povzročala da sta narodnostne boje, vojne spopade, maščevalne obračune in izseljevanja. Ni mogoče zanikati, da nacionalni prepoved tako Italijanov kot jadranskih Slovanov, Slovencev in Hrvatov, ni netil in gojil nestrpnosti, v obe smeri, a vendar je med njima že v začetkih in tudi kasneje temeljna razlika, predvsem v pojmovanju razmejitvenega vprašanja. Če so Slovenci postavljali meje svoji bodoči Zedinjeni Sloveniji v okviru večnacionalne države, če so zahtevali, da dobi slovenski jezik na domačih tleh enakopravno mesto, je bil cilj Italijanov drugačen. Osrednja zedinjevalna misel se je srečevala s stremeljenji avstrijskih Italijanov, ki so se želeli osvoboditi pripadnosti avstrijski državi ter se z ozemljem vred, na katerem so bivali, združiti z matico. Ta ozemeljska zahteva pa se ni ozirala na slovensko prebivalstvo, ki je živel na Goriškem, Tržaškem in v Istri - italijanski nacionalizem je prešel državne meje in načrtno pretil z asimilacijo drugorodcev. Da je razlika med nacionalnima gibanjema že v osnovi raz-

lična, je pokazal podpis londonskega tajnega pakta pred devetdesetimi leti (26. 4. 1915); z njim je vplivni del svetovne javnosti odobril dejavnosti državnega ekspanzionizma, ki se ni oziral na narodnostne in jezikovne razmere. Z razmejitveno črto je dotlej najbolj odkrito razkril načrte italijanske države, imel je daljnosežne posledice, ki še vedno krepko segajo v naš čas in v njem odmevajo. Njegova moč je bila tolikšna, da mu niso mogle oporekati niti z vrhov tedanje svetovne politike sporočene besede o samoodločbi narodov. Zato je bila tudi pot do rapalske pogodbe (1920), ki je Italiji prepustila 350.000 Slovencev, se pravi četrtino narodnega telesa, neovirana in lažja. Neovirana je bila zato tudi pot, ki je vodila v fašizem, zlasti v nenadzorovano nasilje, ki ga je le-ta izvajal nad narodnimi manjšinami, zlasti nad Slovenci in Hrvati. Kulturni genocid, ki se je odvijal tako, kot ga je desetletja pred tem začrtal že omenjeni Pacifico Valussi, je potekal s hudim nasiljem. Očitno je, da je bila imperialistična nenasitnost, prežeta z ultranacionalistično miselnostjo, na pohodu tudi med drugo svetovno vojno, ko je aprila 1941 Italija napadla kraljevino Jugoslavijo in ko je s prihodom v tako imenovano Ljubljansko pokrajino že v četrto prisvajala kose slovenskega ozemlja. Če je bil odpor zoper fašizem med slovensko manjšino v Italiji med svetovnimi vojnami predvsem glasno opozorilo svetu, da v Italiji vlada nasilje, je italijanska, nemška ter madžarska okupacija Slovenije povzročila pravo osvobodilno vojno med okupatorji in njih sodelavci ter partizansko vojsko. Italijanska vojska je že drugič v dvajsetem stoletju požigala slo-

venske vasi, pobijala talce in odganjala slovenske ljudi v internacijo in vse to na ozemlju, ki si ga je v nasprotju z določili med-

stran je obtoževala za neznane usode nekaj tisoč ljudi, obtoženih sodelovanja s fašizmom, in v prvih povojnih dneh odpeljanih z območja tako imenovane Julijske krajine. Vprašanje deportacij je italijanska stran povezovala z izseljevanjem italijanskega prebivalstva iz Istre v prvem povojnem desetletju.

Očitno je, da zavezniški tabor ni resno mislil s kaznovanjem Italije, kar je pokazalo tudi neureničen Svobodnega tržaškega ozemlja, ki ga je ustanovila pariška mirovna konferenca. Dve tržaški krizi (1948, 1953) sta ob meji netili nemir, ki je težil celo v pravi vojni spopad. Nazadnje je "tržaški voz" rešila kompromisna rešitev z londonsko spomenico o soglasju (1954), ki pa je bila prva revizija pariške mirovne

konference, a ustvarila je, predvsem s sklenitvijo videmskega sporazuma o maloobmejnem prometu (1955), ob meji novo obliko sožitja. Dokončno državno mejo so uredili osimski sporazumi (1975), čeprav je leto dni prej (marec 1974) Italija z izjavami o neprenehanju svoje suverenosti nad bivšo cono B Svobodnega tržaškega ozemlja povzročila krizno stanje, podobno tistemu iz leta 1953.

Osimski sporazumi so bili sprejeti po helsinški deklaraciji (julij 1975); ta je sprejela določila o nedotakljivosti državnih meja evropskih držav in o zemeljski nedotakljivosti. S tem naj bi bilo dokončano tudi večdesetletno dogajanje ob meji med italijansko in jugoslovansko državo. Slovenci, zlasti na Primorskem, so bili z novo državno mejo nezadovoljni; ponovilo se je razpoloženje, ki je vladalo po podpisu rapalske pogodbe. Z mejo pa se ni strinjala niti italijanska stran, ki je ob sklepanju pogodbe sebi v prid računala na učinkovanje hladne vojne. Jugoslovansko

meljno vprašanje, ali so mednarodni sporazumi po starem civilizacijskem reku Pacta sunt servanda / Dogovorov se je treba držati še veljavni.

Aktualna dogajanja nas znova povezujejo z zgodovino minulih sto in petdesetih let, z zgodovino italijansko-slovenskih odnosov, v kateri prevladuje vprašanje meja, vprašanje globalne razmejitve nacionalnih ozemelj. Pogled nazaj preočito kaže, kdo si je lastil in si lasti pravico, da v imenu svoje namišljene superiornosti ohrani podedovane privilegije, kdo si je upal zanikati celo asimilacijo narodnostne skupnosti, ki se je želela s svojim narodnostnim in socialnim prepovedom umestiti v vrsto enakopravnih in enakopravnih narodov. Pogled na preteklost kaže na prezir in na nestrpnost naroda, ki se ima za zgodovinskega in civilizacijsko močnejšega, a mu izbira skrajno necivilizacijskih sredstev ni nobena ovira v prizadevanjih za doseg svojih ciljev. Njihovo državno nasilje je bilo razlog za okupacije ozemelj, na katerih so živeli in še živijo Slovenci. Pogled na preteklost kaže, da si je slovenski narod le z upornostjo in ne s kolaboracijo gradil tisto, kar lahko uživa v svoji lastni državi. Pri tem nikakor ne

želi zamolčati, da je tudi slovensko (jugoslovansko) vedenje v prelomnih trenutkih, kakršen je bil konec vojne, prehajalo v nekontrolirano nasilje, a to nasilje je imelo svoje razloge. Pogled na preteklost navsezadnje kaže, da moramo, okrepljeni s spominom na minule dni in in dogodke, spremljati naš čas in njegovo usmeritev v bodočnost, biti spoštljivi, a obenem tudi kritični do naše zgodovine. Želimo si, da bi italijansko-slovenski odnosi in sožitje, temelječe na obče veljavnih načelih v človeški družbi in podprto z mednarodnopravnimi načeli, zaživel v polnosti v korist obeh narodov in držav, v korist vseh narodov, ki jim je izhodišče za sobivanje v prvi vrsti sporazumevanje, strpnost in spoštljivost.

Društvo TIGR Primorske,
predsednik Franjo Batagelj
Forum za Goriško,
predsednik mag. Boris Nemeč
Kulturno društvo
Primorska srečanja, predsednik
Edo Pelicon
Kulturni klub Istra, predsednik
Silvan Prodan
Združenje književnikov
Primorske,
predsednik Edelman Jurinčič
Zgodovinsko društvo za južno
Primorsko, predsednik
Salvator Žitko

Za naš jezik

Wellness ali dobro počutje?

Vsak dan vdirajo v naše življenje novi angleški izrazi, posebno na področju informatike. Z veseljem pa moramo priznati, da se Slovenci trudijo in iščejo slovenske ustreznice za marsikateri izraz, kakor nam priča *Slovar elektronike, elektrotehnike in informatike* z 10.000 izrazi, ki je nedavno izšel pri založbi Mladika v Trstu. Italijanščina ohranja v mnogih primerih angleško besedo, Slovenci pa raje prevajajo, kar je hvalevredno. To nam dokazuje že **miška** pri računalniku, za katero so Italijani ohranili angleško **mouse**! Ni pa tako rožnato na vseh področjih, npr. v turizmu. Najdejo se ljudje, ki trdijo, da je **wellness center** neprevedljiv v slovenščino, češ da bi morali **wellness** prevesti s "središče za duševno in telesno sprostitve", kar bi seveda bilo katastrofalno za njihovo oglaševanje. Vendar se ne strinjam s prevodom iz angleščine: beseda **wellness** namreč v slovenščini pomeni samo **dobro počutje** in nič drugega. Da to dobro počutje dosežemo z duševno in telesno sprostitvijo, je pa že razlaga načina, kako pridemo do dobrega počutja.

Zato lahko mirne duše trdimo, da je **wellness center** v slovenskem jeziku **center za dobro počutje**. (Beseda "center" izhaja iz klasične grščine in jo poznajo vsi evropski jeziki, zato jo smemo tudi Slovenci uporabljati brez slabe vesti!)

Društvo slovenskih pisateljev in Slovenski center PEN

Boris Pahor: italijanski parlament naj ratificira poročilo komisije

Stališča gostov javne razprave na temo Kako in kam s travmo preteklosti v organizaciji Društva slovenskih pisateljev in Slovenskega centra PEN, ki je bila minuli četrtek, 24. februarja v Ljubljani, so bila kritična do medle slovenske reakcije do aktualnih zapletov v odnosih med Slovenijo ter Avstrijo in Italijo. Boris Pahor, Spomenka Hribar, Milica Kacin Wohinz in France Bučar so se osredotočali predvsem na dejstvo, da sta tako sedanja kot prejšnja oblast bodisi nezainteresirani bodisi nemočni kljubovati ideološkemu pritiskom. Bučar je menil, da gre pri teh pritiskih za "mehčanje terena, ki ima za cilj narediti močnejšo fronto in dobiti nazaj ozemlje rapalskih meja". Milica Kacin Wohinz pa je poudarila, da je najobjektivnejši dokument o italijansko-slovenskih odnosih, poročilo slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije, izzvenelo v prazno. "V eskalaciji aktualnih stališč italijanske politike in nosilcev

javnega mnenja, predvsem v luči prikazovanja filma Srce v breznu in organiziranega praznovanja italijanskega Dneva spomina na žrtve kraških jam,

Foto JMP

so bile reakcije ostre, mi pa bi se pogovarjali, kaj takšno početje pomeni v današnjem času, ko je tudi Slovenija članica Evropske unije, kako bi se ta vprašanja lahko urejala po diplomatskih kanalih," je uvodoma na razpravi dejal predsed-

nik slovenskega PEN Tone Peršak. Pri takšnem početju v največji meri trpijo prav Slovenci, ki živijo v Italiji, je nadaljeval Marij Čuk. Dan po ogledu filma je 10-milijonski avditorij Slovence označil za genocidni narod. Gre za velika psihološka bremena, gre za veliko obremenjujočo težo odnosov med Slovenijo in Italijo. Razkorak med tem izražanjem in tem, kar mislijo ljudje, so nezacelejene rane. In vprašanje je, če se o njih govori na pravi način, je dodal Čuk. Sopredsednica slovensko-italijanske

zgodovinsko-kulturne komisije Milica Kacin Wohinz z Inštituta za novejšo zgodovino se spraševala, ali se o dogodkih govori na sprejemljiv način tudi za generacije, ki sicer ne razmišljajo o preteklih dogodkih. Kot je menila, je

problem fojbo po osamosvojitvi v tem, da je Italija Hrvaški in Sloveniji naložila vse grehe. Slovenija se je na to odzvala z omenjeno komisijo, v kateri je delo spremljala uporaba vseh virov. Delo komisije je bilo sintetizirano in objavljeno na osnovi ogromnega gradiva. Bolj natančno, kot je opisano v tem poročilu, o teh dogodkih verjetno ne bo znal govoriti nihče, je pojasnjevala Wohinzeva. Dodala je, da je rezultate komisije slabo sprejela tako slovenska kot italijanska politika. Berlusconi je oblast je delo komisije večkrat ovirala, premalo pa je bilo storjenega, da bi izsledki raziskav dosegli tudi širšo javnost. Tako Slovenija kot njena zahodna sosedica do danes teh poglavitih nista vključili v zgodovinske učbenike.

"Evropi je treba povedati, kaj se je dogajalo, treba je povedati na tak ali drugačen način," je bil odločen pisatelj Boris Pahor. Če ne želimo biti v očeh Evrope zločinci, je treba povedati, da so bili v načih očeh zločinci Italijani. Pahor je ponovil stališča, zapisana v besedilu, ki je služilo kot izhodišče za razpravo, in sicer, da se je leta 1946 italijanska vlada z ameriškim in angleškim soglasjem odrekla sojenju nacističnim častnikom, zato da ne bi dosled-

no prišli pred sodišča tudi italijanski zločinski generali zasedbene vojske v Sloveniji in na splošno na Balkanu. Ko je treba pojasniti domet fašizma, je težko parirati italijanskim medijem, ki vztrajno objavljajo le razmisleke o eni plati zgodovine. Na primer ideje nekega tržaškega politika, ki je dejal, da Italijani še vedno smatrajo, da je del zemlje izven obstoječih italijanskih meja italijanski in da ga bodo od Hrvatov ter Slovenije zahtevali nazaj. Pahor se je še spraševal, zakaj slovenska politika ni vztrajala pri izsledkih mešane kulturno-zgodovinske komisije in menil, da se diskusija prenaša na nek drug teren. France Bučar se je osredotočil na sočasnost pritiska na Slovenijo s strani Italije in Avstrije, ki ogroža Slovenijo tako na narodni kot državni ravni. Sedanja faza pritskov ima predvsem psihološke učinke ter želi pripraviti domačo domačo javnost in očrtni Slovence, je pojasnjeval Bučar. Glede vprašanj nasledstva Avstrijske državne pogodbe meni, da skuša Avstrija na ta način dokončno obračunati s slovensko manjšino.

"Treba je pospraviti domačo hišo, a ne ob tem trenutku. Tudi DSP bi lahko ponovil nekaj podobnega kot ob osamo-

svajanju, ko so mobilizirali slovenske pisatelje po vsem svetu, saj naša oblast absolutno ne stori, kar bi v tem trenutku morala," je še povedal Bučar. "Ne smemo se obnašati po logiki 'Moje roke so čiste, ker so tvoje bolj umazane'", je svoj nagovor pričela Spomenka Hribar. Če resno vzamemo to tragiko, je treba ugotoviti, zakaj je do tega prišlo, prešteti žrtve, potem se je treba temu primeru obnašati. Treba je pokazati, da obžalujemo dogodke iz preteklosti in se za njih opravičiti, potem lahko pričakujemo takšno držo tudi od italijanske strani do njenih še hujskih zločinov, je še povedala Hribarjeva. Razen besedila mešane komisije nimamo nič, Italijani vse potiskajo v nezavedno, a tudi naši strani je dolga leta ustrežalo, da stvar tone v pozabo. Zadeva je še bolj težavna, saj prejšnja oblast do leta 1990 ni bila zainteresirana, da se zadeve fojbo in naših grobov odpirajo... Liberalno-demokratska oblast je bila ignorantska, ravnodušna do vseh eksistencialnih vprašanj, aktualna oblast pa je "siva v sivem, nezmožna reagiranja in nima inštrumentarija, da bi se postavila po robu, saj je sama dolgo skušala suspendirati narodnoosvobodilni boj."

Kratke

Razpis za sofinanciranje programov in projektov Slovencev v zamejstvu v letu 2005

Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu je objavil razpis za sofinanciranje programov in projektov Slovencev v zamejstvu v letu 2005. Namen razpisa je:

- spodbujanje dejavnosti, ki jih omogočajo utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete
- medsebojno povezovanje
- ohranjanje vezi s Slovenijo
- vzdrževanje struktur in dejavnosti slovenske manjšine.

Na razpis se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe. Predmet razpisa so programi in projekti. Vloge za razpis morajo biti oddane do 25. marca 2005 na naslov: Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Prešernova 25, p.p. 481, 1000 Ljubljana.

Nagradni natečaj Okno v svet za likovne umetnike izpod 35 let

Goriška slovenska finančna delniška družba KB1909 (Skupina KB1909) je objavila razpis za mlade likovne umetnike, ki so ga poimenovali Okno v svet. Natečaj so priredili z željo, da poiščejo mlade likovne talente in jim dajo možnost, da se predstavijo javnosti. Mlade želijo spodbuditi h kreativnosti in jih tudi primerno nagraditi. Natečaj je namenjen likovnim umetnikom, mlajšim od 35 let, odkupili bodo več del, nagradili pa tri najboljše.

Tema nagradnega likovnega natečaja Okno v svet je prosta, vsak avtor lahko sodeluje z največ 4 likovnimi deli, ki morajo biti unikati in avtorska dela, organizator pa dovoljuje naslednje likovne tehnike: olje na platno, tempera, akvarel, likovna dela pa ne smejo presegati dimenzij 1.5 m x 2 m.

Prejeta likovna dela bo ocenila strokovna žirija v sestavi: Joško Vetrh, umetnostni kritik, Klavdij Palčič, slikar, Jurij Paljk, pesnik in odgovorni urednik tednika Novi Glas, Klavdija Figelj, umetnostna zgodovinarica, novinarka Primorskih Novic. Odločitev komisije je dokončna in brez možnosti priziva.

Vsak udeleženec natečaja Okno v svet mora likovna dela oddati do 30.4.05 na naslov: Kulturni dom, ul. I.Brass, 20, 34170 Gorica, Italija. Vsa dela morajo imeti priloženo izpolnjeno in podpisano prijavnico z naslovom avtorja in priložen krajši življenjepis. Likovnih del po pošti ne sprejemajo. Podelili bodo nagrade, in sicer bodo prva tri nagradjena dela odkupljena in bodo postala del stalne umetniške zbirke skupine KB1909.

Prvonaagrajenec bo poleg objave ponatisa slike na platnici letnega poročila Skupine KB1909 prejel še denarno nagrado za odkup dela v višini 700,00 evrov, drugonaagrajenec 500,00 evrov za odkup dela in tretjenaagrajenec 300,00 evrov za odkup dela. Najboljša izbrana dela bodo tudi razstavljena v galeriji Kulturnega doma, kjer bo otvoritev razstave teden dni pred letno skupščino delničarjev finančne delniške družbe KB1909. Organizatorji si pridržujejo pravico, da ne bodo podelili vseh nagrad.

Nenagradjena dela bodo avtorjem vrnjena predvidoma do 30. julija 2005. Nagradni natečaj Okno v svet prireja skupina KB 1909 prireja v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica in oglaševalsko agencijo Tmedia. Za vse nadaljnje informacije se likovniki lahko obrnejo na naslov: KB1909 Societa finanziaria per azioni - Finančna delniška družba, ul. Malta 2, 34170 Gorica, Italija ali pa pokličejo po telefonu vodjo projekta

Andreja Brisca na tel. št.: 0039 0481 32545, fax. 0039 0481 31824, e-mail: info@kb1909.it

Prejel ga je dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež
Slovesna podelitev prvega priznanja Kazimir Humar

Odslej se bomo goriški Slovenci vsaj enkrat na leto z veliko hvaležnostjo poklonili spomenu duhovnika in mnogostranskega kulturnika msgr. dr. Kazimirja Humarja, ki je odšel po večno plačilo k Bogu pred štirimi leti in je v živahnem goriškem kulturnem prostoru pustil neizbrisno sled. Tej kleno začetni poti moramo slediti vsi, ki se prepoznavamo v vrednotah in idealih, ki nam jih je tako jasno znal posredovati dr. Humar, globoko predan svojemu duhovniškemu poslanstvu, a tudi večplastnemu kulturnoprosvetnemu delovanju, in bil zelo pozoren, oster opazovalec predvsem političnega dogajanja v matični domovini in zamejstvu. Po zaslugi naših treh pomembnih ustanov, Kulturnega centra Lojze Bratuž, Združenja cerkvenih pevskih zborov in Zveze slovenske katoliške prosvete, bo vsako leto razpis priznanja Kazimir Humar. Navedene ustanove so si ga zamislile kot priznanje za posameznike ali skupine, ki so se še posebno izkazali v ustvarjalnih dosežkih in pomembnem prispevku k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Devetčlanska komisija, imenovana od ustanov-pobudnic, se je izmed prispelih predlogov javnega razpisa soglasno izrekla za podelitev prvega priznanja Kazimir Humar dramskemu odseku Prosvetnega društva Štandrež, ki je v 40-letnem nepretrganem de-

Foto DPD

lovanju dosegel izjemne uspehe na ljubiteljski gledališki sceni s svojimi 108 premierno uprizorjenimi, pretežno komedijskimi predstavami znanih slovenskih, tujih, klasičnih in sodobnejših avtorjev in se povzpel na sam vseslovenski vrh ljubiteljskih gledaliških skupin, ko je lani s tragikomedijo Alda Nicolaja Staro garda v odlični režiji Janeza Starine prejel na 43. Linhartovem srečanju laskavo prvo nagrado za najboljšo predstavo v letu 2004. S svojimi odrskimi postavitvami je imel skupno 628 nastopov v 97 različnih krajih; največ v Štandrežu (163), v Gorici, večinoma v KCLB (72), v Doberdolu (30), v Števerjanu (22) in po 19 v Desklah, Rupi in Novi Gorici. Gostoval je v raznih krajih

naše dežele, Slovenije, na Koroškem, Hrvaškem, pa tudi pri slovenskih društvih v Rimu, Avstriji, Švici, Združenih državah Amerike in Parizu. Za svoje uprizoritve in dosežke je prejel veliko priznanj in nagrad, med temi tudi Linhartovo listino na 30. jubilejnem srečanju gledaliških skupin v Velenju l. 1987, posebno priznanje ob 40-letnici ZSKP, leta 1989, in različne nagrade na štirih izvedbah Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. Njegova dva izvrstna člana,

Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, sta leta 1999 v Škofji Loki prejela nagrado iz Sklada Staneta Severja za izjemne dosežke na ljubiteljskem dramskem področju. Iz navedenega lahko vsakdo razbere, da je bila izbira za prvo priznanje Kazimir Humar več kot utemeljena. Na slavnostni podelitvi v komorni dvorani KCLB, v torek, 22. februarja, so gledalci - med njimi so bili tudi škofov vikar msgr. dr. Oskar Simčič, urednik Pastirčka g. Marjan Markežič, občinski odbornik Damijan Terpin, pokrajinski odbornik Marko Marinčič in predsednik goriške SSO Janez Povše - po pozdravu povezovalke Valentine Pahor, v imenu organizatorjev večera, najprej prisluhnili glasbenemu uvodu gojenk SCGV E. Komel iz Gorice, Alice Černic in Martini Hlede, ki sta na violino in klavir zaigrali rusko in slovensko narodno pesem, nato pa prof. Lojzki Bratuž, predsednici ZCPZ. V jedrnatih besedah je orisala bogato življenje, delo, raznovrstna zanimanja in zasluge dr. Kazimirja Humarja, ki je bil doma iz Vrtojbe. V duhovnika je bil posvečen l. 1940; od l. 1943 je bil stolni vikar, nato kanonik, voditelj Marijine družbe (od l. 1952), eden od ustanoviteljev skavske organizacije na Goriškem (l. 1964), profesor na goriških slovenskih šolah (od l. 1957), tajnik in duša odbora za Kato-liški dom (od l. 1952), nato tudi tajnik KTD, predsednik ZSKP (od l. 1962 do 1982), soustanovitelj revije Pastirček, sodelavec GMD in našega tednika Slovenski Primorec oz.

Katoliški glas in Novi glas z raznovrstnimi, tudi zbadljivo političnimi članki. Bratuževa je poudarila, da "je bil to človek, ki je z razvejanim in zagnanim delom ter pobudami dal pečat našemu verskemu in kulturnoprosvetnemu življenju v drugi polovici preteklega stoletja", "pogumen in odločen, ni se ustrašil zaprek". Zato je prav, da se je ravno po njem poimenovalo to priznanje, "saj je on sam v svoji osebi in svojih prizadevanjih združeval vse to, za kar bodo naše skupine in posamezniki prejeli to priznanje". Naglasila je tudi, da je primerno, če tudi v Gorici javno, z nagrado priznamo zasluge posameznikov ali skupin, kot so to dolga leta delali v Trstu (nagrade iz Černetovega sklada) in še delajo na Koroškem (Tischlerjeve nagrade). Na oder so nato stopili predstavniki dramskega odseka PD Štandrež in iz rok predsednice KCLB Franke Žgavec ter predsednice ZSKP Franke Padovan prejeli priznanje Kazimir Humar, listino, skulpturo Bogomile Doljak in cvetlični dar. V imenu skupine se je zahvalil Marko Brajnec in pristavil, da je dr. Humarja dobro poznal, in če bil bil med nami, bi gotovo v svojem značilnem slogu dejal: "Ješ, ješ, fantje, čestitam in tako naprej!". Pevska skupina Musicum, tokrat izjemoma v kvartetni zasedbi pod vodstvom Davida Bandellija, je zaokrožila občuteno slovesnost s skladbama Patrica Quaggiata in Emila Komela.

Iva Koršič

Mestna galerija v Novi Gorici
Pogledi mestnih podob
Viktorja Bernika

V petek, 25. februarja, je v Mestni galeriji Nova Gorica svoja vrata zaprla razstava Pogledi urbanih podob mladega umetnika Viktorja Bernika. Bernik (1971) je predstavnik mlajše generacije slikarjev, ki je relativno neobremenjena s tradicijo velikih idej modernizma, zato z distanco povzema nekatere zgodovinske komponente in jim daje značaj sodobne likovne izraznosti. V najnovejših delih, ki so bila predstavljena v Mestni galeriji Nova Gorica in so bila prvič razstavljena v takšni zasnovi na način, ki ga je v samem galerijskem prostoru oblikoval avtor, so podobe vzete iz vsakdana, pa naj bo svet domačih, realnih, fizičnih interjerjev, medijskih podob ali podob popularne množične kulture. Vso to raznoliko in pisano podobotvorje, velikokrat gre za intimne interjerje, ki jih lahko gledamo tudi kot metaforo, Bernik po principu montaže združuje v novo avtonomno slikovno celoto. Podobe "realnih" prostorov, objektov ali oseb se prepletajo s posvojenimi podobami različnih medijev, podobami domišljije, sanj in spominov. Pri tej strategiji združevanja in prisvajanja umetnik podobe naj-

večkrat preoblikuje in izpostavi njihov status posredovanosti. Izhodišče za razstavo v Novi Gorici je ležalo v razmišljanju o prepletenosti dveh različnih vr-

lagi je Viktor Bernik raziskoval vpliv omenjene dvojne percepcije na človekovo (pod)zavest in njegova dejanja. Hkrati pa je Bernika kot umetnika zanimal

zanje zanima, ker ne velja le, da usmerjajo človeška dejanja in želje, temveč so že same po sebi odraz slednjih. Medijske podobe in podobe popularne množične kulture namreč ponujajo predvsem tisto, kar človek želi. Na tak način pa je strukturirano tudi urbano okolje. Nastaja namreč v skladu s človekovimi navadami in potrebami, človek pa je tisti, ki navade in potrebe kasneje ponovno preusmerja. S premeščanjem različnih vsebin v nove kontekste in forme Viktor Bernik ustvarja nove "zgodbe" in poglede na svet, v katerem živi.

"V nenehnem iskanju poti, kjer nobeno spoznanje ni dokončno, Bernik izvirno odgovarja na vprašanja o bivanju in izkoriščati možnost likovno intimnih razkritij. Dosledno izvedena likovna predstavitev je tista, ki ni samo tehnično popolna, kar je stvar osvojene tehnične spretnosti, ampak ji v sporočilnem, energetskem smislu ni moč ničesar dodati ali odvzeti.

Takšna kot je, je najbolj resnična in označuje pot k bistvenemu, k središčnemu gibanju umetnikovega ustvarjanja," je v katalog ob razstavi zapisala likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe.

Mateja Poljšak Furlan

st dojemanja sveta: na eni strani dojemanje preko konkretnih izkušenj neposredno iz okolja oziroma izkušenj, dobljenih v družbi, na drugi strani pa dojemanje "izkušenj", ki jih človeku posredujejo mediji. Na tej pod-

urbani prostor, ki postaja življenjsko okolje in (poleg medijskih podob) prva oziroma najmočnejša izkušnja za vse večji del človeštva. Teme torej, ki izhajajo iz medijske kulture, potrošništva ipd. Bernik se

Kratke

Krovni organizaciji solidarni s Premolinovo, Križmanom in Sardočem po napadih Menievih pristašev

Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij izražata polno solidarnost in vso politično podporo trem županom dvojezičnih občin na Tržaškem, ki so bili v minulih dneh deležni ponovnega napada s strani italijanske nacionalističnega desnice. Vidni pokrajinski predstavniki Menieve stranke so župana Zgonika Mirka Sardoča, Repentabra Aleksija Križmana in Doline Fulvio Premolin javno obrekovali, češ da gre za nevedne župane, ker se upirajo Scajlolovemu odloku, ki jim ukazuje izdajanje izključno italijanskih osebnih izkaznic v dvojezičnih občinah. Sporni odlok je zadeval tudi devinsko-nabrežinsko občino, kjer pa desnica hvali lastnega župana, ki je takoj po izvolitvi brez pomislekov odredil izdajanje izključno enojezičnih dokumentov. Na srečanju z župani na sedežu dolinske občine sta predsednika SSO Sergij Pahor in SKGZ Rudi Pavšič (z njim je bil tudi tržaški predsednik SKGZ Igor Gabrovec) izrazila vso bližino javnim upraviteljem, ki so glede izdajanja enojezičnih osebnih izkaznic še vedno podvrženi komisarski upravi. Po mnenju SKGZ in SSO je Scajlolov dekret iz leta 2002 dejansko protizakonit, saj vsiljuje enojezične izkaznice v dvojezičnih občinah na Tržaškem, istočasno pa ne dovoljuje dvojezičnih na celotnem naseljenem območju Slovencev v Italiji. Vladni odlok ne upošteva mednarodnih sporazumov, na katere se sklicuje sam zaščitni zakon. Zanimivo je, da se je v svojem odloku rimska vlada opirala na fašistične zakone iz tridesetih in štiridesetih let in ni upoštevala zaščitnega zakona iz leta 2001. V zvezi s tem sta krovni organizaciji SKGZ in SSO že zaprosili za sestanek z novim tržaškim prefektom gospo Annamario Sorge Lodovici.

Žaljenje in omalovaževanje vloge županov v dvojezičnih občinah na Krasi in v Bregu predstavlja nov korak tržaške desnice, ki odkrito teži k stalnemu zaostrovanju političnih odnosov ter rušenju sožitja med tu živječimi ljudmi. Tudi zaradi tega SSO in SKGZ pozivata vse demokratične politične sile, ki se prepoznajo v vrednotah sožitja, da z jasnimi stališči podprejo uveljavljanje zaščitnega zakona. V tem primeru to pomeni skupen znak podpore Fulvii Premolin, Aleksiju Križmanu in Mirku Sardoču.

Kulturni dom Pesniški večer

Očarljiv pesniški zanos Marka Kravosa

“Biti Marko Kravos je res lepo!” je zapisal Janko Petrovec in prijazno povabil zveste poslušalce pesniških večerov, naj se v petek, 25. februarja, “s sprehajalnim korakom” podajo v foyer Kulturnega doma in prislunkejo vedno očarljivemu pesniškemu zanosu

s sprehajalnim korakom skozi vse to”. Iz njegove poezije kipi mediteranska svežina, vračunost v morskobrezmejnost, saj je Kravos kljub svoji svetovljanski odprtosti še vedno trdno vkleknjen v naš bivanjski prostor. Rad se zateka v davni in v otroško igrivost, in to le zato, da se izogne sindromu trpkosti in žalosti, ki v preobleki jeremiade spremlja že skoraj vsakega zamejskega Slovenca. Marko Kravos se kot ptič samoživ raje odmika tej jokavosti in v vsej polnosti zaživi sredi galebov, ladij in morskih valov pa tudi sredi kamnitega mesta. Tedaj se tudi v njegovem srcu porodi pesniška podoba, ki najde prostor najprej na belem papirju, nato še v pesniški zbirki. In takih zbirk je

Foto Kroma

Marka Kravosa. Sredi mrzle in vihrave zime je tokrat zavzela Kravosova pesniška melodija, ki je v številnih poslušalcih vzbudila enkraten, z zamejskim priokusom obarvan literarni užitek. Ob prijetnih glasbenih utrinkih sta Maja Blagovič in Vladimir Jurc z izrazitim interpretativnim občutkom pričarala zlahtnost Kravosove pesniške besede. Ta enkratni “domiselni sprehajalec”, ki že 40 let zvesto sledi svoji pesniški Muzi, se nikakor ne more izogniti igrivosti in humornemu inspirativnemu vzgibu, saj se vedno trudi, da le “ne bo vse sivo v sivi prihodnosti”, zato preganja samoto, se izogiba prepirljivih ljudi in raje “gre tako

Marko Kravos izdal že 17, njim pa je dodal še 7 izdaj otroške pripovedne proze. Pesniški večer je obogatil še videoposnetek Sol in pesek, ki je ob Kravosovi 60-letnici nastal v produkciji goriškega Kinoateljaja. Prijateljsko zasnovan pogovor med Jankom Petrovcem in samim pesnikom ter branje prav svežih verzov, napisanih v duhu avtorjeve svojstvene ironije, sta vse prisotne obogatila s prijetnim razpoloženjem ter jih navdala z upanjem, da bo Marko Kravos v naslednjih desetletjih s svojo prirojeno kreativnostjo ustvaril še ogromno pesniških biservov, ki bodo pregnali sivino našega vsakdana.

MC

Slovenski oktet v Trstu Dvodnevni program

Pevsko potovanje skozi čas

Slovenski oktet je prejšnji konec tedna gostoval v Trstu z dvodnevni programom, ki je bil prava poslastica za stare in nove občudovalce priznanega sestava. V petek zvečer je skupina imela koncert ob slovesnem praznovanju dneva slovenske kulture, ki ga je občina Dolina priredila v gledališču Prešeren v Boljuncu. Oktetovci so izvedli bogat dvodelni program umetnih skladb slovenskih avtorjev in priredb slovenskih ljudskih pesmi, ki so vžgale številno publiko s prikazom vzora kakovostnega pevskega udejstvovanja in zvočnega leska, ki je sad združenih moči sposobnih solistov s solidno tehniko in profesionalnim, obenem pa tudi zelo komunikativnim pristopom. Častni gost večera je bil pisatelj Alojz Rebula, ki je energično in prepričljivo podal govor o svetovljanski naravi Prešernovega domoljubja. Ob tej priložnosti je občinska uprava podelila tudi Odličje prijateljstva za umetniške dosežke ricmanjski-

Foto Kroma

ma likovnika umetnikoma Dezideriju Švari in Borisu Zuljanu.

V soboto se je daljši postanek Slovenskega okteta v našem mestu nadaljeval v dopoldanskem urah na srečanju z učenci srednjih šol Ivan Cankar pri sv. Jakobu in sv. Ciril in Metod pri sv. Ivanu (skupaj s katinarsko podjetnico). Glasbena ura je bila namenjena spoznavanju ene od najbolj reprezentativnih slovenskih vokalnih sku-

pin, obenem pa poglobljanju določenih aspektov zborovske in pevske kulture. Posebno “lekcijo” je vodil profesor Janko Ban, ki je z informacijami o skladateljih in zgodovinskimi oukvirjanjem uvajal v kratko pevsko potovanje skozi čas, od Gallusa preko Trubarja in Foersterja do Tržačanov Karla Pahorja, Danila Švare in Ubalda Vrabca. Učenci, ki so napolnili dvorano Marijinega doma na ulici Risorta, so s pre-

cejšnjim zanimanjem sledili izvajanju izvrstnih pevcov in so jim tudi postavili več vprašanj o njihovem delovanju. Msgr. Marij Gerdol je okteto pozdravil in jim orisal zgodovino Marijinega doma, predstavniki šol pa so se jim poklonili s simboličnim spominskim darom. Prijazni in razpoložljivi pevci so se oddolžili tako, da so poklonili kopijo svojega najnovejšega cd-ja gostiteljem in predstavniku Zadrzne Kraške Banke, ki je s svojo podporo omogočila realizacijo tega srečanja. Ravnateljica svetovanske šole, prof. Ksenija Dobrila, je izrazila zadovoljstvo nad potekom didaktično, vzgojno in umetniško pomembne pobude, ki krepi navdušenje mladih do glasbe in petja.

Gostovanje Slovenskega okteta, ki sta ga skupaj z občino Dolina priredila Zveza slovenskih kulturnih društev in Slovenska prosveta, ob sodelovanju nekaterih društev in omenjenih šol, se je končalo v soboto zvečer v cerkvi v Rojanu, kjer je zavnel program nabožnih skladb, ki je zaobjemal klasične iz tuje in slovenske zakladnice ter črnske duhovne pesmi.

Rossana Paliaga

Društvo slovenskih izobražencev

50 let slovenskega dušnega pastirstva v Argentini

“Letopis 1947-1997, 50 let slovenskega dušnega pastirstva v Argentini je temeljno gradivo za spoznavanje Slovencev v Argentini, saj so v obliki kronike zabeleženi vsi pomembnejši dogodki in življenju povojne emigracije,” je uvodoma dejal častnik Ivo Jevnikar na večeru v Društvu slovenskih izobražencev. Gost srečanja, ki sta ga priredila DSI in Knjižnica Dušana Černeta, je bil namreč avtor zajetnega letopisa arh. Jure Vombergar iz Buenos Airesa. Knjiga je izšla pri Založbi Družina, ki jo je na večeru zastopal prof. Jože Zadavec.

Vombergar je črpal gradivo iz revijalnega tiska, ki je izhajalo v okviru slovenskega dušnega pa-

stirstva v Argentini: “Nisem iznašal svojih pogledov in mnenj. Iz objavljenega sem izbral tisto, kar se mi je zdelo važno. Bogastvo tega dela pa je tudi v tem, da so bili pisci istočasno akterji tedanjega časa.” Hrbtenica letopisa je seveda dogajanje v okviru slovenskega dušnega pastirstva, iz dela pa jasno izhaja slika skupnosti, ki se kaže tudi s svojim narodnim, kulturnim in družbenim značajem. Letopis med drugim bogati letni seznam krstov, porok in smrti, pa seznam tiska (v Argentini je bilo npr. leta 1957 kar 30 revij) in predstavitev glavnih katoliških organizacij. V delu je tudi natančen

popis 184 duhovnikov, ki so dalj časa delovali v Argentini. “Začel sem z le-

pnost izumrla, kot so bolj ali manj izginili prvi emigranti iz 19. stoletja ali tisti iz predvojnega časa. “Vera in narodnost sta pri nas zavezani, če se zapusti ena, zamre tudi druga.” “Vsak dan se borimo za obstanek vrednot,” je poudaril Vombergar, omenil je sobotne šole in številne oblike organiziranosti ter dodal, da je vse sad zastojnega dela. Oprijela se jih je oznaka “slovenski čudež v Argentini”

Foto Kroma

tom 1947, tudi zaradi tega, da pokažem razliko med predvojnimi in povojnim delovanjem, da pokažem, kaj je povojna emigracija prinesla. Tega pa ne bi bilo, če bi ne imeli zavednih, Cerkev in narodu zvestih duhovnikov!” Brez njih bi sku-

ni”, Vombergar pa nerad govori o tem: “Delamo le to, kar smo prepričani, da je dobro in prav.” Do kdaj? “Skupnost ljudi sama odloča, nobene garancije pa ni, da bi katerakoli skupnost obstala, samo Cerkev je večna.”

Matjaž Rustja

Sodelovanje med Vzhodnokraškim rajonskim svetom in bazovsko šolo

“Mlade je treba tem inštitucijam približati”

Čeprav je gripa zdesetkalo obiskovalce združene osnovne šole Primož Trubar - Karel Destovnik-Kajuh v Bazovici, je preostala otroška skupina vseeno poskrbela za vesel pozdrav in za zahvalo, katere sta bila deležna posebna gosta, ki sta se v sredo minulega tedna mudila v prostorih bazovskega poslopja. Slednje je v beli snežni odeji s svojo starinsko podobo, sicer prikrojeno sodobnim potrebam, spominjala na podeželske šole, ki polnijo strani tolikega slovenskega leposlovnega zaklada. V taki idili sta v spremstvu didaktične ravnateljice Stanke Čuk stopila v pritični razred miklavža v civilnih oblačilih, se pravi predsednik rajonskega sveta za

vzhodni Kras Zoran Sosič in tajnik Marko Lupinc.

S seboj sta prinesla kopico dragocenega didaktičnega materiala v obliki CD-romov in ga izročila radoživim otrokom

izhodišče srednjeevropsko književno ustvarjanje. Zamejska reprezentančnost je bila tedaj prepuščena pisatelju Borisu Pahorju, ki je svojo prisotnost obnovil na sorodnem simpoziju, ki so ga pred nedavnim ponovili v Trevisu.

Tvorno sodelovanje med Vzhodnokraškim rajonskim svetom in bazovsko šolo je obrodilo kar nekaj otipljivih sadov. V prvi vrsti gre omeniti gmotno podporo rajonskega sveta pri izdaji knjige Ti povem ano pravco, katere založnik je sama šola in ki bi jo lahko označili za dragocen priloč-

Foto IG

kot znak hvaležnosti za njihovo sodelovanje pri okrogli mizi in otvoritvi odmevne razstave novembra lani in ki je bila do pred kratkim na ogled ravno v prostorih rajonskega sveta na Opčinah ter imela kot

nik o življenju in preteklosti naših krajev. Knjiga je nastala na podlagi prizadevanja samih učencev, ki so v neposrednem stiku s starejšim prebivalstvom Bazovice, Padrič in Gropade sestavili raziskavo o krajevnih

ledinskih imenih. Obenem je s pomočjo mentorice Majde Peršolje dobil mesto v knjigi tudi razdelek pravljic.

“Pomembno je, da mlade vključimo v organizacijo skupnosti, tako da se mlajše generacije zavedajo, kaj pomeni in kako deluje predstavništvo neke skupnosti”, nam je povedal predsednik Sosič. “Treba je že osnovnošolskim otrokom obrazložiti, kako so tudi take inštitucije del njihovega zaklada.” Lahko bi torej tako sodelovanje označili za neke vrste državljanske vzgoje? “Seveda. Mlajše generacije bodo nekoč postale aktivni del naše skupnosti. Ravno rajonski sveti, ki so najnižji institucionalni organ, imajo najtesnejši stik z območjem in prebivalci letnega. V taki sredi se začenja krojiti usoda neke skupnosti. Večkrat svetujemo učnemu osebju, naj pripeljejo mladino v rajonski svet, tako da začutijo ta organ kot del svoje osebne zakladnice in ne kot tuje poslopje, ki je od njihovega vsakdana oddaljen. Če bodo že od mladih nog seznanjeni z delovanjem takih ustanov, bodo vanje zahajali tudi, ko bodo odrasli.”

IG

Tržaška knjigarna Nova knjiga GMD in Sklada Nada Pertot

Zbornik mladih literarnih peres

Naj besede mladih src nikoli ne zamrejo.

Ta je zaključna misel, ki sklepa predgovor zbornika Besede mladih src (Goriška Mohorjeva). Gre za edinstven primer publikacije, ki spaja prizadevanje naših šolnikov in rahločutno besedno žilico naših mladih dijakov. Če zožimo spekter, bi lahko točneje osredotočili zbornik kot sad pisanja višješolskih tržaških študentov in delovanja Sklada, poimenovanega po nepozabni prof. Nadi Pertot, ki je slovenski šoli od vsega začetka posvetila vse svoje moči, saj je sestavila vrsto učbenikov in drugih priročnikov, ki jih je pri študiju uporabljalo kar nekaj generacij zamejske mladine. Za Sklad, ki je nastal že takoj potem, "ko je poleti 1999 za vedno obstalo njeno plodovito pero", in to z namenom, da bi "po eni strani ohranjal spomin nanjo, obenem pa gojil in spodbujal literarno ustvarjanje med dijaki", skrbijo profesorice Majda Artač, Majda Cibic in Slava Starc. V zadnjih letih se je ob dnevu slovenske kulture zvrstilo pet literarnih nate-

čajev, ki je obrodilo ravno toliko brošur, v katerih so zbrani prispevki naših dijakov, in sicer vseh višjih srednjih šol, se pravi trgovskega in strokovnega zavoda ter liceja. Štiri leta je bila iztočnica mladim ustvarjalcem Prešernova poezija,

dimo literarni utrip mladih ustvarjalcev. Sleherni bralec bo lahko torej sam presodil, koliko so naši dijaki sposobni za pisanje v slovenski besedi." Zbornik so predstavili v četrtek minulega tedna v razstavnici dvorani Tržaške knjigarne, ob

Foto Kroma

lani pa je ob Kosovelovem letu navdihoval pero naše mladine verz kraškega pesnika. "Najboljše prispevke smo nagradili, ostalim sodelavcem smo podelili priznanje. Letos pa smo si zamislili izbor najboljših pesniških in proznih besedil", nam je povedala prof. Cibic in poudarila, da je načrt podprla goriška Mohorjeva družba, kar je privedlo "do te sveže publikacije, v kateri lahko zasle-

prisanosti množičnega števila zamejskih šolnikov in hkrati mentorjev, ki so dijake spremljali na njihovi morda začetni ali sklepnih književni poti. Najprej je v imenu goriške založbe spregovorila prof. Marija Čuščič in poudarila, kako pričujoče literarno ustvarjanje pričča o talentiranosti mladih in "kako vsi želimo, da bi tudi v bodoče mladi sledili utripu svojega srca." Po mislih prof.

Cibic, ki je občinstvu posredovala podatke o polpreteklem delovanju Sklada in podčrtala, kako "je pokojna prof. Pertot verjela v mlade", se je prof. Artač poglobila v srž izbora, ki ga je grafično oblikoval goriški umetnik Ivan Žerjal. Prof. Artač je z občutenimi besedami jasno izpostavila, kako "mlade veseli pisanje". Nad 80 besedil, kolikor jih knjiga zaobjema, izpričuje nežno tipanje literarnega in življenjskega iskanja, ki razkriva velik, zelo velik notranji svet avtorjev. Slednjega zariše pero na bel papir v različnih oblikah, ki so razpoznavne v eseju, prozi, poeziji, poeziji v prozi, črtici in dr. "Trebja je dati mladim prostor", je poudarila prof. Artač in obudila spomin na 60 leta, ko je bilo tovrstno literarno življenje veliko bolj živahno. "Iz Literarnih vaj prof. Martina Jevnikarja je izšlo veliko piscev, ki danes bogati slovenski in zamejski prostor", je sklenila mentorica in dodala še, da je nekaj novih mladinskih glasil že v zasnovi...

Ker so mladi besedo zapisali, so mladi z besedo tudi nastopili. Pred mikrofonom so se tako zvrstili Tereza Pertot, Jernej Bufon, Gregor Košuta, Petra Marega, ki so prebrali nekaj odlomkov svojih vrstnikov. Za glasbeno kuliso je poskrbela kitaristka Veronika Carli.

Igor Gregori

Ob praznovanju dneva slovenske kulture Predstavitev pravljic za najmlajše

Zbirka pravljic Anamarije Volk Zlobec O srečni hišici, ki jo je ilustrirala Magda Starec Tavčar in je pravkar izšla pri GMD, je doživela svojo predstavitev na praznovanju dneva slovenske kulture v Devinu v

nedeljo, 27. februarja. Bil je to doživet praznik, ki so ga oblikovali OPZ Ladjica, nekateri mali gojenci devinske podružnice SCGV E. Komel, MoPZ Fantje izpod Grmade. Avtorica pravljic in ilustratorica pa sta odgovarjali

na vprašanja v zvezi s to najnovejšo zbirko in njunim ustvarjanjem za otroke, ki jima jih je zastavljala Marija Breclj. Iz pogovora smo izvedeli, da je rdeča nit, ki povezuje 16 objavljenih pravljic, tema doma in družine, seveda v pravljicnih prispodobah. Ilustratorica Magda Starec Tavčar pa je spregovorila o svojem pristopu do ilustracije in sporočila, ki ga želi posredovati malim ali večjim bralcem. Zlasti za otroke, ki

so spremljali dogodek, pa je bilo največje doživetje, ko je Alenka Hrovatin interpretirala pravljico o Zajčku Horuku, ki sta jo z enostavnimi kartonskimi lutkami animirali Jasmin Podveršič in Lucija Tavčar. Udeleženci večera so ugotavljali, da so podobna srečanja in pobude, namenjene najmlajšim, dragocene priložnosti potrditve slovenske prisotnosti na devinskem koncu.

Razmišljanje Dvojezičnost na tržaški način

Dvojezičnost ali bilingvizem je široko po svetu danost oziroma ideal za uspešnost posameznika na delovnem trgu. Znanje več jezikov je povsod zelo zaželeno, le v Trstu vzbujata ta pojem že vrsto let nekontrolirane reakcije, zlasti s strani predstavnikov politične desnice. No al bilinguismo! Ne dvojezičnosti je stališče, ki ga poprečni Tržačan prakticira kar se da dosledno. Pogovorni in skorajda edini jezik v Trstu je tržaško narečje. Ker se v Trstu govori pretežno tržaško, je v tem jeziku pravzaprav zbrano jezikovno bogastvo vseh jezikov, ki so se skozi čas stopili v tem italijansko-mediteranskem esperantu. Slovenske besede niso redkost, saj kako bi drugače Tržačan sploh opisal, kaj so osmice, teran in jota? Pravijo, da se je celo James Joyce, ki je v Trstu poučeval angleščino, naučil tržaškega narečja, saj bi ga drugače težko razumeli v tržaških gostilnah. Strah pred dvojezičnostjo je v

Trstu pojav, ki ga zgodovinarji beležijo že dobro stoletje, vendar se strah pred slednjim ciklično

pojavi takrat, ko so v Trstu volitve – kar pomeni, da gre tako rekoč za pravo konstanto v tržaškem vsakdanju. Strah pred slovenizacijo mesta je glavni argument, zaradi katerega si je slovenska narodna skupnost petdeset let prizadevala, da bi vendarle dobila zaščitni zakon. Zaradi istega razloga si sedaj Slovenci v Trstu že štiri leta neuspešno prizadevajo, da bi vendarle zaščitni zakon stopil v veljavo. Blokada dela tako imenovanega paritetnega odbora, ki bi moral določiti ozemlje, kjer naj se izvršujejo

določila zaščitnega zakona, temelji prav na premisi italijanske strani, da se o uvedbi jezikovnih pravic za

Slovence, ki živijo v mestnih središčih – to je v Trstu, Gorici in Čedadu – pravzaprav ne razpravlja. Povprečen Tržačan si Slovenca še vedno predstavlja kot dobrega kmeta s podeželja, saj je ne nazadnje zaradi nepoznavanja slovensčine prihajal v stik s slovensko kulturo predvsem na kulinarinem področju. Slovenci so že od nekdaj zalagali Trst s kruhom, sadjem in mlekom, zato so se v tržaškem narečju ohranile tudi številne besede slovenskega porekla, ki

označujejo kraške dobrote. Slovenec je lahko bil le Kraševac, ne pa Tržačan. To je veljalo do pred kratkim. Sedaj so pod udarom celo Slovenci na podeželju. V okoliških občinah izdajajo že desetletja dvojezične osebne izkaznice, kar je povsem v skladu z italijanskimi zakoni. Dvojezične izkaznice so nekaj samoumevnega na Južnem Tirolskem, v tržaški okolici pa so še vedno kamen spotike. Predstavniki

Nacionalnega zavništva so v preteklih dneh napadli župane občin Dolina, Repentabor in Zgonik, ker še vedno podpisujejo dvojezične dokumente. Napad na dvojezične izkaznice v tržaški okolici bi lahko tolmačili kot preventivni napad oziroma obrambo pred morebitnim razčiščenjem vprašanja izvajanja zakonske zaščite. Vzdušje napetosti nedvomno koristi le tistim, ki ne želijo, da bi se stvari premaknile z mrtvega tira.

PR

Obvestila

Postni govori v Trstu. Potekali bodo v cerkvi sv. Jakoba: ob 16. uri križev pot, ob 16.30 postni govor. 4. postna nedelja: Oči in kruh. "Dokler sem na svetu, sem luč sveta." (Jan 9, 5) (p. Gavdencij Skledar). 5. postna nedelja: Duh in kruh - spokorno bogoslužje v cerkvi Novega sv. Antona ob 16. uri. "Vi pa ne živite po mesu, ampak po duhu, če le prebiva v vas Božji Duh." (Rim 8, 9) (p. Danilo Holc). 6. cvetna nedelja: Pot in kruh. "Blagoslovljen, ki prihaja v gospodovemu imenu!" (Mt 21, 9b) (p. Mirko Veršič). Vabljeni! **SKD Barkovlje** vabi na otvoritev razstave Od A do Ž kot ŽENSKA, ki bo v petek, 4. marca, z začetkom ob 20.30, v ul. Bonafata 6. Razstavljali bodo Cora Boschin, Slavka Cetin, Marisa Dolce, Majda Nibrant, Mariuccia Offizia, Eva Scheimer, Anica Sedmak, Magda Starec, Ani Tretjak, Mihaela Velikonja, Morana Žagar. Gost večera bo g. Mario Ravalico, ki bo razstavljal in poklonil društvu maketo "Delček Barkovelj v letu 1950". Za postavitev je poskrbel Armando Schillani, predstavljala pa bo Ivana Godnik. Večer bo popestril Mladinski pevski zbor - Trst, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Urnik razstave: v soboto, 5. marca od 10. do 12. ure; v nedeljo, 6. marca, od 10. do 13. ure; od ponedeljka, 7. marca, do petka, 11. marca, od 17. do 19. ure; v soboto, 12. marca, od 10. do 12. ure; v nedeljo, 13. marca, od 10. do 13. ure.

V soboto, 5. marca, bo v Slomškovem domu v Sv. Križu srečanje za otroke iz osnovne šole in dijake nižje srednje šole. Preko igre, petja in delavnic se bodo po starostnih skupinah pripravljali na lepe velikonočne praznike. Začetek ob 10. uri, zaključek ob 16. uri. Vsi

udeleženci dobijo kosilo. Srečanje bodo vodile šolske sestre Naše Ljube Gospe / de Notre Dame / iz Slovenije. Prispevek za celotno srečanje je 5 evrov. Vsakdo naj s seboj prinese le škarje.

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita k duhovni pripravi na Veliko noč, ki bo v četrtek, 10. marca, pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Delle Doccie 34, v Trstu. Vodil jo bo g. Jože Špeh. Začetek ob 16. uri.

Novi glas vabi na potovanje po sledeh sv. bratov Cirila in Metoda na Češko, Moravsko in Slovaško z avtobusom od 17. do 24. maja 2005. Pri vpisu akontacija 200,00 evrov. Na upravi (0481 533177) informacije in programi potovanja. Pohitite!

Darovi

Franc Saksida daruje ob prodaji znamk 160,00 evrov za zdravila redovnikom kamilijancem, ki delujejo med gobavci v Burkini Faso, in 150,00 evrov za misijon v Indiji, kjer delujejo patri Marijini uslužbenci.

Ob stoletnici drage mame Pini darujeta Boži in Marta 60,00 evrov za misijone patra Lisjaka. **Namesto cvetja** na grob Angele Mlajč in Borisa Krapeža darujeta Boži in Marta 20,00 evrov za skavte SZSO pri Sv. Ivanu v Trstu in 20,00 evrov za slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.

Za cerkev na Pesku daruje Marija Capponi 25,00 evrov.

Ob obletnici smrti pokojnega očeta Andreja Kalca daruje sin Edi 20,00 evrov za cerkev v Gropadi.

V spomin na drago sestro srečanje za otroke iz osnovne šole in dijake nižje srednje šole. Preko igre, petja in delavnic se bodo po starostnih skupinah pripravljali na lepe velikonočne praznike. Začetek ob 10. uri, zaključek ob 16. uri. Vsi

Za slovensko Karitas: E.D. 50,00; I.B. 10,00; B.P. 10,00; E.D. 50,00 evrov

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
vabi na
predstavitev pesmarice
SOLISTIČNE SKLADBE VINKA VODOPIVCA
ki bo v župnijski cerkvi na Opčinah
v soboto, 5. marca 2005, ob 20.30
Nastopil bo Mešani komorni zbor s solisti.
Vodi Adi Danev, spremljava Tomaž Simčič

Društvo Rojanski Marijin dom KŠD "Rojanski Krpan"
Koncertna pobuda Rojan Glasbena matica
vabijo na
PREŠERNOVO PROSLAVO
Sodelovali bodo otroci, recitatorji, instrumentalisti
in zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov
Slavnosni govor - prof. Humbert Mamolo
Proslava bo v nedejo, 6. marca 2005, ob 17. uri
v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29)

V sredo, 9. marca 2005, ob 20. uri bo v župnijski dvorani
v Nabrežini
MESEČNA KONFERENCA
Profesorica umetnostne zgodovine na škofijski gimnaziji
MATEJKA FAJDIGA bo predavala s projekcijami na temo:
EVHARISTIJA V SLOVENSKI UMETNOSTI
Sledita razgovor in družabnost
Vabljeni

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
prireja
tradicionalno revijo otroških in mladinskih
pevskih zborov
PESEM MLADIH
v nedeljo, 13. marca 2005, ob 16. uri
na Pomorski postaji v Trstu

Zbor narodnih predstavnikov

"Za staro pravdo"

Zbor narodnih predstavnikov, to je najvišji organ Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), se je v torek, 22.2.2005, zavzel, naj se načrtovane volitve za obnovo tega organa prestavijo. Razlog za to je dejstvo, da se znatraj narodne skupnosti na Koroškem trenutno razmišlja o skupnem predstavništvu, ki je tudi po mnenju NSKS cilj, za katerega se mora potegovati celotna narodna skupnost. Inicijativa za skupno zastopstvo (ali kot so jo imenovali na Koroškem - pliberška inicijativa) namerava v naslednjih tednih ponovno nagovoriti vse politične in kulturne subjekte Slovencev na Koroškem.

Narodni svet se je že po sami predstavitvi tega osnutka pozitivno izrekel in najavil, da bo vzel na znanje ta prizadevanja. Torkova odločitev je dodaten signal v tej smeri.

Zveza slovenskih organizacij (ZSO) in Sadovnikova Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS) sta inicijativo za skupno zastopstvo odklonila na skupni ti-

skovni konferenci, vendar predstavniki NSKS kot omenjene inicijative za skupno zastopstvo trdijo, da je tudi s strani posameznih članov ZSO opazno zanimanje in podpora za omenjeni projekt skupnega zastopstva. Slednje bi bilo v tem času nadv-

se koristno za prizadevanja koroških Slovencev.

Na Koroškem so se minuli teden tako Slovenci kot predstavniki nemške večine zmenili, da načelno pristajajo na nadaljevanje konference o konsenzu na Dunaju. Inicijativa za to bo sedaj moral prevzeti kancler Schüssel (na sliki). Dunaj si od konference o konsenzu prizadeva predvsem za to, da bi slovenska manjšina izjavila, da je sedmi člen avstrijske državne pogodbe (ADP) izpolnjen. Koroški Slo-

venci in tudi slovenska vlada so večkrat poudarili, da do tega še ni prišlo. V tej luči so tudi nedavna stališča predsednika avstrijskega parlamenta Khola povsem "razumljiva": sklicevanje na ADP je za Avstrijo bolj obvezujoče kot sklicevanje na evropska manjšinska določila in standarde, ki jih žal nobena država ne izpolnjuje v celoti. Koroški deželni glavar Haider je ADP definiral kot "relikv preteklosti", podobna stališča pa so zavzeli tudi nekateri bivši vodilni socialdemokratski politiki.

Boj za "staro pravdo" (to je za ohranjanje ADP in zlasti njenega 7. člena) je za koroške Slovence še vedno nujna, prav zaradi tega pa je manevrski prostor, ki ga imajo

slovenski predstavniki pred konferenco na Dunaju (ter seveda med njo), majhen.

Skupno predstavništvo bi prizadevanja in stališča slovenske strani na konferenci o konsenzu na Dunaju samo podkrepilo. Tudi če bi prišlo do zavrnitve minimalnih zahtev koroških Slovencev in bi bila potrebna internacionalizacija tega vprašanja, bi enotnost manjšinskega zastopstva imelo drugačno specifično težo kot sedaj.

Peter Rustja

Sredstva za Rezijo

"Novica o dodelitvi sredstev za elektrarno v Reziji me izredno razveseljuje". Tako je deželni svetnik Mirko Špacapan komentiral odločitev deželne vlade, da podpre obnovo električne centrale v dolini Rezije. Pri potoku Barman namreč že obstaja opuščena elektrarna, nekoč last državne družbe Enel, danes pa deloma v rokah rezijanske občinske uprave, deloma pa konzorcija iz Tolmeča (Cosint). Špacapan je na ta neizkoriščeni vir energije opozoril deželno vlado pred letom dni. Čeprav na vprašanje še ni bilo pravega odgovora, je izid dober. Deželni odbor je namenil pet milijonov evrov za valorizacijo obnovljivih virov energije, od katerih gre več kot 730.000 evrov za omenjeno centralo v Reziji. Špacapan je prepričan, da bo pridobivanje elektrike prineslo Reziji pomemben vir "čiste energije" in obenem dohodka za dolino samo. Prejšnja občinska uprava se je močno zavzemala za obnovitev objekta, a v takratni desnosredinski deželni upravi ni našla sogovornika, spominja Špacapan. Dežela je očitno presodila, da je projekt vreden podpore, škoda pa, da je sedanja občinska uprava Rezije deloma prepuščala last konzorciju iz Tolmeča. Ko bi obdržala vse pravice nad imovino, bi bilo za Rezijane gotovo še boljše.

Trbiž - Kranjska gora

Za center poletnih študijev

Trbiž s svojim zaledjem, naravnimi lepotami, kulturnim in jezikovnim bogastvom želi v prihodnje postati center poletnih študijev. Občina Trbiž na pobudo tržaške in v

kulturnega centra pravzaprav razvijala povsem zanimiva tematika, ki se bo dotikala življenja v obmejnih regijah, evropske integracije, turizma, evropske birokracije in

sodelovanju s celovško ter koprsko univerzo prireja v ta namen letos prvič poletno šolo za univerzitetne študente.

Organizatorji vabijo na trbiško poletno šolo univerzitetne študente iz cele Evrope in ne samo, saj so v ta namen poslali informacijo ter vabilo tudi široj publiki na svetu.

Pravzaprav je letošnje srečanje nadaljevanje lanskoletne konference geografov, ki na pobudo in v duhu vstopa Slovenije v Evropo so jo organizirale omenjene univerze in se je odvijala na Trbižu, v Beljaku ter Kranjski Gori. Tako se bo v tednu od 6. do 11. junija v prostorih obnovljenega

novih izzivov, ki se pojavljajo na področju gospodarstva, sociale ter politike v razširjeni Evropi. Poseben dan, v organizaciji Dežele Furlanije-Julijske krajine oziroma njene direktcije za prostorsko planiranje, bo posvečen projektu Isamap. To je Interreg projekt, pri katerem sodelujeta tudi Slovenija ter Koroška; bavi se s razvojem teritorija, na njem bodo torej sodelovali strokovnjaki iz treh dežel ter javni vpravitelji. K pobudi je pristopila tudi dežela, ki je dala pokroviteljstvo nad celotnim srečanjem. Več informacij na spletni strani www.units.it/borders3

RB

Pogovor Peter Gerdol

"Trst postaja moderno evropsko mesto!"

Peter Gerdol, po rodu Tržačan, je opravil višjo srednjo šolo v Trstu in nato magistriral v Gorici na fakulteti turističnih ved. Skoraj petnajst let je že v službi pri podjetju, ki upravlja turistične infrastrukture v Kanalski dolini, dober poznavalec razmer v dolini ter aktiven športnik.

Takoj po prihodu v Kanalsko dolino je navezal stik z domačini in postal tudi aktiven član Slovenskega kulturnega središča Planika. Ob novem letu smo ga vprašali za nekaj misli.

Peter, dobro desetletje živite v Kanalski dolini in si tukaj tudi ustvarite družino. Ti je bilo težko zapustiti rojstni Trst in se preseliti v gorato področje naše dežele?

Pravzaprav je bilo vse skupaj dokaj naravno. Že od mladih let sem s starši in sestrama zahajal v Kanalsko dolino, kjer sem preživel res veliko časa. Že v tistih letih sem navezal nekaj stikov z domačini, tako da mi res ni bilo težko se preseliti v ta kraj. Med drugim je dedek v Žabnicah tudi zgradil hišo, v kateri danes stanujem. Kar se tiče Trsta, moram še povedati, da je bil Trst, ki sem ga zapustil v '90 letih, popolnoma različen od mesta, ki ga vidimo danes. Takrat me res ni motilo zapustiti tako zaprto in moreče mesto. Ko se danes vracam v Trst, se mi zdi, da se je le nekaj premaknilo in da se počasi, a vendar spreminja v moderno evropsko mesto. Trst mi je danes bolj všeč kot pred leti, ko sem tam bival.

Kako to, da si se odločil za tak korak?

Odločilna je bila vsekakor delovna ponudba družbe Promotur, pri kateri sodelujem že od začetka '90 let. Vedno me je nekako gnalo v hribe, pa bi se brez možnosti dela verjetno težko odločil za tak korak. Delo, ki ga opravljam, mi je vsekakor zelo všeč, saj imam mož-

pri kulturnem oblikovanju življenja v Kanalski dolini, deluje na teritoriju obeh občin, to se pravi Naborjet-Ovčje vasi in Trbiža.

Društvo opravlja pomembno vlogo pri ohranjanju slovenskega jezika v dolini; organizira tečaje slovenskega jezika za šoloobvezne otroke, v njegovem okviru in v sodelovanju z Glasbeno matico poteka glasbena šola, kjer se poučujeta klavir in kitara; prireja pevsko revijo Koroška in Primorska pojeta, predstavitev knjig, srečanja s pisatelji in pesniki, poletno jezikovno kolonijo na morju, srečanje okteta na Višarjah, dan Slovenske kulture ter mnogo drugega.

Kakšna je Tvoja ocena ob pravkar zaključenem letu? Moja ocena je povsem pozitivna, saj trenutno

Foto JMP

štejejo središče med najbolj aktivne kulturne skupine v Kanalski dolini.

Kakšni so odnosi z občinskimi upravami v dolini? Odnosi z obema občinama v Kanalski dolini so dobri. Bralce bi hotel spomniti, da je prav občina Trbiž pokazala veliko razumevanje do manjšinske problematike in je na osnovi zakona 482/99 ustanovila posebno okence, namenjeno zgodovinskim manjšinam. Tu je dobil tudi slovenski jezik svoje vidno mesto.

Aktivni si tudi v Središču Planika. Katere so najpomembnejše dejavnosti Planike? Ko čas dopušča in pa predvsem v času, ko turistična sezona ni na višku, pomagam pri organizaciji dejavnosti SKS Planika. Središče je zelo aktivno

In s sosednjimi občinami? Tudi z obmejnimi občinami v Sloveniji, Kranjsko Goro, Bovcem ter Jesenicami so odnosi dobri. To pa predvsem tudi zaradi osebnih poznanstev ter skoraj vsakodnevnih stikov in sodelovanj.

Slovensko kulturno središče Planika, skupaj s krovnimi organizacijama, SKGZ in SSO, je takoj po neurju, ki je prizadelo Kanalsko dolino, organiziralo široko akcijo med manjšino za zbiranje pomoči. Kako boste namenili zbrana sredstva?

V prvi vrsti bi se hotel zahvaliti vsem darovalcem, ki so pripomogli k temu, da smo zbrali lepo vsoto denarja. Zbrana sredstva bomo namenili Ukvam. Težko bi bilo porazdeliti vsoto posameznim prebivalcem vasi, ker vsi niso utrpeli enake škode. Skupaj s krovnimi organizacijama smo se tako odločili, da bomo sodelovali pri obnovi bivše vaške mlekarne, ki je last vaške skupnosti - soseske. Celotna vaška skupnost bo seveda lahko koristila te prostore, prav tako središče, ki bo dobilo za določeno dobo v brezplačno porabo del teh prostorov, kjer bomo oblikovali svojo kulturno ponudbo.

Kako vidiš prihodnost slovenskega jezika v Kanalski dolini? Prihodnost jezika je v prvi vrsti odvisna od nas samih, to se pravi, da moramo sami skrbeti za to, da ne gre slovenski jezik v pozabo. V družini, v šoli ter v odnosih z javnostjo bi morali čim več uporabljati svoj jezik. Bistveno vlogo igra prav šola. Potrebno bi bilo še dodatno potencirati prisotnost slovenskega ter tudi nemškega jezika v šolah. Model trojezične šole bi v Kanalski dolini gotovo uspeval in bi dal našim otrokom mnogo dodatnih možnosti v prihodnosti.

Hvala lepa za pogovor. Rudi Bartaloth

Z 2. strani

Kratek stik...

Znani so na primer napetosti odnosi med sedanjo večino in sodstvom, predsednik Ciampi pa ni podpisal zakona o reformi sodstva, ki ga je bila izglasovala sedanja večina, ker je po njegovem v nasprotju z ustavno listino. Tega mnenja so tudi sodniki. Mnogo prahu še vedno dviga zakon, po katerem naj bi se skrajšal rok zastaranja nekaterih kaznivih dejanj, med njimi korupcije. Od tega zakona bi imel korist tudi Berlusconi odvetnik in bivši obrambni minister Previti. Slednji pa je pred dnevi pisno pozval predsednika senata Pero, naj tako uredi potek razprave v senatu, da bo slednji

mogel zakon odobriti, potem ko bo sodišče izreklo svojo razsodbo v zvezi z obravnavo, katere glavni obtoženec je Previti. Silvio Berlusconi seveda ne skriva svoje želje po tretjem predsedniškem mandatu. V ta namen gotovo ne bo varčeval s svojimi preizkušenimi metodami, in sicer s takšnimi, ki jih razumejo, kot je sam dejal, "tudi stare mamice". Glavna volilna gesla seveda ostajajo še vedno devolucija, volilna reforma in predvsem zmanjšanje davkov. Sam se namreč na vsakem koraku hvali, kako je prva v zgodovini republike zmanjšala davke!

Z 2. strani

Politična ofenziva...

Malo pred tem je na nekem javnem srečanju v Trstu izrecno omenil znanega publicista in zgodovinskega raziskovalca Giacoma Scottija (slednji je po rodu iz Neaplja, a že od leta 1947 živi na Reki). V zadnjem času je zelo aktiven v vodstvu Unije Italijanov, katere je podpredsednik. Tako predsednik Unije Maurizio Tremul kot podpredsednik Scotti sta v izjavi za tisk odločno zavrnila očitke in obtožbe poslanca Menic. Scotti je hkrati tudi pojasnil, da mu dvojno državljanstvo in bivališče omo-

goča italijanska zakonodaja, ki jo je pred dobrimi desetimi leti sprejel italijanski parlament, z namenom da pomaga pripadnikom italijanske manjšine v Istri. Iz vsega zgoraj povedanega jasno izhaja, da gre za načrtno politično ofenzivo predvsem tržaškega Nacionalnega zavezištva proti sedanjemu vodstvu Unije Italijanov v Sloveniji in na Hrvaškem, ki naj bi ga diskreditirale v javnosti. Nobena skrivnost ni, da tržaška desnica zasleduje cilj, da bi Unijo Italijanov izkoristila v svoje politične namene.

Položaj Slovenije v mednarodni skupnosti še nikoli ni bil tako trden, pravi zunanji minister

Poseg varuha človekovih pravic zaradi plakata o "izbrisanih"

Slovenska politika se ubada tudi z nevšečnimi temami, ovirami in drugimi težavami, o katerih pa se nova oblast ne izreka oz. jim ne daje večjega pomena in teže. Vse, kar se dogaja, naj bi bilo le dokaz in primer demokracije, pri čemer nastajajo tudi pretiravanja, ki pa jih vlada s svojimi ukrepi, izjavami in drugimi dejanji v okviru t.i. dnevne politike poskuša zmanjšati oz. jih preseči. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je, denimo, v predstavitvi strategije in ciljev zunanje politike v prihodnosti, tudi dejal, "da je vznemirjenje slovenske javnosti zaradi zadnjih dogodkov v odnosih z Italijo in Avstrijo pretirano, tudi zaradi tega, ker mednarodni položaj Slovenije še nikoli ni bil tako trden, kot je sedaj. Na Slovenijo tudi nihče ne izvaja pritiskov."

Dejansko pa je praznovanje 10. februarja, dneva spomina na žrtve kraških brezen oz. fojb in izgnance iz Istre, z Reke in iz Dalmacije, vključno s prikazovanjem filma Srce v breznu, v Sloveniji odprlo politične delitve iz medvojnega in povojnega obdobja, za katere se je zdelo, da so bile že zdavnaj presežene. Na raznih sestankih, zborovanjih in prireditvah, pa seveda v javnih občilih ponovno obravnavajo, denimo, vlogo partizanov in domobrancev med vojno, odgovornost za uvedbo revolucionarne diktature v Sloveniji po vojni, krivce za povojne poboje, pa vlogo narodnoobrambne in protifašistične organizacije TIGR. Vlada se do omenjenih in drugih aktual-

nih tem v odnosih z Italijo in Avstrijo ni natančneje opredelila, "ker se je treba ukvarjati predvsem s prihodnostjo v okviru evropske povezave." Sta pa vlada in javno mnenje soglasna glede slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in na Hrvaškem, "da jim mora država posvečati

veliko skrb in stalno pozornost." V državi obstaja tudi soglasje o primernosti simbolne sprave med tremi državami, ki jo bodo domnevno letos opravili predsedniki Slovenije, Italije in Hrvaške. Pred to slovesnostjo naj bi Slovenijo obiskal podpredsednik italijanske vlade in zunanji minister Gianfranco Fini. Veliko novega, tudi vznemirljivega, se je dogajalo v slovenskem parlamentu. Med nekajdnevno gladovno stavko manjše skupine t.i. izbrisanih, ki so ponovno opozorili na svoj neurejeni pravni položaj, se je na vratih poslanske skupine Slovenske nacionalne stranke pojavil žaljivi napis o t.i. izbrisanih.

Glasil se je: "Vsi izbrisani vabljeni na ples, igral vam bo Jelinčič na puško mitraljez." Podpredsednik parlamenta, tudi vpliven član SNS, Sašo Peče, je najprej za neki časnik potrdil, da je napis obesila poslanska skupina njegove stranke, potem pa je to zanikal. Sledile so obsodbe vseh poslanskih skupin in tudi pred-

nilo zakona o javnih uslužbencih, ki so ga predložili poslanci strank vladne večine. Po tem dopolnilu bodo ministri lahko zamenjali visoke državne uradnike v primerih, da z njimi ne bodo mogli sodelovati. Po mnenju poslancev iz LDS in ZLS gre za politizacijo državne uprave, stranki pa sta sporno dopolnilo vložili v presojo ustavnemu sodišču. Politično dogajanje v Sloveniji je "popostrila" tudi izjava nekdanjega državnega sekretarja na ministrstvu za gospodarske dejavnosti, dr. Borisa Šuštarja, da je moral leta 2000, v času Bajukove vlade, nositi zaupne vladne dokumente najvišjima predstavnikoma LDS, Antonu Ropu in Gregorju Golobiču.

Zgražanje zaradi izredno visokih odpravnin v pivovarni Union

Že v nebesih je bil naslov članka, objavljenega v časniku Delavska enotnost, v katerem so poročali o izredno visokih odpravninah, ki so jih prejeli trije nekdanji člani uprave pivovarne Union v Ljubljani. Vsak je leta 2004 prejel več kot sto milijonov tolarjev odpravnine. Glasilo zveze svobodnih sindikatov Slovenije opozarja, "da bi morala tudi pri plačevanju t.i. menedžerjev veljati kakšna pravila, tako kot jih imajo delavci. Članek ob tem dodaja, da so omenjene gromozanske odpravnine tudi eden od razlogov za finančne izgube v ljubljanski pivovarni in k njej pripojeni živilski industriji Fructal v Ajdovščini.

Članek ob tem dodaja, da so omenjene gromozanske odpravnine tudi eden od razlogov za finančne izgube v ljubljanski pivovarni in k njej pripojeni živilski industriji Fructal v Ajdovščini.

Marijan Drobež

ni "stebričasti" hodnik, v katerem je predvsem zven ženskih glasov skoro "onemel". Celota pa je bila zelo prepričljiva in dognana. Koreografija je podčrtovala ognjevitost in neizčrpno življenjsko moč protagonista, pa tudi južnjaško vzkipljivost in ljubosumnost vaških fantov zaradi prihoda tujca iz Amerike, ki se je zagledal v lepo domačinko, vdovo, v katero je bil zaljubljen mlad domači fant. Zgodba je po zamisli scenografa Janeza Rotmana scenosko uokvirjena s toplimi zemeljskimi barvami v stilizirano, realistično podobo tipične grške vasi. Z njo se skladno ujema kostumi Lea Kulaša, katerih barvni toni odražajo toploto sončnih žarkov. Nad vsem seveda kraljuje Theodorakisova

Gostovanje Opere in baleta SNG Maribor v goriškem gledališču Verdi Izredno navdušenje ob ognjevitim Grku Zorbi

Burno, vztrajno ploskanje navdušene publike v goriškem gledališču Verdi, v četrtek, 24. februarja, kar ni hotelo prenehati ob iskričnem koncu znanega baleta Grk Zorba, svetovne uspešnice grškega glasbenika Mikisa Theodorakisa, ki ga je, posebno v drugem delu, v bleščeči koreografiji in režiji Američana Lorce Massina in pod taktirko italijanskega dirigenta Giorgia Crocija predstavil ansambel Opere in baleta

Slovenskega narodnega gledališča Maribor. Izvajalci so večkrat ponovili zadnje takte s slovitim plesom sirtaki, ki je doživel izjemen uspeh že v hollywoodski filmski izvedbi Grk Zorba, iz katere je nastala baletna inačica. Mariborski baletniki, glasbeniki in pevci zbora ter gosti raznih narodnosti so v goriškem Verdiju imeli dve ponovitvi te plesne uprizoritve, ki je premierno zaživela v lanski sezoni v Mariboru. V sredo je bila predstava namenjena predvsem italijanskim abonentom gledališča Ver-

di, na četrtkovno reprizo pa so prišli večinoma novogoriški gledalci, abonenti abonmaja PLUS. Gostovanje mariborske Opere in baleta so namreč soorganizirale novogoriške in goriške kulturne ustanove v okviru čezmejnega kulturnega sodelovanja. Izбира predstave je bila zelo posrečena, saj je s svojo izpovednostjo in izraznostjo povsem zadovoljila raznoliko publiko. Škoda le, da se je moral zbor postaviti - verjetno zaradi prostorske stiske na odru - v dvorano, v tisti ne prav posreče-

ni "stebričasti" hodnik, v katerem je predvsem zven ženskih glasov skoro "onemel". Celota pa je bila zelo prepričljiva in dognana. Koreografija je podčrtovala ognjevitost in neizčrpno življenjsko moč protagonista, pa tudi južnjaško vzkipljivost in ljubosumnost vaških fantov zaradi prihoda tujca iz Amerike, ki se je zagledal v lepo domačinko, vdovo, v katero je bil zaljubljen mlad domači fant. Zgodba je po zamisli scenografa Janeza Rotmana scenosko uokvirjena s toplimi zemeljskimi barvami v stilizirano, realistično podobo tipične grške vasi. Z njo se skladno ujema kostumi Lea Kulaša, katerih barvni toni odražajo toploto sončnih žarkov. Nad vsem seveda kraljuje Theodorakisova

glasba, prepojena z grškimi ljudskimi glasbenimi prvina, zaradi katerih je tako prijetna in privlačna in na katero znajo z medite-

ransko temperamentnostjo ubirati korake gibčni, brezhibni baletniki, lahkotni kot peresce v vetru.

IK

Slovenski poslanec v Evropskem parlamentu

Pahor v Evropskem parlamentu opozoril na grozote fašizma

Borut Pahor (PES/ZLSD) se je na plenarnem zasedanju v Strasbourgu odzval na dejstvo, da so v zadnjem času oživela nekatera nasprotja in delitve iz preteklosti. V svojem nastopu, pa tudi v pismu, ki ga je poslal evropskemu komisarju za pravosodje, svobodo in varnost Francu Frattiniju, je Pahor poudaril, da ima Italija pravico, da se spominja svojih sonarodnjakov, ki so trpeli, vendar ob tem ne sme pozabiti na trpljenje, ki ga je fašistični režim prizadel drugim narodom, tudi slovenskemu. V okviru po-

slanskih vprašanj je v Evropskem parlamentu spregovorila tudi Mojca Drčar Murko (ALDE/LDS), ki je komentirala očitke nekaterih evropskih parlamentarcev, da slovenski politiki spodbujajo diskriminacijo manjšin. Pahor je v Evropskem parlamentu poudaril, da se v slovenski javnosti v zadnjem času ustvarja vtis, da so ponovno oživela nekatera nasprotja in delitve iz preteklosti, za katere smo upali, da ne bodo več obremenjevala odnosov med narodi v tem delu Evrope. Z obarževa-

njem 10. februarja kot dneva spomina na tragične dogodke po koncu druge svetovne vojne se italijanska republika spominja svojih sonarodnjakov, ki so trpeli. "Do tega ima vso pravico. Ob tem pa demokratična Italija ne sme pozabiti na trpljenje, ki ga je fašistični režim prizadel drugim narodom, tudi slovenskemu," je poudaril. Pri tem se je pridružil pozivu demokratične javnosti na obeh straneh meje, da "presežemo travme iz polpretekle zgodovine s tem, da povemo vsi resnico". "Resnica, naj bo še tako za-

lostna, je edini način, da se prepreči ponovne tragedije. Je tudi edina osnova za spravo oziroma sožitje. Če bo k temu pripomoglo spravno srečanje predsednikov treh sosednjih držav, ga pozdravljam. Preseganje oživljanja nacionalističnih predsodkov je bistvo evropske ideje. Je tudi eden od temeljnih smislov evropskega povezovanja in združevanja," je dejal. Pahor, ki je v Strasbourgu neformalno govoril z evropskim komisarjem Frattinijem, je pismu komisarju priložil tudi izvod poročila slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije z naslovom Slovensko-italijanski odnos 1880-1956 in stališče, ki ga je slovenska vlada glede aktualnih razprav o med-sosedskih odnosih in polpreteklji zgodovini sprejela 17. februarja letos. Kot je zapisal, je

povod za ta korak Frattinijevo stališče, izraženo v nedavnem pogovoru za RTV Slovenija in v komisarjevem pismu evropskima poslancema Jozsefu Szajerju in Vytautasu Landsbergisu, v katerem med drugim omenja vprašanje fojb ter dejstvo, kako globoko je vplivalo na Italijo, ker je to vprašanje tako dolgo zanikala. V dokumentih so zapisana dejstva in njihova razlaga, ki so jih podpisale ugledne strokovne osebnosti z obeh strani meje. "To sicer ni uradna resnica, je pa prav gotovo največ, kar sta bili sposobni storiti obe strokovni javnosti in politiki na obeh straneh meje, zato predstavlja dragoceno popotnico za gradnjo prijateljstva in sožitja med obema narodoma," je v pismu še zapisal Pahor. Poslanka Mojca Drčar Murko

(ALDE/LDS) pa se je v okviru poslanskih vprašanj pred Evropskim parlamentom odzvala na pismo nekaterih evropskih parlamentarcev, ki so na Evropsko komisijo naslovili pismo, v katerem so izrazili prepričanje, da slovenski politiki spodbujajo diskriminacijo manjšin, ter predlagali, naj bi komisija o tem sprožila preiskavo. Kot je poročal Radio Slovenija, je ob tem opozorila, da "sedanja slovenska vlada tudi izrecno zavrača uresničitev odločbe ustavnega sodišča Slovenije, po kateri je treba 18.305 državljanom nekdanje Jugoslavije vrniti domovila v Sloveniji, ki so jim bili nezakonito odvzeti leta 1992". "Ne gre torej le za diskriminacijo manjšin, temveč tudi za kršitev temeljnih načel pravne države," je opozorila Drčar Murko.

In memoriam

Pavle Kalan

Vrsta slovenskih skladateljev, ki so zaznamovali glasbeno življenje v povojni Sloveniji, se krepko krči. V sredo, 16. februarja, se je množica Tolmincev, prijateljev in delovnih kolegov poslovila od Pavleta Kalana. Na pogrebu na tolminskem pokopališču so mu zapeli in zaigrali učenci iz glasbene šole, Dekliški zbor iz Volč, pri cerkvenem obredu pa domači pevci. Z besedo so počastili pokojnika Slavica Mlakar, ravnateljica tamkajšnje glasbene šole, domači župnik Dominik Brus in Kalanov "glasbeni sin" skladatelj Ambrož Čopi. Pavle Kalan je s svojo nad 20-letno prisotnostjo v Tolminu zaznamoval ta prostor s svojo strokovnostjo in predvsem s svojo predanostjo glasbi in mladini.

Rodil se je leta 1929 v Ljubljani, kjer se je tudi glasbeno izobraževal. Predaval je na muzikološkem oddelku Filozofske fakultete, deloval v uredniškem odboru Grlice, pisal v razne glasbene revije, učil na raznih šolah in skladal. Pomembno delo je opravil na področju glasbene pedagogike, saj so njegova načela prodrli v usmeritve programov nižjih glasbenih šol. Tako so se v slovenskem šolstvu že zgodaj uveljavile induktivne učne metode, v času, ko pri nas nismo o tem niti sanjali. Svoje izkušnje je potem Kalan uveljavil na tolminski glasbeni šoli, kjer je ravnateljaval do upokojitve leta 1990. Tu je nastala tudi obširna literatura, ki je namenjena predvsem mladim izvajalcem: zbori, skladbe za klavir, violino, harmoniko, Orffove instrumente. V njegovem opusu pa so tudi nabožne pesmi, skladbe za orgle in maše, ki so nastale predvsem v zadnjem obdobju.

Pavle Kalan je rasel, dozoreval in deloval v Ljubljani, središču vseh kulturnih dogajanj. Njegov odmik na "periferijo" leta 1979 je gotovo zaznamoval njegovo nadaljnjo pot.

Osebnostna srečanja z njim so vedno pustila sled. Bil je redkoben, zanimalo ga je bistvo, navdušen je bil za vsako pobudo, kjer naj bi spregovorila glasba, hvaležen je bil za vsako najmanjšo pozornost. Malo grenkobe, ki mu jo je prinašala odmaknjenost od osrednjega glasbenega življenja, je znal dostojanstveno prikriti. Ostal je skromen, predan glasbi in svojemu poklicu.

Učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel so z veseljem izvedli njegovi skladbi Večer in Rezijankico, ki ju je skladatelj priredil prav zanje leta 1994 ob 40-letnici delovanja šole. Plodno sodelovanje s Pavletom Kalanom je obrodilo še druge sadove. Tako sta v zadnjih letih nastali dve božični pesmi iz zbirke poezij Ljubke Šorli, ki smo mu jo ob neki priložnosti poklonili. Načrtov je bilo še veliko. Smrt pa se ne meni za naše načrte, zato še toliko bolj prizadeto sprejemamo izgubo Pavleta Kalana, umetnika, človeka in prijatelja.

Silvan Kerševan

Gostovanje v Gabrovici

Zapleši nam še enkrat, Lili!

Gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu gostuje v soboto, 5. marca, ob 20. uri v Kulturnem domu v Medani s komedijo Sergeja Verča "Zapleši nam še enkrat, Lili!" v avtorjevi režiji.

Ajdovska občina

Podobnik in Poljšak o odprtih vprašanjih

Na povabilo ajdovskega župana Marjana Poljšaka je minister za okolje in prostor Janez Podobnik minuli četrtek obiskal Ajdovščino. Skupaj s strokovno ekipo se je z županom in predstavniki občinske uprave pogovoril o treh aktualnih temah: problematiki plazov Stomaž in Slano blato nad Lokavcem, problematiki upravljanja vodnega zajetja Hubelj in problematiki gradnje kompresorske plinske postaje v Ajdovščini, ki ji občinski svetniki odločno nasprotujejo.

V zvezi z razmerami na plazu Slano blato nad Lokavcem, ki se od novembra 2000, ko se je sprožil, po vsakem deževju širi,

povedal, da se na okoljskem ministrstvu zavedajo problematike plazov srednjega in manjšega obsega, zato so vladi že predlagali, da v program dela za leto 2005 uvrsti tudi Nacionalni program sanacije plazov. V ta program bodo skušali vključiti tudi plaz nad Stomažem, ki ga bo treba prej razglasiti za "plaz večjega obsega". Poudaril pa je, da do leta 2006 ni pričakovati začetka sanacije, ki bi po strokovni oceni znašala med 300 in 400 milijoni tolarjev.

Druga tema pogovora je bila problematika upravljanja z vodnim zajetjem Hubelj, ki se vleče že več let. Bistvo problema je v tem, da podjetje Go-

šala.

Tretji in verjetno najtehtnejši razlog ministrovega obiska v Ajdovščini je bil pogovor z občinskim vodstvom o predlogu državnega lokacijskega načrta za gradnjo kompresorske plinske postaje v Ajdovščini. Ajdovski občinski svetniki so namreč na zadnji seji temu predlogu nasprotovali, češ da vsebina in postopek priprave nista bila pripravljena in vodena v skladu z zakonodajo. Zanimali so tudi, da se postopek priprave državnega lokacijskega načrta za kompresorsko postajo Ajdovščina prekine.

Podobnik je v zvezi s tem uvodoma pojasnil, da je projekt tekel že pred začetkom njegovega ministrovstva, v nadaljevanju pa je pojasnil, da gre za klasičen primer soočanja dveh (legitimnih) interesov; javnega interesa države za zanesljivo energetske oskrbo z zemeljskim plinom in lokalnega interesa, ki si prizadeva za ohranitev obstoječih kvalitet bivalnega okolja.

"Glede na veljavno zakonodajo lahko prekinitev postopka državnega lokacijskega načrta predlaga le tisti, ki je dal pobudo, to je minister za energetiko, sam pa moram biti zavezan proceduri", je povedal

Podobnik in pojasnil, da je področje energetike po novem v pristojnosti gospodarskega ministrstva, tako da naj bi bil mož odločitve minister za gospodarstvo Andrej Vizjak.

Ana Vidmar, vodja za državne lokacijske načrte na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo, je v zvezi s potekom postopka povedala, da so bile vse dosedanje faze izpeljane korektno. Poudarila je tudi, da jih po javni razgrnitvi čaka preučitev vseh pripomb, med katerimi so predvsem pomisleki v zvezi s strateško in požarno varnostjo, gradnjo na kmetijskih zemljiščih, vidno izpostavljenostjo v Vipavski dolini ipd.

Vidmarjeva je povedala še, da še ni znano, kdaj bodo preučili vse pripombe in oblikovali svoje stališče ter odgovore, saj jim nabor vseh pripomb še ni znan, minister Podobnik pa na novinarsko vprašanje, ali sploh obstaja možnost, da takšne postaje v Vipavski dolini ne bo, ni želel odgovoriti.

Nace Novak

tako da obsega danes že več kot 650.000 kubičnih metrov plazine, je Podobnik povedal, da je strokovni odbor ugotovil, da je nujna preprečitev širjenja plazov na zgornjem delu. Kot ga je dopolnila sodelavka Sonja Beseničar s sektorja za sanacije naravnih in drugih nesreč, nekatera dela na plazu, za katera so bile pogodbe sklenjene v letu 2004, še niso zaključene in se prenašajo v letošnje leto. Poudarila je, da so zaradi nevarnosti, da se ob prvem resnejšem deževju plazina na desnem boku plazja zapelje mimo že izvedenih moznikov - vodnjakov, vladi že predlagali nove zaščite na vrhu plazišča, za kar bi bilo treba zagotoviti okrog 250 milijonov tolarjev, in dodala, da naj bi se v letošnjem letu potekala tudi javna razgrnitev lokacijskega načrta sanacije plazov.

Glede plazov nad Stomažem, ki je šele v nastajanju, a se razteza na približno 3,5 hektarjev velikem območju in ogroža osem objektov, je Podobnik

riški vodovodi, ki upravlja z vodnim virom, kljub dogovoru in predlaganim kompromisnim rešitvam, ni hotelo in noče predati upravljanja vodnega vira Komunalno stanovanjski družbi Ajdovščina. Slednja je v imenu ajdovske občine že leta 1996 na ministrstvo vložila tudi vlogo za podelitev koncesije, zadeva pa se še vedno rešuje. Podobnik je o tem povedal, da so se na ministrstvu seznanili s problematiko in kronologijo dogodkov, in napovedal skorajšnji sestanek v Ljubljani, na katerem bodo skušali s predstavniki obeh občin (novogoriške in ajdovske) in obeh podjetij zaplet rešiti skladno z Zakonom o vodah, ki določa, da mora koristnik vode pridobiti vodno dovoljenje, v okviru katerega se uredijo vsi pogoji in pravice upravljanja z vodnim virom. V zvezi s Hubljem so na delovnem sestanku govorili tudi o nujni postavitvi čistilne naprave, saj se je kvaliteta vode v vodnem zajetju precej poslab-

Sindikati kritični

Številna podjetja v naši deželi so v krizi

Sindikalna organizacija CIL je pred kratkim objavila izsledke statistične analize, ki so jo izvedli med podjetniki v naši deželi. Rezultati žal niso prav nič spodbudni, saj napovedujejo, da se bo število delovnih mest v naši deželi zmanjšalo za kar 4.500 enot. Po mnenju izvedencev je trenutno v težavah 95 podjetij, ki so raztrošena po celi deželi. Največ podjetij v krizi je v Videmski pokrajini, najmanj pa v Pordeonski, kjer so v letu 2004 zaposlili samo za 334 dopolnilnih blagajni, kar je za 28% manj kot leto prej. To pomeni, da je bilo v celem letu 2004 v dopolnilni blagajni za več ali manj časa samo 334 delavcev. Tudi v

Trstu se je seganje po dopolnilni blagajni nekoliko zmanjšalo (-7%), medtem ko se je število prošenj za dopolnilno blagajno močno povečalo v Goriški pokrajini (+101%) in v Videmski pokrajini (+28%). Največ težav so v letu 2004 zabeležila podjetja, ki se ukvarjajo z mehaniko, in podjetja, ki proizvajajo papir, tiskajo časopise in podobne izdelke. Zelo veliko problemov pa so imela tudi špediterska podjetja, ki so ob širitvi Evropske unije izgubila del svojega prometa. Po številu na novo vpisanih v sezname mobilnosti naj bi delo v špediterskih podjetjih izgubilo le 222 oseb, kar je približno četrtnina vseh predvidenih delov-

nih mest. Žal pa je v tej skupini zelo veliko žensk in veliko oseb, ki imajo več kot 40 let, kar bo nedvomno otežkočalo njihov ponovni vstop v delovno okolje.

Kljub tem številkam pa gospodarstveniki ugotavljajo, da je gospodarska slika v naši deželi še dokaj zdrava, saj nastajajo vedno nova podjetja, ki zaposlujejo delovno silo. Tudi deželna uprava s svojimi prispevki skuša podjetjem pomagati in propomoci k razvoju gospodarstva. Trenutno pripravljajo nov deželni zakon o zaposlovanju, ki naj bi ga odobrili v mesecu marcu in ki naj bi omogočal hitrejši stik med ponudbo in povpraševanjem ter zagotovil bolj dinamično tržišče dela.

Mara Petaros

Nasveti varčevalcem

Po znižanju v zadnjih letih se tekoče obrestne mere na hipotekarna posojila gibljejo okrog 3,5% v formuli "spremenljiva", v formuli "fiksna" pa okrog 5,5%. Ob tako korenitih spremembah se marsikateri posojiljemalec izprašuje o umestnosti zamenjave stare kreditne pogodbe z novo. S takšno potezo kreditjemalec ukine staro hipotekarno posojilo in istočasno najame novo z boljšimi pogoji pri isti ali novi banki. Načelno taka operacija ni vedno najbolj primerna, ker prinaša ob sicer znižani obrestni meri celo vrsto novih stroškov.

V prvi vrsti mora posojiljemalec upoštevati notarske stroške za izpis stare in vpis nove hipoteke ter še notarske stroške za pripravo nove kreditne pogodbe. Izdatek za vpis nove hipoteke, ki ga je seveda potrebno ločiti od notarskih stroškov, pri višini preostalega dolga od 52.000 evrov do 62.000 evrov znaša povprečno 1.200 evrov. V italijanskem pravnem redu se hipoteka avtomatično izbriše šele po 20 letih. Dodatno banke računajo komisije predčasnega poplačila starega dolga. Slednje povprečno znašajo 1% (spremenljiva obrestna mera) oziro-

Zamenjati staro hipotekarno posojilo z novim?

ma 3% (fiksna obrestna mera) kapitala, ki ga mora posojiljemalec še vrniti denarnemu zavodu. V vsakem primeru mora dolžnik izdelati amortizacijski načrt za novo posojilo in primerjati nove mesečne obroke s

tistimi od prejšnjega kredita. Razumljivo zapadlosti nove in stare pogodbe morata sovpadati. Kreditjemalec mora biti zelo pozoren na novo EOM-efektivno globalno obrestno mero (it.: TAEG). Poleg deklarirane obrestne mere (it.: TAN) slednja namreč upošteva tudi vse neposredne stroške kredita: stroške odobritve, vodenja, zavarovanja

kredita itd.. Po vseh teh analizah se lahko pride do smotrne odločitve.

Za boljše razumevanje vzemimo primer 15-letnega hipotekarnega posojila iz leta 2000 z 8% fiksno obrestno mero ter s komisijo za predhodno izplačilo dolga v višini 2%. S prehodom na

novo posojilo s spremljivo obrestno mero 4% bi se mesečni obrok znižal na 593 evrov namesto 717 evrov. Kreditjemalec bi tako ob zapadlosti posojila prihranil 9.774 evrov. Ta prihranek se zniža na 1.849 evrov v primeru 10-letnega hipotekarnega posojila s 7,5% fiksno obrestno mero. Ta vsota se poviša na celih 19.756 evrov za slučaj 20-letnega kredita ter 8,5% obrestno mero. V glavnem vsi ti prihranki postanejo neznatni za slučaje prejšnjih kreditov, najetih s spremljivo obrestno mero.

Pri zamenjavi starega hipotekarnega z novim davčni režim ostane isti pod pogojem, da najeta vsota ostane nižja od starega dolga skupno z vsemi stroški, ki so povezani z operacijo.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Vračanje plemenite rastline

V Goriških Brdih so se oljke dobro prijele

Na gradu Dobrovo je v petek, 25. februarja, potekal občni zbor Društva oljkarjev Brda, ki šteje že skoraj sto članov. Vodstvo društva je pred občnim zborom na novinarski konferenci predstavilo delovanje društva v minulnem letu in načrte za letošnje leto.

Kot je povedal predsednik društva Bruno Podveršič se je oljkarstvo v Brdih dobro prijelo, kar potrjuje tudi količinsko in kakovostno izjemno dobra letina v letu 2004, saj so pridelali 40 ton oljk, iz katerih so iztisnili šest

ton visoko kvalitetnega ekstraktivnega oljčnega olja. "Oljkarstvo mora postati nujna komponenta našega kmetijstva," je še povedal Podveršič in dodal, da v Brdih letno na novo zasadijo od 2000 do 2500 oljčnih dreves. Izrazil je tudi prepričanje, da je treba vztrajati pri kvaliteti ter oljčno olje ponujati kot dodatek skupaj z briškimi vini.

V zvezi z gradnjo lastne oljarne, kar v Brdih načrtujejo že nekaj let, je predsednik društva povedal, da so v letošnjem občinskem proračunu Občine Brda rezervirana tudi sredstva za postavitev lastne oljarne, ki bo, če ne bo prišlo do neljubih zapletov, začela v okviru Vinske kleti Go-

riška Brda na Dobrovem delovati že v mesecu oktobru. Investicija naj bi znašala okrog 40 milijonov tolarjev, pri zagotavljanju sredstev pa naj bi sodelovali tudi novogoriška občina in Občina Šempeter-Vrtojba.

Med pomembnejšimi načrti za prihodnost je omenil tudi odprtje oljčne kolesarske poti po Goriških Brdih, ki naj bi tudi zaživela v jeseni, in nadaljevanje aktivnosti, s katerimi so se v društvu bolj ali manj uspešno ukvarjali že v minulnem letu. Precej dela so vložili v ustanavljanje nacionalnega Združenja oljkarskih društev in Zveze oljkarskih občin Slovenije. Podveršič je povedal, da je to po-

goj, če hoče država z oljkarstvom prodreti tudi v Evropo in pri tem koristiti sredstva iz evropskih strukturnih skladov, pa tudi nujen korak pri povezovanju v Sredozemsko zvezo oljkarskih

občin. Po Podveršičevih besedah so bili v letu 2004 uspešni tudi pri čezmejnem sodelovanju z oljkarji iz sosednje Italije. Tajnik društva Elizej Prinčič ga je do-

polnil s pojasnilom, da so se začeli z italijanskimi oljkarji povezovati tudi zato, ker na naši strani meje pogrešajo strokovno pomoč, v primerjavi z Istro pa jih z italijanskimi oljkarji družijo tudi sorodno geografsko območje. Izrazil je tudi željo, da bi jim na strokovnem področju na pomoč priskočila novogoriška Politehnika, ki je že pripravila visokošolski izobraževalni program za področje vinarstva. Omenil je tudi veliko aktivnost društva pri vpisu oljčnikov v register oljčnih izobraževalnih programov in pripravo in poučevanje ter vrsto nasadov in poučnih ekskurzij za člane društva. Posebej je izpostavil tudi izdajo knjige Oljkarstvo na Goriškem in poenotenje briških oljkarjev ter skupno ponudbo oljčnega olja v ličnih steklenicah z enotnimi etiketami.

Nace Novak

Goriški pokrajinski Olimpijski komite - CONI Informativni seminar za trenerje

V torek, 22. februarja, se je v Gorici pričel informativni seminar za trenerje ter športne vzgojitelje mladinskih športnih panog, katerega je organiziral pokrajinski Olimpijski komite - CONI. Večer je otvoril profesor Max Stabile, uslužbenec športnega oddelka na pokrajinskem šolskem uradu v Gorici, ki je prisotne seznanil s potekom seminarja. Trenerji in športni vzgojitelji se bodo namreč srečali šest večerov v sejni dvorani Olimpijskega komiteja v Gorici, seminar pa zavzema predvsem snov z birokratskega vidika, kot npr. izdelava in ponudba raznoraznih športnih projektov šolam ali celo celotnemu pokrajinskemu teritoriju, kako priti do sodelovanja s šolami in ravnateljstvi na pokrajinski ravni, poseben poudarek pa bo dan projektu, ki mu je naslov "Observatorij motoričnih sposobnosti" (Osservatorio Capacita' Motorie). To je vsedrjavni projekt, ki na celotnem

italijanskem teritoriju testira motorične sposobnosti otrok in mladih, rezultati testiranja pa so na razpolago vsem športnim delavcem. Poleg rezultatov je na razpolago tudi CD disketa, ki omogoča vsakemu športnemu društvu testiranje s tem projektom lastnih pripadnikov društva in tako prispeva k državnemu monitoriranju motoričnih sposobnosti otrok ter mladih. Naj povemo še, da je bilo na prvem srečanju v torek zvečer prisotnih okrog petnajst slušateljev, ki so predstavljali raznolike športne zvrsti - od odbojke, kolesarjenja, jadrnanja do gimnastike in nogometa. Večina so to usposobljeni trenerji z izkaznico športnih federacij, katerim pripadajo, nekaj je tudi trenerjev z izkaznico CONI-C.A.S. (Centri Avviamento allo Sport). Vsi pa bodo ob koncu seminarja, ki se bo zaključil v četrtek, 10. marca, prejeli potrdilo o prisotnosti.

Damijana Češčut

29. trofeja Združenja slovenskih športnih društev v Italiji

Kdo bo prvi na cilju v nedeljo?

V lonjerskem športno-kulturnem centru so v četrtek minulega tedna ob prisotnosti številnih športnih in političnih osebnosti predstavili devetindvajseto kolesarsko dirko "Trofeja Združenja slovenskih športnih društev v Italiji", ki bo kot običajno otvorila vrhunsko kolesarsko sezono v Furlaniji-Juljski krajini. Dirka, ki jo prireja Kolesarski klub Adria iz Trsta, je letos vključena v koledar mednarodnih dirk "Evropa Tour", namenjena pa je kategoriji 1.2, kar pomeni, da se dirke lahko udeležijo tudi profesionalne ekipe. Vendar organizatorji so se odločili, da ne spremenijo duha dirke, in zato tudi letos se bodo na tržaških cestah pomerili samo neprofesionalni kolesarji. Dirka namreč želi ostati odskočna deska za mlade upe, saj vsi zmagovalci trofeje ZSSDI so postali izvrstni profesionalci (spomnimo se Figuerasa, Fondriesta in Baldata). Dirka bo na sporedu v nedeljo, 6. marca. Neuradni štart bo ob 12.40 iz Lonjerja, uradni iz Barkovelj ob 13. uri. Prihod kolesarjev na cilj,

postavljen nad Lonjerjem, je predviden okrog 16.30. Proga bo posebno pestra v zaključnem delu, in sicer na vzponu od Mačkolj do Prebenega. Za naslov

štartalo 27 ekip. Prireditelji so bili na predstavitvi posebno počaščeni zaradi prisotnosti svetovnega prvaka v vožnji na kronometer Janeza Brajkoviča,

med profesionalce, in sicer postal bo član ameriškega moštva Discovery Chanell. Torej velik izziv za mladega slovenskega

kolesarja. Brajkovič vsekakor upa, da bo vreme letos naklonjeno: lani so bili organizatorji zaradi snežne nevihte primorani dirko skrajšati. Slovenski kolesar si torej obeta uspešno dirko, saj moštvo Krke je letos izredno kakovostno. Na novinarskem srečanju je bil prisoten tudi starosta tržaških kolesarjev Giordano Cottur, ki je kot običajno prevzel vlogo vremenoslovca in napovedal, da letos bo sicer mrzlo, vendar brez padavin. Vsekakor je čestital organizatorjem, predvsem pa voščil Brajkoviču, da bi se izkazal tudi med profesionalci. Predsednik Zadrudne kraške banke (ob ZSSDI-ju glavni pokrovitelj dirke), ki je sicer zastopal tudi celotno federacijo zadrudnih bank dežele Furlanije-Juljske krajine, Sergij Stancic, je poudaril, da Zadrudna banka vedno stoji ob strani športnikom, predvsem pa mladini.

lonjerskega prvaka se bodo potegovali kolesarji iz cele Evrope. Ob slovenskih in italijanskih bodo nastopile še ekipe iz Hrvaške, Češke, Poljske, Slovaške, Ukrajine, Belorusije, Avstrije, Estonije in Madžarske. Skupno bo tako

ki nedvomno spada med glavne favorite za osvovitev lovorike zmagovalca lonjerske dirke. Brajkovič se je ravnokar vrnil iz Kalifornije, kjer je treniral s slavnim Armstrongom. Avgusta meseca bo namreč prestopil

Prejeli smo Legitimiranje genocida

Zavajalska intelektualna misel (2)

V mariborskem Večeru 9.02.05 je veliko pisanja na to temo v žarišču. Tu nastopa zamejska smetana z dr. Giuseppejem Pirjevcom na čelu. Zdi se, da rdeča levica nima boljših zgodovinskih analitikov, saj tega gospoda povsod postavljajo v ospredje (celo nacionalna TV), kot bi bil edini orakelj pravoverja in resnice. Tudi drugi zamejski "veljaki" se oglašajo. In to vsak na svojstven način. Edino pri S. Pahorju (SSO) sem opazil tehtno in zelo pertinentno izjavo. Njegovo mnenje je podobno mojemu, ko pravi, da "bi morala uradna Slovenija priznati,

da so se poboji zgodili, s kakšnimi motivi so bili ljudje pobiti, kje so pokopani, da bi lahko svojci tja položili kak cvet, obenem pa bi morala objaviti tudi belo knjigo o italijanskih zločinih v Sloveniji". Jaz bi dodal, da mora Slovenija uradno obsoditi komunistično revolucionarno diktaturo, podobno kot je to storila Nemčija za nacizem, Italija pa ne za fašizem. Igor Gabrovec (drugi mož SKGZ) je kritiziral napake levice, kar je dobro. V njegovo verodostojnost ne verjamem, ker do poosamosvojitvene Slovenije nima pozitivnih nagibov (če se hoče kdo prepričati,

naj si ogleda izjave določenih ljudi, med katerimi je Gabrovec, na tržaški TV slovenski oddaja, ki jo je pripravil Joži Peterlin ob priložnosti osamosvojitve). Pri Pirjevcu, kot po navadi, izstopa izjava, ki vse pove o njegovi pristranskosti. Tu je bil manj previden kot na TV Slovenija in se mu je zareklo. Na vprašanje častnikarke Darke Zvonar Predan "Vendar ni mogoče zanikati, da so se pod ti tovcji dogajale strašne stvari?" je Pirjevce odgovoril: "Tega nihče ne zanika (hic!), vendar ne v takih razsežnostih in niti kot etična in niti kot socialna čistka (tu laže - kaj pa je razredni boj?), kvečjemu kot ideološka, prizadeti pa so bili V VE-LIKI VEČINI RES KRIVI. Šlo je za načrtovano akcijo, ki pa je delno ušla iz rok. Neverjetno! Ali sploh ta "zgo-

dovinar" pozna razsežnost revolucionarnih zločinov? Cela Slovenija je anonimen grob žrtev revolucije. Za tega zgodovinarja je to načrtovana akcija, ki pa je delno "ušla iz rok". Prizadeti naj bi bili res krivi. Krivi česa, g. Pirjevce? Da se niso strinjali s komunizmom? Da so bili prvi padli Slovenci pod roko komunistov slovenskega rodu (VOS - Stalinove agenture), ko so bili prisiljeni braniti se? To jim lahko le štejemo v dobro, ker so spoznali, da je komunizem bolj nevaren Slovincem kot pa na propad obsojeni nacifašizem. In to je danes resnica. Slovenci niso nikoli bili bolj bedni kot pod komunizmom. Zločinci, kot so bili Kidrič in njegova še živeča žena, pa Kraigher & Co., pravi Pirjevce, so se zavedali tega, a dosti niso mogli doseči. Saj vendar so bili absolutni vodi-

telji in nič se ni zgodilo brez njihovega privoljenja (vključno Tito in Kardelj). Ali misli g. Pirjevce iz tržaškega gnezdeca še vedno braniti komunistične zločince? Večina Slovencev niso bili komunisti, le manjšina so bili in ti so izvajali genocid nad lastnim narodom ter s terorjem zavladali, zato dopuščajmo zgodovini, da jih obravnava kot zločince, kar so v resnici bili. Pirjevce očitno ima dve meri glede pobijanja. Zanj so žrtve krive ali nekrive. Seveda si prilašča tudi sodbo, kdo je lahko kriv in kdo ne, ter na tej podlagi legitimira zločin. Zločin v imenu fašizma in nacizma ni sprejemljiv, medtem ko ta storjeni v imenu komunizma ima pač legitimne oprostilne okoliščine (ne vem kakšne, a kaže, da so to ideološkega pristranskega porekla). Zelo verjetno se go-

spod zgodovinar zgleduje po Kidričevih besedah, ko definira obnašanje komunistov: "Komunist, ki da brez najmanjšega usmiljenja streljati, kot človek nikoli ni surov. Odlika je, da združujemo z najbolj neusmiljenim odnosom do sovražnika najbolj plemenite instinkte človeka" (Ivo Žajdela - "Zasuta usta" str. 39) in to načelo je bilo mišljeno predvsem za "notranjega sovražnika" - to je protirevolucionarne Slovence. Če so take besede merilo, po katerem določeni "zgodovinarji" sodijo upravičeno pobojev, nimam kaj dodati. S pomočjo takih zgodovinarjev bodo Besi v Sloveniji še vedno imeli besedo in moč nad indoktrinirano povojno populacijo. Daleč je naša katarza.

/konec
Pavel Ferluga

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 1. marca, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Charles in Camilla pijeta vodo Lete

Izza okna sem opazoval, kako se pokrajina odeva v beli zimski plašč. Ojoj, Trst bo spet blokiran cel teden. Zraven je šumela televizija. Princ Charles, ja spet on. Mediji mu morajo biti hvaležni, da lahko skrbno polnijo stolpce. In tokrat, zraven njega še novopečena zaročenka Camilla Parker Bowls. Manjkal je samo še v nacistično uniformo preoblečen princ Harry. Odločitev je bila sicer težka: naj raje (ponovno) gledam princa Charlesa in njegove dogodivščine s predporočnimi pripravami in porednimi sinovi ali bele snežinke, ki počasi, a vztrajno belijo pokrajino. Odločitev je bila res zelo težavna: kaj je bolj originalno, kaj je bolj koristno, od česa bom več odnesel? No, ob teh vprašanjih se je vsak dvom razblinil: gledal bom bele snežinke. Vsekakor bolj originalno... in bolj poučno. Mislim, da bi bilo v primerjavi z analiziranjem za-

petljajev angleške kraljeve družine bolj koristno celo zreti v pralni stroj, ko se v njem sproži centrifugalna sila pranja. "Sneg je, glej, zunaj sneg je" sem si prepeval. In medtem so naključni italijanski anketiranci razlagali, zakaj se jim zdi upravičeno ali neupravičeno, da sta se Charles in Camilla odločila za usodni da. Seveda, vsi so naenkrat bili diplomirani pravniki s specializacijo v zakonskem pravu. Očitno Italija v teh primerih postaja država samih univerzitetno diplomiranih državljanov. Super, a ne? Le kdaj se bo odprla specializirana odvetniška pisarna, ki ji bo načelovala Cristina Parodi, kraljica televizijskih "odvetnikov", specializiranih v zakonskem pravu? Živimo v obdobju, ko je vsak-

do svoj gospodar. S tem se radi ponašamo. Jaz sem edini suveren svoje lastnine. Nihče ne sme vdreti v moj prostor. To nas je v 18. stoletju učil ekonomist Adam Smith, to so nas učili Madison in ostali očetje ameriškega naroda ter njegove ustave. Vsi se grabimo za svoje in vsi svoje branimo z vsemi močmi. In bojimo se, kaj bi se zgodilo, če bi tak status quo naenkrat propadel. Na pomoč... anarhija!!! Bojimo se, da bi se naenkrat med nas vrnil zli duhovi Bakhuninov in Kropotkinov vse do Hendrixov ter Sid Viciusov. Bog ne daj! Saj je v redu: držimo se našega sistema življenja, ki se je, kljub številnim napakam, izkazal za doslej najboljšega možnega. Človek se giblje v prostoru, ki ga poseduje, in ne

prestopa njegovih meja, da ne zasede sočlovekovega prostora. Saj veste, kako gre: današnji človek je kot samcat delec natrija, ki v steklenici mineralne vode Lete kliče: halo, ali je kdo tukaj? Ampak... Paparazzi (in rumeni tisk) se ne držijo tega načela in lomijo začarani krog "jaz na mojem - ti na tvojem". Le zakaj? Morda ne poznajo zgodbe, v kateri v glavni vlogi nastopa natrijev delec. Ali morda ne pijejo vode Lete? Bogsigavendi. Charles in Camilla. Kaj je z njima? Pritisk medijev bo do aprila neizmeren. Novinarje in paparazze imajo dejansko že v hiši: v dnevni sobi, v spalnici, v kuhinji. Vprašanje je, ali bosta skorajšnja zakonca obdržala angleški pregovorni self control. Nezaželenim gostom bosta doma ponudila steklenico dobre mineralne vode Lete. Bodo paparazzi to cenili? Andrej Černic

Ljubljanski nadškof msgr. Alojzij Uran pri sv. Ivanu v Gorici

"Za naš čas potrebujemo osebno vero!"

Nevsakdanja duhovna priprava - za to je namreč šlo, ki smo ji bili priča v duhovni sv. Ivana, v slovenskem pastoralnem središču v Gorici, ki ga vodi p. Mirko Pelicon - je pokazala, kako živa je naša in vseh ljudi potreba po duhovnem, po pristnem krščanstvu, o katerem sta nam prišla govoriti prvi mož slovenske Cerkve, ljubljanski nadškof Alojzij Uran, in predsednik državnega zbora republike Slovenije France Cukjati. Oba sta pričevalca Kristusa in je bilo prav zato zanimivo poslušati, kaj sta povedala Goričanom.

Lahko zapišemo, da je msgr. Uran vse osvojil s svojo preprosto, a z življenjem, izkustvom in trpljenjem preizkušeno modrostjo, ko nam je na različnih srečanjih ponudil preproste, a vedno sveže krščanske modrosti in napatke za življenje. Že med mašo v petek zvečer je njegov mogočni glas v cerkvi sv. Ivana med pridigo zadonel: "Trdoživi smo Slovenci, to sem spoznal, ko sem

hodil po svetu!" Takoj je dodal, da si srčno želi, da bi državne meje med domovino in nami čimprej padle, "da bi bili še bolj tesno povezani!" "Bog ima svoja, včasih nerazumljiva pota, kajti Božja pota niso vaša pota, vaše misli niso Božje misli!" je dejal, ko se je dotaknil "danes morda v zgodovini najbolj prestrašenega človeka," ki bi se moral ponovno oprijeti evangelija, bi moral vero posebiti, v sebi na novo zgraditi, da bi lahko bil zgleden Kristusov pričevalec.

Prav zato se je slovenski metropolit v petek in soboto srečal z mladimi in s skavti, obiskal je bolnike na domu in v Zavodu sv. Družine, nagovoril je starše,

Foto JMP

Foto DPD

se pogovarjal s kulturniki, o čemer bomo zaradi odličnih vsebin posebej poročali, se ponudil vsem kot duhovnik, pastir vseh in vsem na voljo, saj se je srečal z mnogimi ljudmi, se osebno spoznal z več kot dvesto Goričani.

Pozval nas je, naj ohranimo različnost, naj se med seboj spoštujemo, naj sprejemamo drugačnost in naj v tej današnji poplavi besed ostanemo zvesti Besedi, "kajti mir in edinstvo priča o kristjanih!" "Podari nam mir, Gospod, v vseh naših družinah in v vseh naših skupnostih!" je vzkliknil msgr. Uran

med bogoslužjem, tisti mir, ki ima svoje trdno sidrišče v večnem in edinem Miru. Izjemna je bila njegova pričevalna moč, ko se je dotaknil svojega dozorevanja v moža, svoje odločitve za duhovni poklic: "Ko sem v najtežjih trenutkih videl očeta, kako s sklenjenimi rokami kleče moli, sem vedel, da Bog je!" Ponudil nam je temeljne trdne vere, tiste vere, ki se zave da časa in prostora, v katerega smo postavljeni, kajti: "Pozabite na masovno in triumfalistično Cerkev, tega časa ni več, sedaj je čas za Kristusov stavek: Vi ste sol, vi ste kvas zemlje!" "Bog je neverjetno iznajdljiv. Če iščeš, če moliš, če ga prosiš, Bog prej ali slej spregovori!" je trdna vera prvega moža slovenske Cerkve. Ko je govoril o nelahkem času za družine, pa o tem, kako je televizijska slika zamenjala prostor in čas plodnega pogovora med starši in otroki, je ponudil kristjanom vedno preizkušeno in nikdar dovolj svežo resnico, da molitev dela čudeže, pa čeprav "je danes razkol med generacijami strašen in uničujoč." Duhovna prenova torej ali, kot je dejal msgr. Uran: "Gospod Bog, pomagaj in spremeni ta umazani in grdi svet in zato začni pri meni!"

JUP

Msgr. Uran srečal starše in vzgojitelje

Krščanski pristop vzgoje

Svoje srečanje s številnimi ljudmi, ki jim je zaupano vzgajanje mladih, je ljubljanski metropolit začel s pripovedjo svoje življenjske zgodbe. V družini je dobil najpomembnejše, ob starših je lahko raste, se usmerjal in si oblikoval svoj življenjski pogled. Očetova izkušnja taborišča, ki mu je za las ušel, njegovo beračenje do doma in podoba klečečega očeta sredi sobe, pa mamina vsakomur odprta vrata in njeno močno zaupanje v Marijo so ga potrdili v ljubezni do ljudi in ga vodili v poklic, v katerem bi lahko v največji meri uresničeval dobro. Globoko je doživel evharistično svojih staršev: da je užival njihovo telo, pa mamina vsakomur odprta vrata in njeno močno zaupanje v Marijo so ga potrdili v ljubezni do ljudi in ga vodili v poklic, v katerem bi lahko v največji meri uresničeval dobro. Globoko je doživel evharistično svojih staršev: da je užival njihovo telo, pa mamina vsakomur odprta vrata in njeno močno zaupanje v Marijo so ga potrdili v ljubezni do ljudi in ga vodili v poklic, v katerem bi lahko v največji meri uresničeval dobro.

Metropolit se je nato zaustavil pri nekaterih problemih današnje, tudi slovenske družbe. Danes strašno siromaši naše življenje razkol med generacijami, je poudaril, medtem ko so se nekoč načela socializacije prelivala iz roda v rod. Za tretjino ljubljanskih otrok na primer nihče od starejših ne ve, kje preživljajo tri ure dnevno. Potem je velik problem ekran v vseh variantah, pred katerim otroci preživljajo tri ure in pol dnevno, pogovarjajo pa se le par minut dnevno. Nujno je, da skupne trenutke skušamo kvalitetno preživeti.

Medsebojni odnosi se počasi ohladijo tudi, če ni molitve. Če vertikale ni, ni niti horizontale. Po zakonitosti štirih generacij se bodo kasnejši rodovi postopno oddaljili od vere in odnosi med njimi ohladili. Ostal bo le spomin na "očetovo hišo", ki lahko koga še privabi nazaj.

Iz svoje izkušnje je nadškof povedal, kako je vzgajal. S hiperaktivnimi mladimi (po domače sitneži) je imel težave, a jih je imel rad, kakršni so bili, vanje zaupal in zanje vedno molil, ker glavni vzgojitelj je Bog. Po nekaj letih so se k njemu vračali in mu priznali, da so hodili k verouku, da bi videli, kdaj ga bodo iztirili, in v cerkev, ker so edinole tam slišali toplo besedo.

Mladim ni nikoli dal dihati, je dejal, vedno jih je aktivno angažiral. Poplašal jih je le z voščilom, naj jim Bog vrne na otrocih. Res se je to pokazalo na kasnejših številnih družinah. Večje družine so zanj dragocene, ker so nosilni stebri življenja v družbi. Omenil je lepe vtise iz Argentine, kjer je videl veliko takega bogastva. Več otrok je tudi upanje za starše, da bo vsaj kateri ostal pri njih na stara leta.

Nadškof je izrazil prepričanje, da ni bil človek nikoli tako podzavestno prestrašen, kot je danes. Za tem stoji satan. Kot je kača v raju prefinjeno spravila prva človeka v dvom s tem, da je posplošila neko dejstvo, tako danes podobna kača deluje prek medijev. Vsak dan nam posredujejo v zgoščeni obliki pol ure 80% samih negativnih informacij. Človeka postaja zato strah pred življenjem in izgublja zaupanje vanj. Otroci dobivajo informacije, ki jih ne morejo predelati, zato je potreben dodaten ovinek, ko morajo razni vzgojitelji "popucati" podobno o človeku. Greh je najbolj tragičen v tem, da se prekine neka življenjska zveza, ne pa v prekršitvi neke norme. Vsekakor hudi duh uporablja danes predvsem denar in blagostanje.

Govor je bil tudi o prenovi Cerkve, ki bo prišla po ubogih. Človek mora doživeti, da je slabotno bitje in potrebuje Boga, da lahko nastopijo nova iskanja in nove poti. Tradicionalna vera nima več moči, a se znotraj te porajajo nove skupnosti kot pozitivne in znamenja pomladi. Tudi evropska cerkev mora iti skozi prečiščevanje, tudi na račun islama.

Ljubljanski nadškof je ob koncu prisrčnega srečanja počastil vse prisotne še z enim od svojih darov in zapel znano melodijo La Paloma z besedilom, posvečenim mamam.

Harjet Dornik

Novo pri Goriški Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Pravljice Anamarije Volk Zlobec
z ilustracijami Magde Starec Tavčar
O SREČNI HIŠICI
ter zbornik mladih ustvarjalcev tržaških
višjih srednjih šol
BESEDE MLADIH SRC
ki je izšel v sodelovanju s
Skladom Nade Pertot,
vas čakajo
na policah slovenskih knjigarn!

Števerjan 30. jubilej Otroškega in Mladinskega zbora Francišek B. Sedej

Ob dnevu slovenske kulture pozornost mladim in petju

Otroški pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana deluje nepretrgoma od oktobra 1975. V tistih letih se je namreč čutila potreba po obnovi otroškega zbora, ki je deloval že vrsto let. Večkrat so člani domačega društva poskusili ustanoviti otroški zbor, ki bi združeval male pevce, a zaveda se ni zlahka uresničila. Korenine zbora segajo že v leta po prvi svetovni vojni, razvoj sestava pa je povezan z nastankom mešanega zbora. G. Ciril Sedej si je po svojem prihodu v vas l. 1920 veliko prizadeval za cerkveno petje. Podpiral je rast otroškega zbora, ki ga je v 30. letih vodil komaj 19-letni Lojze Rožič; zaradi vojaščine je moral zbežati čez mejo in se v Števerjan ni nikdar več vrnil. G. Sedej je nadaljeval z načrtovanjem šolanja mladih organizacij in jih sam tudi gmotno podpiral. Kasneje je za otroški zbor skrbel France Gravnar, nato Ivo Gravnar. G. Sedej je še naprej podpiral mladino in nekaj mladih sil se je odločilo za študij glasbe pri prof. Emilu Komelu. Med temi je bila tudi domačinka Ada

Gabrovec, ki je takoj po drugi vojni v nelahkih razmerah učila otroke lepega petja. Dobrih 20 let jim je posredovala ljubezen do slovenske pesmi. L. 1949 je v Števerjan prišel pevovodja in organizator Herman Srebrnič, ki je znal navdušiti domačine za petje. Veliko zaslug ima za nastanek mešanega zbora, starše pa je stalno spodbujal, naj pošiljajo otroke k pevskim vajam. L. 1952 je na koncertu med Borovci vodil kar pet pevskih skupin, med temi tudi Mladinski in Otroški zbor. Otroški zbor je nato spet nastopal pod vodstvom Ade Gabrovec, ki je za otroke skrbela do 60. let. V petletju 1965-70, ko je zbor spremljala Snežica Černic, ta ni redno deloval, temveč se je priložnostno pripravljala na nastope v domači vasi in bližnji okolici. Jeseni 1975 je Otroški oz. Mladinski zbor zadihal v polnosti in pričel z neprekinjenim delovanjem. Gonilna sila zbora je bila učiteljica Anka Černic, ki je z zagnanostjo, ljubeznijo do petja in otrok vodila pevske vaje. S potrpljenjem in dobro voljo je privabila lepo število pevcev. V letih

sta sestav vodila še Karlo Bolčina in Valentina Humar, od januarja 2003 pa ga vodi Eliana Humar. Mali pevci vadijo ob nedeljah po maši v pevski sobi Sedejevega doma. Števerjanci bodo na primeren način obeležili jubilej v nedeljo, 6. marca, ob 16. uri v Sedejevem domu. Na voljo bo brošura *Pesem je naše veselje*, zajeten prikaz delovanja Otroškega in Mladinskega zbora. Publikacija je izšla tudi po zaslugi finančne podpore Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice. Glavni cilj Otroškega zbora je spoznavanje in druženje otrok, poleg tega pa še ta, da bi vzljubili petje in slovenske pesmi. Naj za konec dodamo še misel znane glasbenika Vytautasa Miškiniša: "Če kdo začne peti pri šestih ali sedmih letih, gotovo ne bo krenil na kriva pota, ampak bo postal kulturn in izobražen človek (...). Če verjamejo v glasbo, je glasba lahko zelo pomembno zdravilo za zelo veliko stvari, celo za celotno otrokovo prihodnost."

MD